Hans nåds testamente

Bokutgåva

Albert Bonniers förlag, Stockholm 1910.

I.

Domprostinnan annonserar sin ankomst och hans nåd tillkallar en jurist.

Klockan öfver Rogershus portal slog två. I betjäntflygelns sal sutto Vickberg, Johnsson och Toni och spelade vira. Fru Enberg satt i fönstersmygen och stickade strumpor åt Jacob, den slitvargen. Det passade sig icke, att han gick barfota, gossen. Han hade fyllt nitton år, och Blenda –

Ja, hur gammal kunde Blenda vara? Icke öfver sexton och knappast under femton. För fjorton år sedan – på midsommardagen – hade Blenda kommit till Rogershus. Och då var hon väl vid pass halftannat år. Baronen hade visserligen påstått, att hon endast var ett halft år, men det måste ha berott på något egendomligt misstag.

Fru Enberg smålog en smula elakt, då hon tänkte på barons misstag. Jo, jo, det går så, när man är lättsinnig. Man råkar ut för misstag. Hans nåd brukade säga: Hvem som är Jacobs far, det låter jag vara osagdt, men modern, det är fru Enberg –

Åja, det är lätt att vara elak på andras bekostnad. Och hans nåd hade naturligtvis sin fulla frihet att skämta. Men om någon komme och frågade fru Enberg efter Blendas föräldrar, så skulle hon sannerligen icke kunna gifva några upplysningar hvarken om mor eller far.

Gud signe i alla fall ungarna. Hade Gud gifvit dem lif, och var det Hans mening, att de skulle lefva i denna världen Blenda och Jacob – ja, så var det väl inte lönt för andra att komma och göra sig lustiga öfver Hans vilja. Med Lovisa Enberg kunde ju hans nåd få skämta så mycket han behagade. Hon hade rent samvete, hon visste att hon endast älskat tvenne män. Hur många kvinnor hade baronen älskat? Och hade han älskat dem en i sänder – eller kanske många på en gång? Nå, hans nåd hade ju sin fulla frihet.

Men Lovisa Enberg hade älskat en i sänder. Komminister Enberg hade hon älskat, som man älskar sin lagvigde make. Och trognare än hvad hon varit mot honom, kunde ingen människa vara. Han var också en sådan stark personlighet, Enberg. Men sjuklig, mycket sjuklig. Toni hade en betydligt starkare hälsa. Och likväl var hans väsen så inbundet, känsligt, nästan kvinnligt.

Toni hade kommit till Rogershus tre år efter komministerns död. Fru Enberg fick honom genast mycket kär. Han var en så underlig människa. Fru Enberg skulle inte ha velat gifta sig med honom, äfven om han icke varit katolik. Det var han emellertid, mycket ifrig katolik till och med. Han ville uppfostra Jacob i sin religion. Men lyckligtvis hade han ju ingen makt öfver det oskyldiga barnet. Jacob – katolik! Komminister Enbergs änkas son – katolik! Nej, hon visste, hvad hon var skyldig sin makes minne.

Hvad Jacob egentligen var för sorts kristen, det var för öfrigt icke godt att säga. En fantast var han. Och så detta att han aldrig ville göra någon nytta, bara springa efter Blenda.

Klockan öfver Rogershus' portal hade slagit två. Vickberg tog upp sin silfverrofva och lade den på bordet.

Johnsson torkade porterskummet från läpparna med handens afvigsida och snörflade:

»Årrårr, bror Vickberg? Ännu sofva vi?»

»Ännu sofva vi tjugusju minuter.»

»Det är Toni.»

Buden föllo, i spelarnas röster skönjdes intet tecken till ifver eller spänning De tre herrarna kände hvarandra i grund. Och hvarken Johnssons illsluga beskedlighet eller Tonis oförvägna bud förmådde öka spänningen.

Vickberg vände sig till sin kvinnliga granne och sade:

»Kan fru Enberg förstå, hvarför Toni ska ha en sådan otur i spel? Och tur i kärlek lär han ju inte heller ha?»

Detta skulle vara en spetsighet, och Johnsson flinade högljudt bakom portermuggen. Men spetsigheten hade begagnats alltför flitigt under tjugu långa år, den hade förlorat mycket af sin skärpa. Fru Enberg stoppade strumpan i korgen, grep hårdt i bordet och reste sig försiktigt på sina knakande ben.

»Nu går jag och tar fram filbunken. Försumma sig inte, Vickberg.»

»Laga, att vinet är kallt, fru Enberg. I går påstod hans nåd, att man skulle kunnat koka kräfter i vinet.»

Fru Enberg besvarade icke utmaningen. Hon strök sig långsamt och tungt öfver magen och vandrade ut ur rummet.

Herrarna fortsatte sitt parti med de flugsmutsade korten. Herr Vickbergs ur visade 2,15 och han hade alltså ännu en kvart på sig, innan han med lätta händer borde lösa nattmössebanden under sin herres haka.

Ett tungt åk skramlade uppför allén, stannade vid skiljovägen till uthus och rättareboning. Toni spratt till.

»Det är Lars. Det är posten.»

Under de tjugu år och därutöfver, som Toni vistats på Rogershus, hade han veterligen icke mottagit någon som helst postförsändelse. Men han gick i ständig väntan.

Fru Enberg ropade in genom fönstret:

»Vickberg! Vickberg! Posten.»

»Ett ögonblick, mina herrar!»

Vickberg lämnade spelet och gick bort till fönstret. I kastaniens skugga stod fru Enberg och Lars och granskade postväskans innehåll. Lars stegade fram till fönstret.

»Jo, nu ska herr Vickberg se, att det blir främmande. Här är ett bref till Vickberg och ett till hans nåd. Och från våra släktingar är det, för det är våran hundkäft i båda lacken.»

Hofmästaren fann det icke mödan värdt att rätta Lars grofva heraldiska bock. Han tog de båda brefven, jämförde handstil och sigill, bröt det till honom adresserade och läste:

Till Hofmästaren Anders Vickberg!

Änkedomprostinnan Julia Hyltenius låter hälsa hofmästaren, att Hennes Nåd anläder – vill Gud – den 20:de dennes kl. 6,45 e. m. till – stads järnvägsstation. Hofmästaren torde således ombestyra hämtning. Hennes Nåd önskar för sin och fröken Siedels räkning disponera gula salongen och bredvidliggande trenne kammare. Dessa skola således två dagar i förväg grundligt rengöras, luftas och eldas. Hundarna med

undantag af Phylax skola hållas innestängda och ingen tjur får gå på bete under den tid, Hennes Nåd vistas på Rogershus. Nedkallande den Högstes välsignelse öfver hofmästaren hans välbevågna

Julia Hyltenius,

född friherrinna Bernhusen de Sars,

genom Sara Siedel.

P. S. Hans Nåd har samtidigt härmed underrättats om Hennes Nåds ankomst. Skulle någon särskildt folkilsken tjur finnas, så bör den flyttas till någon af utgårdarna.

D. S.

Vickberg höjde ögonbrynen, sänkte dem, drog dem samman och djupt ned, så att endast helt litet af de grågula ögonen skymtade fram ur sina djupa hålor. En hvar kunde se, att hofmästaren var en man, på hvilken ett tungt ansvar hvilade.

Men han fattade raskt sitt beslut. Han tog silfverrofvan från bordet, och då Johnsson, som formligen lyste af nyfikenhet ville kvarhålla honom, ryckte han beklagande på axlarna och sade i dämpad ton:

»Det har verkligen händt någonting, mina herrar.»

Med afmätta men hastiga steg lämnade han rummet. Då han såg fru Enberg fet och röd och lat hvila på bänken under kastanjen, skakade han otåligt på hufvudet.

»Skynda sig, människa! Om två minuter slår hon half. Ska vi kanske bli förargade på förhand?»

»Skynda sig själf! Filbunken står i förstugan.»

De tunna, damaskinsydda benen spindlade i väg uppför den höga stentrappan. Minutvisaren stod ängslande nära slaget. Och hofmästaren hade en obehaglig känsla i den del af ryggen, som vid tre olika tillfällen varit i intim beröring med herr baronens stöflar.

I den källarkalla, mörka förstugan fann han brickan. Med en tränad rörelse ställde han den på högra handens fingerspetsar och skyndade uppför den trånga spiralen, som ledde till hans nåds sofrum. Nu kände han sig lugnare. Men sanningen att säga hade han aldrig förr varit så nära att försumma sig. Under mer än tjugu års tid hade han dagligen på slaget half tre ställt brickan med filbunke, jordgubbar och iskyld Johannisberger Scloss (Auslese) på nattduksbordet och börjat lösa natthufvans band.

Nu slog klockan.

Ljudlöst öppnade han och stängde tapetdörren. Solblind måste han nästan trefva sig fram genom det halfmörka rummet, hvars fönsterluckor voro slutna, och som endast upplystes af en svag rofoljslåga inom mattgrön kupa. Framför alkovens hvita myggnät stannade hofmästaren och höll andan. Jo! – han hörde svaga, korta, hickande snarkningar. Nå, gud ske lof!

Fridfullt som ett barn och utan aning om tidens snabba och skoningslösa flykt sof herr Vickbergs herre, Roger Gustaf Adolf Abraham Bernhusen de Sars, svensk friherre, tysk-romersk riksfriherre, f. d. ryttmästare och titulär kammarherre, fideikommissarie till Rogershus och herre till Björkenäs, Klockeberga m. fl. domäner, kommendör af Kngl. Nordstjärneorden, riddare af Kngl. Svärdsorden.

Vickberg löste nattmössans band. I och med att det hvita hucklet aflägsnades, förlorade hans nåds utseende

något af sitt barnsliga tycke. De rödblåa kinderna slutade i ett par stora, slappt hängande öron, den långsluttande pannan gick utan någon skarp gränslinje öfver i en skallig hjässa. Och nu tittade ett par små, svarta, stickande ögon fram på båda sidor om den starkt buktiga näsan.

Hans nåd satte sig långsamt upp i sängen. Hofmästaren sköt fram brickan, och han åt under tystnad, hastigt: först filbunken, väl sockrad och tillsatt med ingefära, sedan jordgubbarna. Sist tömde han glaset i ett enda, långt drag.

»Nå, Vickberg, hvar hafva vi snuset?»

Hofmästaren tog fram sin dosa, den enda, ur hvilken hans nåd önskade snusa. Vickberg var nämligen en oöfverträfflig snuskännare.

»Prosit – pro-tjitjisit, Vickberg. Det är ett förbåldt godt snus, han håller sig med. Om jag bara i helvete kunde förstå, hur han kan ha råd att hålla sig med så fint snus, hvasa?»

Vickberg var fullt upptagen med att dra på baronen hans stöflar. Och under det att han förrättade sina kammartjänarsysslor, grubblade han öfver, hur han skonsammast skulle kunna underrätta hans nåd om änkedomprostinnans bref.

Baronen ref sig i hufvudet.

»Det är då förbåldt underligt, att det kan klia i skallen, då man inte har hår, hvasa? Har han känt det, Vickberg? Nå, han har peruk, han. Han är en förmögen man, han.

Nå, Vickberg? Jag tycker, han ser krummelurig ut, hvasa? Är det chilesalpetern, han tänker på?»

Vickberg hade slutat toalettbestyren och stökade ikring i rummet, släckte nattlampan, drog upp persiennerna, öppnade fönstren. Julisolen brände skarpt på den urblekta, gröna mattan. Flugorna dansade under takkronan, en ljusbärande bronsamorin.

»Hallingen lät lura sig, det är då alldeles säkert. Salpeter, det är humbug det, min söta krummelur. Om Roger de Sars vore tjugu år yngre, skulle han ta plats som inspektor hos sig själf. Och så skulle Hallingen få vara patron och sofva middag – två timmar.

Fy fan att jag ska sofva så förbåldt! Käppen!»

Vickberg öfverlämnade käppen och uttryckte sin förhoppning, att sömnen måtte bekomma hans nåd väl. Baronen tog stadiga tag i sängstolpen och i käppens krycka och reste sig långsamt. Tum för tum höjde sig den breda, korta, fyrkantiga öfverkroppen, allt under det ansiktet gjorde fruktansvärda miner. Baronen hade ovanligt långa ben. Nu skakade han dem i tur och ordning, nöp sig i de magra låren och började försiktigt sin vandring till arbetsrummet. Vickberg följde. När baron passerade toalettens höga bronsinramade spegel, gjorde han några struttande pas och grinade illa åt sig själf.

»Fy fan, att jag skulle bli så ful, innan jag dog. Det skulle Ulla ha sett! Sir du, Vickberg! Sir du såna ben! Tag bort belätet, Vickberg, annars blifver jag illamående.»

Vickberg lade armen kring sin herres lif och förde honom bort till skrifbordet. Med en snabb rörelse sköt han brefvet in under tidningarna. Hans nåd måste förberedas.

»Hva gammal är det jag är? Sextiofyra, hvasa?»

»Hans nåd fyller sextiofem den –»

»Sextiofem, säger du? Nå, det är riktigt. Sextiofem.» Han körde in pannan i ett hårdt grepp mellan högra handens tumme och pekfinger. »Säg mig, min söte vä – Sex-tio-fem, säger du? Säg mig, ska det vara mycket eller lite det?»

»Det är så där midt emellan, herr baron.»

»Nå så? Ja. Jag har min själ riktigt svårt att få det där klart för mig. Jag sofver också så förbåldt –

Nå, hvad hafva vi att andraga?»

Vickberg samlade sig. Han tog upp en liten nätt anteckningsbok ur västfickan, löste blyertsen, vätte dess udd.

»Den tjuguandra dennes infaller hans nåds födelsedag. Som den tjuguandra är en lördag torde det vara lämpligt att gifva folket fritt efter klockan tolf samt att föranstalta en allmän traktering bestående af öl, kaffe och smörgåsar –»

Det gnistrade ilsket i baronens små kol-ögon.

»Öl och kaffe och smörgåsar, hvasa? Ska det inte vara soppa, fisk och stek, hvasa? Tro ni, att jag är en förbåldt förtrollad och fin liten gullhöna, hvasa? Som värper gullägg? Tror Vickberg, att jag värper gullägg?»

Vickberg svarade saktmodigt men med betonad ironi:

»Om herr baronen och kammarherren icke anser sig kunna bekosta trakteringen, skall det blifva hans nåds ringe tjänare en stor ära att med sina små besparingar få bidraga till den stora dagens firande.»

»Säger du det, Vickberg? Nå, du är en förmögen man, du. Du har peruk, du. Och snus också.

Var det något annat?»

»Det är att supponera, att hans nåd på födelsedagen blir föremål för en vördnadsfull hyllning.»

»Nå så? Ska magistern komma löpande med sina ungar? Då ska han fördöme mig ha med sig ett salongsgevär och skjuta hvarenda loppa, ungarna ge ifrån sig. Hör han det, Vickberg, hvasa?

Nå, hva krummelurar han för? Har han mer att säga?»

»Det är troligt, att hennes nåd änkeprostinnan kommer att personligen uppvakta hans nåd,» affyrade Vickberg. Men skottet tycktes icke ha träffat prick. Baronen grubblade.

»Änkedomprostinnan, säger du? Jaså för tusan, du menar Jullan. Nå så, det gudliga skrället.»

Väl var Vickberg förtrogen och van vid sin herres utfall åt höger och vänster – men att höra hans nåds köttsliga syster, en född friherrinna Bernhusen de Sars kallas ett gudligt skrälle det var honom dock för starkt. Han utslungade därför den enda protest, han tillät sig gentemot sin herre, en protest i tonfall, ej i ord.

»Herr baron och kammarherre!»

Hans nåd klippte med ögonen. Han förstod mycket väl tonfallet och svarade i nästan smeksam ton:

»Nå så, min söta vän, är han krummelurig, hvasa? Är det hans syster eller är det min? Hvasa?

Nå så, hva var det med Jullan då?»

»Hennes nåd änkedomprostinnan har behagat annonsera sin ankomst till Rogershus torsdagen den tjugonde dennes.»

Förtrytelsen hade gifvit herr Vickberg mod och utan att blinka utslungade han sitt meddelande i en nästan fräck ton. Med lofvärd försiktighet drog han sig nu ett steg tillbaka.

Efter några ögonblick frågade baronen helt lugnt:

»Hvar står det skrifvet?»

Jaså du tror mig inte, tänkte Vickberg, nå, jag ska visa dig. Han tog fram brefvet och räckte sin herre förstoringsglaset. Baronen var darrhändt och fubblade länge, innan han lyckades veckla upp brefvet. Hofmästaren stod i ställning bakom stolen, orörlig, dystert blickande framför sig. Han gjorde icke ens något försök att läsa öfver sin herres axel. Han stirrade ut i den tysta, löftunga, svala parken. Han tyckte sig höra ett sältträd slå mot boll. Mycket riktigt! Där kom den gråhvita tingesten susande förbi fönstret.

»Nå så, hva nu då?»

»Det är antagligen barnen som slå sälta.»

»Säg åt dem, att jag är vaken. Annars tro de fördömda krummelurerna, att gubben försofvit sig.»

Vickberg lydde. Blendas röst:

»Om onkel är snäll och om onkel vill och om onkel inte är snusig, så ska jag komma och ge onkel en kyss.»

Baronen satte händerna bakom öronen och lyssnade. Ögonen voro gnistrande lifliga som en råttas. Och den stora näsan rynkades i en massa skrattfyllda veck.

»Jo, Vickberg,» hviskade han, »jo, säg att jag är snusig.»

Vickberg lutade sig ut genom fönstret och sade med sin torraste hofmästarton:

»Hans nåd låter meddela, att hans nåd är ganska snusig.»

»Fy, fy, fy, fula onkel!»

De båda gubbarna körde hop sina hufvuden och grimaserade åt hvarandra. En noggrann iakttagare skulle till och med mellan herr Vickbergs tunna, hvitblå läppar kunnat se skymten af en röd, ohyggligt vanvördig tungspets.

Men i nästa ögonblick hade herr Vickberg återvunnit väldet öfver sig själf.

»Hvad har hans nåd att befalla?»

»Hvasa? Nå, så. Jo, det äger nog sin riktighet det där med Jullan. Hon kommer för – för –» Baronen lyfte förstoringsglaset och läste: »för att kyssa din panna och nedkalla den Högstes välsignelse öfver din skymmande lefnadsafton. – Så var det, ja. Det äger sin riktighet.»

Bref och glas föllo ur hans fumliga händer, hakan sjönk långsamt och darrande, baronen var försänkt i tankar.

»Nej, kom så gå vi till krocketplan,» det var Jacobs röst. Och Blendas:

»Onkel! Om du inte snusar mer före middagen, så ska jag kyssa dig i kväll.»

Baronen hörde icke. Hans hjärna var i stark verksamhet, tankarna rörde sig tungt bland realiteter och former, bland personer och namn. Hans röst hade fått ett första stänk af otålighet, då han sade:

»Hva är det – hva är det, han heter – han – han i stan – han –»

Vickberg teg försiktigt, en förtidig fråga kunde ha framlockat ovädret. Baronen fortsatte:

»Han heter – han heter – Hvasa? Heter han inte Abraham? Jo, min söta vän, det är just, hvad han gör. Han heter Abraham efter sin – morbror? Hvasa? Gamle Lilja på Hviskingeholm. Det är min kusin, det. Både han och jag har namnet efter vår morfar, öfverste Abraham Bergfeldt, salig gubben, jaha. Hvasa? Det var den det. Han var brylling med min farfar, var han. Vänta nu – salig morfar hette Abraham. Det var väl efter min farfars morfar, riksrådet Abraham Bernhusen. Hvasa? Jo, förbanne mig var det inte så. Han hade två döttrar, Bernhusen. Men hva – hvart tog den ena vägen?»

Baronen skälfde af forskarifver. Med all den ödmjukhet i rösten, som ämnet fordrade, vågade Vickberg inskjuta:

»Undras hans nåd, om hon inte blef gift med en grefve Bergfeldt?»

»Hvasa? Bergfeldt? – Jovisst tusan! Nå, men den andra då?»

»Undras, om inte hon blef gift med sedermera riksrådet och friherren Roger de Sars?»

Baronen klippte med ögonen och knep ihop läpparna. Det sårade honom djupt, att hans minne skulle klicka så totalt. Och i dessa saker!

»Nå, så, du kvicke krummelur, hvad är det han heter, han i stan?»

»Skulle hans nåd möjligen mena häradshöfding Abraham Björner?»

»Visst tusan. Liljas syster gifte sig ju med en Björner. Nå, är han jurist, han? Sätter han upp testamenten?»

»Det tar jag för gifvet.»

»Nå så, ska vi tillkalla honom då?»

Tänkte – tänkte hans nåd upprätta sitt testamente? Vickberg hade svårt att draga andan. Han kunde icke finna någon rimlig orsak till eller namn för sin plötsliga, starka sinnesrörelse. Det var ett slags rädsla, spökrädsla snarast. Som om han sett salig baron i hvitt lakan.

Och bättre blef det just inte, då baron kisande och grinande sade:

»Julian, sir du, Vickberg, Jullan, det är Hins mormor själf det. Hon är en krummelur, hon, sir du, min söta vän.»

»Menar hans nåd, att hans nåd behagar sätta upp sitt testamente?»

Baronen sköt upp ur stolen, sköt upp på sina långa skälfvande ben. Med den knutna högra handen stödde han sig mot bordet.

»Här på Rogershus ska vi ha en Bergfeldt. Det kan inte fan hjälpa, för det står i fideikommissbrefvet. Men hvar står det skrifvet, att vi ska ha Hylteniussar på Björkenäs och Klockeberga? Hvasa? Hvar står det skrifvet?»

Vickberg gjorde en förfärad nekande åtbörd.

»Ingenstans, hvasa? Jo, min söte, i detta bref står det att hon vill föra sina söner till deras älskade onkel och välgörare. Hvasa? Välgörare? Hvasa? Är jag en välgörare? Nej, om jag så ska ge gårdarna till en stiftelse för skabbiga hundar.

Väl – välgörare! Hvasa?»

»Herr – herr baron har ju gifvit dem, hva – hvar sin silfversked.»

Baronens hjässa skiftade färg, snabbt som en signallykta. Och Vickberg, som väl kände signalsystemet, drog sig hastigt mot dörren.

»Du fule, fule – krumme-lur.»

Vickberg på dörren, käppen efter honom.

»Stanna!» röt baronen. »Säg Enbergskan att hon är en fet – fet råtta. En pungråtta, hvasa? Säg, att bunken var sladdig – sladdig, hör du. En blind gris skulle ha ratat den. Hvasa?»

»Ja, ers nåd.»

»Säg henne, att jordgubbarna va fulla med mögliga spindelben. – Hvar är du, Vickberg? Hör du mig?»

»Ja, ers nåd.»

»Nå så, din inpiskade krummelur, står du och lyss vid dörrarna!»

Dörren stängdes hastigt.

Baronen struttade omkring, ensam, utan stöd, utan käpp, uppehållen endast af sin starka och rättmätiga vrede.

II.
Fru Enbergs bekymmer.

Johnsson gned sin haka, så att skäggstubben knastrade.

»Då blir det carambollage, bror Vickberg! Domprostinnan är ett rustande fruntimmer. – Årr tvi vale. Jag minns väl, när hon gifte bort hans nåd. Respekt till sägandes, så var allt hans nåd en smula olustig att klifva i brudsäng med Ulla Siedel – och respekt till sägandes så undrar jag inte på det. Men kontanter fanns det på Björkenäs. Och Klockeberga var inte att förakta. Och så blef det lyckligt hjonelag af. Fast nog var det klent med vällusten.»

»Var god och välj dina ord, Johnsson.»

»Hi, hi, hi, bror Vickberg! Årrårr tvi vale. Jo men, jag minns nog, hursom fröken Jullan satt på sängkanten och tutade i salig baron, att nu skulle det gå rakt åt fanders, om inte Roger tog Ulla från Björkenäs. Hans nåd var i Stockholm och visste just inte om någonting, förrän han fick se sin egen förlofning i Posttidningen. Då blef han ledsen och skref hem och frågade, om saken inte i stället kunde arrangeras så, att fröken Julia ginge i brudstol med Arvid Siedel. Men den gubben gick inte. Gamle baron ville, att kontanterna skulle komma direkt till Rogershus. Och fröken Julia skref så rörande och sade, att eftersom Arvid var sned i synen och skefbent och fläckvis skallig, så ville hon inte hafva honom till äkta make.»

»Vickberg! Vickberg!»

Fru Enbergs röda, runda ansikte dök upp i fönstret. Testar af hennes sparsamt, kammade, grågula hår hade rest sig, pekade ins blaue liksom elektriserade.

»Hö – hör inte Vickberg! Han ringer!»

Ett svagt men gällt, ilsket, oafbrutet klirrande hördes. Vickberg lyssnade ett ögonblick med öppen mun, sedan ut.

»Jo men, vankar vi inte omkring med silfverskällan,» mumlade Johnsson. Han blandade sitt öl och porter och drack fru Enberg till. »Skål lilla frun. Hur ha vi det? Ä vi altererade?»

»Ja, om jag kunde begripa. Jag är, så jag måste hålla i mig. Och jag kunde då både gråta och skratta, när jag tänker på den kära nådiga fru domprostinnan.»

»Ja, hon är ju kommande. Årr tvi, tvi. Är fru Enberg så lifslefvande förälskad i henne då?»

»Ja, är hon inte innerligen god och nedlåtande? Förr i tiden, då man ju var liksom lite för mer –»

»Förr i tiden, ja. Det är sanning. För några och trettio år sedan var man en skön yngling. Jo men, då fick Johnsson leka tafatt med friherrliga och grefliga fröknar. Och så åktes det i hölass och lyftes upp och ned till allmän belåtenhet. Man hade sitt utseende på den tiden, fru Enberg. Man var treflig att se på, och – respekt till sägandes – icke otreflig att ta i. Årrårr tvi vale. Nu är man något rödnäst och nerkladdad.»

»Johnsson har så många schoser. Men Johnsson kan då inte neka till, att hennes nåd är en god människa.»

Tonis ögonglober snurrade rundt och fastnade i en ful, skelande ställning. Och han rodnade djupt och plötsligt som en helt ung människa.

»Hon är icke god,» sade han lågmält men med hetsighet i tonen. »Fru Enberg vet mycket väl, att hon icke är god.»

»Å kära hjärtanes – herr Toni – det var den där enda gången.»

Fru Enbergs purpurröda färg mörknade i blått. Då Toni skelade, skalf den feta frun. Hennes varma känsla för italienaren bottnade i en djup fruktan inför detta slutna, oberäkneliga väsen.

Toni var den ende bland baronens tjänare, som hon nämnde herre. Herr Toni – hon kunde icke annat.

»För nio år sedan var hennes nåd på Rogershus. Då lekte Jacob med lilla Blenda under kastanjen. Och jag stod på stora trappan. Då frågade hennes nåd mig: hvad heter den där ungen, som leker med Blenda? Och dock visste hon ganska väl, hvad han hette. Och då jag svarade, att hans namn var Jacob, frågade hennes nåd: Har han inte något efternamn, den där ungen? Då måste jag svara, att hans efternamn var Enberg. Men i förstugan stod herr domprosten och svor, att det var ganska lustigt.»

»Tonison sku' du ha sagt, hi, hi, hi, hi, årrårr tvi, tvi.

Hva? Gick Enbergskan? Jo, men, bror Toni, Enbergskan blef blyg. Ja kors, att de kan behålla den charmen så länge, kvinnorna. Men de sliter väl inte på den i ensamheten.

Sku' vi nu säga ett allvarsord om nåden domprostinnan? Jo men, katolske broder, vi kände kvinnorna, innan vi kände portern. Och Jullan, det var ett lite as. Se, Johnsson var nog fager, Johnsson skulle nog göra sig behaglig – men endast så länge det behagade. Sen blef det tissel och tassel och förtal hos gamle hans nåd. Johnsson sku' på dörrn, för Johnsson var en skalk.

Men se då talade vi högt och rent och sant. En riktig garfsyresanning. Johnsson fick smörj, och gamle baron blef liggande en tid bortåt. Ja, Toni såg aldrig gamle baron? Det var en knäfla kar. Svor gjorde han värre än domprosten. Men en knäfvel var han. Och när han kom på benen igen, så fick Johnsson så till sägandes lifstidspension och porter till dödagar. Och lilla Jullan fick styra öfver till Siedlarna på Björkenäs.

Årr tvi vale. Domprostinnan ja. Jo, vi har väl allt ögon och öron och följer med vår tid. Se, Arvid Siedel, han har nu alltid varit ett himmelens nöt. När han inte kunde få vår Julia gick han och gifte sig med en ofrälse. Någon på Blom eller Bom eller hva det var. Och så gick det åt fanders. Björkenäs såldes på auktion, och vi höll oss framme, eftersom det ligger så passeligt mellan Rogershus och Klockeberga. Ja, nu sitter Arvid som förvaltare, där han varit herre, jo men.

Domprostinnan, ja. Jo, min katolske broder, nu skola vi skåda Herrans vägar. Den där Arvid har en dotter, Sara. Hva? Känner vi henne? Nå, vi få väl se henne, hvad det lider. Hon är salig friherrinnan Ullas brorsdotter och närmsta släkting. Och pojkarna Hyltenius är hans nåds systerbarn och närmsta släktingar. Slår vi nu samman och läser Guds ord öfver dem och lagar till en liten arfving Hultenius-Siedel, så vore det väl självfva –

Årrårr tvi vale. Hva? Sofver min katolske broder? Nå, skål på dig, Johnsson. Du dricker, du.»

Vickberg kom ut på stora trappan. Fru Enberg hade återvändt till kastanjens skugga. Hon stickade och tänkte och vätte sin strumpa med svett och tårar.

Herre gud, domprostinnan hade ju varit hennes leksyster nästan. Och domprostinnan hade stiftat äktenskapet mellan henne och komminister Enberg. Ja, Enberg hade naturligtvis friat själf. Men det var domprostinnan, som gifvit Lovisa mod att äkta den sjuklige, lungsiktige komministern.

Och ändå ville elakt folk komma och påstå, att det varit något mellan fröken Julia och komministern.

»Vet fru Enberg, hvar Jacob är?»

»Å kära hjärtanes, han är väl ute och drifver.»

»Saken är den, att hans nåd skrifvit ett bref –»

»Hva säger Vickberg? Har hans nåd! –»

»Med egen hand. Det är ett bref till häradshöfding Björner – högst angeläget. Jag tänker be Jacob rida in med det.»

Vickberg drog ur rockens innerficka upp brefvet, han granskade noggrant adressen, som var tecknad med en massa stora och små, rangliga, suddiga bokstäfver.

»Jag kan ju gärna säga fru Enberg – Hans nåd tänker upprätta sitt testamente.»

Han hade väntat, att detta meddelande skulle framkalla ett utbrott af djup rörelse. Men fru Enberg var prästänka och en allvarligt tänkande kvinna, hon var förtrogen med döden och dess skiftande attribut.

»Klok den, som är väl beredd, ty om dagen och stunden veta vi intet,» citerade hon en smula fritt. Och med ödmjuk eftertanke tillade hon: »En har tjänat honom, så godt en förmått. Förmågan har inte varit stor, men samvetet är rent. Och att filbunken skulle ha varit sladdig, det tar jag mig sannerligen fri ifrån.

Se där har han barnen.»

Jacob höll Blenda i hand och bogserade henne fram öfver gårdsplanens heta sand. Flickans hvita blus och

kjol voro smutsade af gräs och grus.

»Ja, men att Blenda aldrig kan hålla sig på benen!» beskärmade sig hushållerskan. »Jämt ska ni ligga och rulla i gräset!»

Vickberg framförde sitt ärende. Jo, Jacob ville gärna rida in till staden.

»Då får Blenda ta Lisa, så rider jag Fingal.»

Hva för något? Skulle kanske Blenda följa med till staden? Till häradshöfdingen? För att öfverlämna hans nåds bref, ett högst viktigt bref? Det borde då Jacob begripa –

»Ja, men hvad ska Blenda göra, då jag är borta?»

»Herre du min skapare, ungar, ni retar gallfeber på en stackare! Hva Blenda ska göra under en hel timme! Jo, hon ska stoppa strumpor! Du har ju inte ett enda par helt, och hål så stora, som plättar. Vill Blenda aldrig göra någon nytta?»

»Jo, men jag har ju aldrig tid.»

»Ä, bråka inte nu. Jag rider väl ensam. Men ta mig fan ska jag inte spränga hästen!»

Bort flög han på sina långa ben. Vickberg efter i korta språng och med fladdrande frackskört.

»Nå, men brefvet då! Brefvet då!»

»Åhåhå ja jag!» suckade fru Enberg. »Sätt dig nu här, lilla Blenda, så får vi språkas vid. Du kan hålla upp härfvan åt mig.

Herre gud ja, om det bara kunde bli folk af den pojken, så skulle jag väl tacka på mina bara knän.»

»Å så lustigt! Skulle tant ta af sig på knäna?»

»I hela mitt lif – nej, sannerligen i hela mitt lif har jag inte hört talas om en latare pojke. Nitton år har han fyllt, och han har inte gjort nytta för en tolfskilling.»

»Hur kan tant säga! Han jagar och fiskar och hugger ved. Och ibland är vi ju med om slåttern.»

»Prata nu inga dumheter! – Men se, om jag kunde begripa hans nåd! Ibland är det ju, som om han skulle ha ett riktigt intresse för gossen. Och då för tre år sedan, då pastorn hade läst med honom, och jag bad, att jag skulle få skicka honom till storskolan, då lät han ju riktigt möjlig, baron. ’Ja bevars, Enberg’, säger hans nåd ’vi ska se till.’ Men i stället för att skicka pojken bus bas i skolan, kallar han upp honom och frågar, om han vill. Kan tänka!»

»Ville han inte?»

»Jag vet nog, hva jag skulle vilja ge honom för vilja, jag! Sätter inte pojkvaskern näsan i vädret och säger: ’Kan nådi baron säga, hva det ska bli af Blenda, då jag är borta?’ ’Nej, min söte krummelur,’ säger baron, ’det kan jag inte.’ ’Nå då så’, säger pojken. Och där får jag, hans köttsliga mor, stå och höra på, hur hans nåd resonerar förstånd med pojkvaskern i stället för med mig.

Hvad tar du dig till, flicka! Vifta med härfvan!»

»Adjö, Jacob – Ja, men nog rider han stiligt?»

Fru Enberg sökte vrida hufvudet, men nackens fettlager tog emot. Och innan hon hann vända den tunga öfverkroppen var Jacob redan långt nere i allén.

»Du kunde ha sagt till i tid,» puttrade hon. »Ja, visst är han rar att se på. Men herre gud, barn, ni är stora nu. Man måste lefva.»

»Det gör vi ju.»

»Att tala förstånd med henne! – Om jag ändå kunde begripa hva ni har för er? Ni kan väl inte meta och skala kring i skogen hela dagen heller? Hva gör ni i den där otäcka Tanningestugan? Läser ni?»

»Ja, ibland läser Jacob ur Robinson Crusoe. Det tycker jag är roligt. Och så läser vi i Svea Rikes häfder.»

»Kära hjärtanes, har ni tagit den med dit. Och jag, som letat så! Jo det skulle Enberg veta!

Men det är då ändå väl, att ni läser sådana saker, som det är nytta med.»

»Ja och så läser vi ur en bok med en gubbe, som har magen bar. Det är någon klok gubbe. Jacob har fått låna boken af patron Siedel. Men den är just inte rolig. Det står, att man ska somna, om man tittar länge på sin mage. Men det ha vi försökt, och det går inte.»

Blenda tystnade och blundade. Oj, oj, tänkte hon, det är, som Jacob säger: Bara någon frågar mig, berättar jag allt. Jag är som ett såll. Bara någon frågar, bara någon frågar. Hu, så röd tant blef i ögonen!

»Blenda lilla – säg – hvarför ska ni somna?»

»Snälla – det vet jag inte. Jacob vill.»

Å herre gud, den gossen! Aldrig visste man, hvar man hade honom; aldrig visste man, hvad han tänkte. Men begifven på underligheter var han – alldeles som fadern.

»Kan du inte se mig i ögonen, barn?»

Hon slog lydigt upp sina ögon. Nu kommer ett storförhör, tänkte hon. Det är bäst, jag svarar. Om jag bara kunde hitta på något.

»Hva gör ni däruppe i Tanningestugan?»

»Det har jag ju sagt. Vi läser, och så metar vi. Och Jacob har ju hundarna med sig ibland. Och då kommer patron Siedel, och så jagar de. Ja. Så gå vi i skogen och bli varma, och så bada vi. Och så bli vi trötta, och så sofva vi.»

Fru Enberg tog fatt på nystanet. Snabbt rörde sig de feta händerna, garnet lossnade lätt ur den glesnande härfvan, knutar löstes.

»Jaså, ni sofver?»

»Om jag ser Jacob riktigt länge in i ögonen, och vi inte säger någonting, så somnar jag.»

»Sofver ni då – båda två?»

Blenda nickade ifrigt, sköt ut munnen förtrytsamt.

»Ja, han säger det. Men se det tror inte jag. För jag tror, att han sitter och tittar på mig. När jag vaknar, sitter han alltid och tittar på mig. Och då säger han, att han nyss vaknat.

Men hvarför skulle jag aldrig vakna först? Aldrig någonsin!»

Garnändan slingrade öfver gruset, ryckigt, hastigt, och försvann i nystanet. Fru Enberg reste sig.

»Ja, Blenda lilla, vi få lof att talas vid. Riktigt allvarligt. I kväll kanske. Nu måste jag tänka på middagen.»

III.
Hans nåd dinerar och sätter upp sitt testamente.

Toni öfvervakade dukningen i lilla salen. Hans nåd plägade intaga samtliga måltider på sina rum, men i dag gjordes ett rätt sällsynt undantag. Det dukades i lilla salen, och, hvad som var ännu sällsyntare på Rogershus, det dukades för två.

Toni var icke någon särdeles energisk taffeltäckare, han nöjde sig med att närvara, gifvande fru Enberg och Lena en och annan vink. Det var först då middagen och den egentliga uppassningen började, som han utvecklade sina stora förtjänster: en kattlik tyst och smidig rörlighet, en förmåga att vara allestädes och märkas ingenstädes, en stor kunnighet i fråga om olika viners olika temperatur, en känslig handföring, då han fyllde glasen.

Ett fel hade han, han var icke utpräglad, nej, knappast otadligt renlig. Men detta fel afhjälpte fru Enberg genom att samvetsgrant vaka öfver hans garderob och särskildt samvetsgrant pröfva de hvita serveringsvantarnas hvithet. Någon enda gång hade det händt, att baronen vändt sin stora näsa i vädret, vädrat och sagt: Fördöme mig, tror jag inte krummeluren luktar illa!

Fru Enberg hade då genast beredt ett aromatiskt bad. Och Toni, som var medgörligheten själf, hade underkastat sig det lilla obehaget.

»Se att tänka sig, att den där Björner ska äta middag med hans nåd, det är då kuriöst! Mor, som var här i huset långt före fru Enbergs tid, hon plägade säga, att de sa', att hanses mor var betagen i vår baron. Och hon hette Lilja. Men om det var någon sanning, det visste inte mor. Men nog såg mor med egna ögon, hursom Liljan gick i krusbärshäcken och spottade kart efter fröken från Björkenäs. Och likafullt var det hon, som blef vid honom till slut.»

»Inga dumheter! Sträck på duken! Ser hon inte, att den är för lång?»

»Ja, men se den där Björner ändå! Lars säger, att i stan säger de, att han är en riktig sicken en. Så fort någon blir död, så vips är han i går'n och skrifver opp, hva liket ägde i tiden. Vart enda dugg, om det så inte va mer än en sprucken potta. Och så tar han betalt för det, så det blir just ingenting åt arfvingarna.»

»Hon är en riktig slabbertacka! Skynda sig nu, och hör efter, om det inte är färdigpoleradt. Annars får hon hjälpa till.»

»Nej, Lovisa – icke någon karaff. De båda silfverhandtagen, förstår Lovisa. Och så den lilla korgen. Men cherry kunna vi taga på en liten karaff, förstår Lovisa.»

»Kära hjärtanes, ja visst! En är då alldeles yr i mössan. Jag vet inte ens, hur jag känner mig. Det känns, som om det hade händt något riktigt svårt. Eller också kommer det att hända. Herre Gud, ja, det är så det. Det är riktigt ängsligt.»

»Är hans nåd icke god i dag?»

»Jo då. – Nej, det är han för resten inte heller. Han sa', att filbunken var sladdig. Men det gör detsamma.

Hör nu, har inte herr Toni märkt någonting med barnen?»

Det var fru Enbergs mening att öfverraska, att med ett hastigt grepp fatta och draga fram någon hemlighet ur italienarens väl slutna gömmor. Men försöket misslyckades, italienaren teg. Det enda, som visade, att han verkligen blifvit öfverraskad, var en djup rodnad, en rodnad, som blef allt djupare.

»Ja kära, söta, nu får han inte bli ond. Det är minsann inte underligt, om en stackars människa blir ängslig ibland.

Säg mig nu innan den där flamsan Lena kommer igen – har inte herr Toni märkt, att barnen gå bra mycket för sig själfva och dra?»

Herr Toni teg. Han insåg icke, hvarför han skulle behöfva bekräfta ett så allmänt kändt faktum som det, att barnen gingo bra mycket för sig själfva.

»Ja, men hvar ska det sluta?»

»Hur skall jag kunna veta det, Lovisa?»

»Nå, herre du min gud! – Nej, jag kan inte veta, och herr Toni kan inte veta. Det är endast en, som vet. Men nog tycker jag väl ändå, att herr Toni skulle känna något ansvar.»

»Jag har icke något ansvar.»

»Nej, det förstås! Inte så mycket ens, att han gitter säga mig, hvad han tänker och tycker? Jag trodde väl ändå, att herr Toni skulle vara liksom mitt naturliga stöd, då det gäller Jacob?»

»Det har aldrig varit mig tillåtet att tänka eller tycka någonting om Jacob.»

»Det är inte sant! Tänka på, att skicka Jacob till Rom för att blifva en katolik, det får inte herr Toni. Men i öfrigt vet jag då med mig, att jag tagit all hänsyn, jag kunnat.

Å snälla, söta var nu beskedlig! Jag vet ju, att han vill gossen bättre än någon annan. Säg nu, tror herr Toni, att det är någon hjärtesak mellan barnen?»

Herr Toni log med hvita tänder. – Ho vet, hur han kunde ha hvita tänder? – och sade:

»Är det icke alltid hjärtesaker mellan barn?»

»Ja Gud nåde oss så visst!» Fru Enberg arbetade med båda händer bland de stretiga, grågula hårtestarna. »Men hvad ska det blifva af? Vår Jacob och Blenda! Det förstås, på ett sätt är det ju sak samma med de olyckliga ungarna. Men Blenda ska ju ändå vara ett slags fosterbarn på Rogershus.

Ja men, hva har de för sig?»

Nu småskrattade italienaren.

»Det vet jag icke. Det kan jag icke veta.»

»Om han ändå inte vore så underlig och sluten, den välsignade pojken. Han är minsann nästan lika underlig som – andra!» fräste hon plötsligt till och gaf den man, som hon näst hans nåd aktade högst här på jorden, en föraktfull, hatisk blick.

»Men märk nu mina ord! Om här inte blir slag i saken, och om inte herr Toni hjälper mig att hålla ordning på barnen, så är det jag, som går till hans nåd. Och då vore det väl dalern, om jag inte skulle få gossen

skickad till en ordentlig skola!»

Hon gjorde ett uppehåll för att se, hur hotelsen verkade. Italienaren tycktes oberörd.

»Nå? – Kära söta –»

»Hjälpa! Jag!

Ja, ja, sänd gossen till en skola, det är bra. När jag ser honom, är jag glad. Får jag icke se honom, blir jag ledsen. Men jag har icke, icke, icke något att säga.»

Han svängde hastigt på tåspetsarna och gick mot dörren.

»Jemine!» skrek Lena, som fann rådligast att lämna sin post bakom dörren. »Ni ska bestämdt se, att han är här.»

»Hva säger du, slabbertacka? Hvem är här?»

»Häradshöfdingen, vet jag. Han står långe på trappan.»

*

Vickberg smög sig försiktigt in i biblioteket, där baronen satt och sof. Hans nåd sof i en mycket obekväm ställning, framåtlutad, stödd på armbågarna och med händerna slappt hängande utanför knäna och med hakan sakta gungande upp och ned ofvanför maggropen. Mellan hans fötter låg en bok, Corinne ou l'Italie, en gång ett härligt praktband med de tre vapnen: Bernhusens krönta fasces, de Sars' varghufvud och Bergfeldts hammare. Corinne hade emellertid förlorat mycket af sin forna glans tack vare barons vana att ständigt läsa den och hans ovana att ständigt tappa den i golfvet. Salig friherrinnan Amalia Bergfeldt, Roger Gustaf Adolf Abrahams mor, hade den första Amaliadagen på Rogershus mottagit denna bok som gåfva af sin svärmor, änkefriherrinnan de Sars, född donna Julia di Bartolomeo de'Bartolomei. Det sköna praktfullt inbundna diktverket hade gjort ett djupt intryck på Amalias känsliga och romantiska sinne. Och hennes son insåg icke, hvarför madame de Staëls skapelse ej skulle kunna göra ett lika djupt intryck på honom – helst som han från sin salig far icke hade några litterära traditioner att fullfölja.

Med varsam hand tog Vickberg spillrorna af den gyllene Corinne och lade dem på bordet.

»Ers nåd!»

En väldig, uppvaknandets snarkning skakade den friherrliga kroppshyddan, hufvudet restes och sjönk bakåt, ögonen öppnades klippande.

»Hva – hvasa? – Hvar hafva vi snuset?»

»Klockan är en kvart på sex. Jag har att anmäla för nådig baron häradshöfding Björners ankomst. Behagade ers nåd justera sin toalett?»

»Tjihihitt – Gud hjälpe oss, Vickberg! Tack, tack. – Hvasa? En kvart på sex? Då kommer krummeluren för tidigt. Ska vi äta mat nu?»

»Ers nåd behagar dinera om trekvart. Under tiden promenerar sig häradshöfdingen i parken.»

»Nå så. Käppen!

Nå, min söte, han har ju reda på de goda människorna. Skall den här Abraham Björner vara någon sorts

hederlig karl?»

»Utan tvifvel, ers nåd. Nära befryndad med Liljorna och således äfven något med vårt hus!»

»Hi, hi – en förbåldt dålig rekommendation, han kommer med. Men vi ska väl se till.»

Toni utvecklade sina vackraste egenskaper. Han var alltför inbunden och drömmande och alltför litet solid för att vara en verkligt god betjänt. Men så snart det gällde att passa upp vid dukadt bord, vaknade hans medfödda anlag. Tonis far, farfar och troligen äfven farfarsfar hade varit taffeltäckare i det Bartolomeiska huset. Och helt säkert skulle Toni vid det här laget ha varit taffeltäckare hos gamle don Baldassare, om icke år fyratioåttas stormar slungat honom in bland politiska brottslingar. Don Baldassare, som själf var en försiktig och högst lojal person, hade med stor möda lyckats rädda sin unge tjänares lif genom att i tid sända honom till sina släktingar i Ultima Thule. Här möttes han af fru Enberg, af en varmhjärtad kvinnas ömma intresse för den olycklige landsflyktingen, här stannade han. Och här passade han nu upp på herr baronen och hans gäst.

»Mon cher cousin är verkligen aimabel, som kommer och hälsar på en gammal enstöring.»

»Å, jag ber! Den minsta vink från farbror var till fyllest.»

»Nå, så söte bror – hur gammal är det vi är? Fyrationio fyllda? Nå, då är vi ingen dununge. Jag är inte stort äldre jag, fast benen blifvit så förbåldt sprattliga.

Hur mår gamle räfven på Hviskingeholm? Ännu inga skottpengar utbetalta för hans räkning, hvasa?»

»Syftar – syftar – på morbror Abraham?»

»Abraham ? Ja, han heter så. – Nå, har cousin hört, att syster Julia är i annalkande?»

»Verkligen! Så glädjande! Det är väl rätt länge sedan domprostinnan hade det nöjet –»

»Det är några år. Nå, nu har ju salig domprosten fått sluta, det är alltid en lättnad. Han – Skål! Mja, mja – den är för söt, hvasa? Är den inte? – Jo, det äger sin riktighet. Han var en skränfock.»

»Han hade sina egenheter. Men en rikt begåfvad personlighet var –»

»Nå, nu har hon söner. Tre tror jag, eller hur, Vickberg? Två söner och en dotter? Ja visst, lilla Malla. Det äger sin riktighet. Känner vi dem, cousin?»

»Sönerna känner jag. Det är mycket lofvande unga män. Roger isynnerhet, juristen –»

»Hvar hafva vi snuset, Vickberg? – Convenerar det min söte bror? Inte. Det är ett förbåldt godt snus. Tjihihitt. Gud hjälp. Tack, tack. – Rider honom satan, Vickberg? Tar han soppan? Var det snus i soppan? Nå, så säg det.

Jurister, ja. Det är söta krummelurer, herrarna ha på kansliet! Där sitter de och skrifver långa litanior och förständigar mig att göra det och det. Och så vill de till på köpet, att jag ska läsa igenom eländet. Hvasa?»

»Törs jag gifva kusin Roger ett råd? Det är verkligen något som jag länge tänkt på – men af grannlagenhetsskäl och rädsla att störa, har jag ju hållit mig borta från Rogershus.

De här stora godsen, fideikommisset och de Siedelska egendomarna, de fordra naturligtvis en hel del omsorger af rent juridisk art. Vore det inte skäl i, att kusin öfverlämnade dessa omsorger åt en bepröfvad jurist? –»

Häradshöfdingen tystnade plötsligt och sökte skölja ned sin förvirring och förskräckelse med ett glas madeira. Han förstod, att han varit grufligt oförsiktig –

Hans nåd drog upp axlarna och sköt fram hufvudet, de svarta ögonen gnistrade i sina smala springor, kinderna svällde, uppblåsta och svartblå. Häradshöfdingen, som genom hörsägner och släktlegender kände de plötsliga och våldsamma ovädren på Rogershus, hade en förnimmelse, bra nog liknande vanlig skolpojksrädsla för stut. Här satt han bunden vid bordet, fastkedjad af sociala hänsyn, satt midt emot denne högst osociala gubbe, som i nästa ögonblick kunde häfva soppskålen öfver honom.

Lyckligtvis hade baronen så pass mycken känsla för sitt värdskaps kraf, att han förmådde styra sin vrede på sidan om gästen. Han trefvade med handen och fick tag i Vickbergs magra ben. Ett kraftigt nyp! Hofmästaren gjorde en ohyggligt smärtfylld min, men gaf icke ljud ifrån sig. Herr baronens vrede hade fått sitt handgripliga uttryck – blixten hade urladdats, nu återstod skrällen. Och den gick ut öfver Tonis oskyldiga hufvud.

»Hvasa? Hva har du där? Kommer du med braxenpanka till mitt bord?»

»Det är laxöring, ers nåd.»

»Och det säger du mig! Ut, ut, ut du fula krummelur! Fördöme mig, tror inte hvarenda torparesugga, att han kan lura mig. Hva heter han i Fiskartorpet? Hvasa? Han ska bort. Han ger mig otäcka pankor, och laxen säljer han på torget åt jurister och annat pack. Ja, kusin behöfver fördöme mig inte ta åt sig mer, än kusin har samvete till.»

Vickberg var blånupen och upprörd i sitt innersta men behärskade situationen. Han gaf tysta order, tallrikarna skiftades, och steken bars in. Under tiden sjönk blodet från hans nåds hjässa. Och vreden var bortblåst.

»Nå så, steken. Det är bra. Braxenpankan, sir kusin, det är en vedervärdig fisk.»

»Ja, den är ju något benig.»

»Alldeles, det äger sin riktighet. Toni, min söte, hör han, hvad häradshöfdingen säger? Pankan är fördömdt benig.

Skål! – Charmant temperatur, min söte. Han är en krona. Steken är mör, hvasa? Hälsa Enbergskan, att hon är en krona.

Jo, den tjugonde kommer syster Julia. Det är en charmant kvinna, högst respektabel. Och den tjuguandra fylla vi sextiofem. Det är inte mycket men alltid något. Skål, mon très cher cousin, a votre santé! Den här biten åt cousin, den är syperb. Och så får min söte lofva att inte glömma bort oss på vår födelsedag! Då ska här serveras en högst delikat laxöring, hihihi! Ingen fördömd panka, förstår mon cousin, hi, hi, hi –»

Häradshöfdingen snodde sina gråsprängda polisonger. Han var icke fullt säker på, om han borde hålla på sin sårade värdighet eller ta hela uppträdet gemytligt. Men baronens gladlynta älskvärdhet var oemotståndlig. Och när hans nåd gifvit en liten vink om, att kaffet skulle ägnas åt affärer, kände herr Björner sig fullständigt försonad. –

»Käppen, om jag får be. – Å, jag ber, cousin, nu stiga vi in i biblioteket.

Salig svärfar, ja. Kände vi honom? Det sades, att gubben procentade en smula. Ha vi hört det? Ja visst pratar de! Men hvar skulle han annars ha fått sin förmögenhet från? Nå, jag klagar inte, hihihi! Ulla var ett godt parti. Herre Gud ja, salig människan. Hon var god, très aimable et très sage, très, très sage.

Cognac? Cognac åt cousin och blandningen åt mig. Fy tusan, men det är magen, sir cousin.

Nå så. Ett testamente, min söte, det är väl en riktig krummelur det?»

»Naturligtvis bör man noggrant iakttaga alla i lag föreskrifna bestämmelser vid en så betydelsefull handlings uppsättande. Och det torde väl knappast vara tillrådligt att utan sakkunnigt bistånd –»

»Det är bror, det, hihi!»

»Naturligtvis står jag gärna till tjänst. Min kännedom om släktförhållandena gör mig ju –»

»Mycket bra. Men nu tala vi inte om släkten. Några bröstarfvingar med lagliga anspråk ha vi inte. Och syster Julia är en from kvinna. Hon bryr sig inte om det världsliga. Hvasa?»

Häradshöfdingen fingrade nervöst på polisongerna. Han förstod inte, hvart det egentligen skulle bära hän.

»Några legater – till trotjänarna?»

»Något, något. De hederliga själarna ha ju inte plundrat oss inpå bara kroppen. Vi måste naturligtvis visa vår tacksamhet. – Si, jag ska säga söte bror, att vår belägenhet är fördömdt kinkig.»

»Hur så?»

»Jo si, det är denna syster Julia. Henne tycker vi inte om. Henne skulle vi allt bra gärna –»

Hans nåd afslutade meningen synnerligen uttrycksfullt genom att lägga en käpplängd till sin redan förut ansenliga näsa. Gesten var alltför tydlig för att kunna missförstås, och den berörde Abraham Björner ytterst obehagligt. Visserligen hade han under sin tjuguåriga verksamhet som praktisk jurist mer än en gång kommit i tillfälle att skaffa godt folk onaturligt långa näsor. Men en sådan cynisk öppenhet var honom dock motbjudande.

»Bror behagar skämta.»

»Hvasa? Ingalunda! Jag vill säga honom, att syster Julia är en förbåldt obehaglig krummelur. Pro primo gifte hon mig med Ulla Siedel, pro secundo satte hon själfva den lede i kroppen på salig Ulla, pro tertio var mannen en skränfock –»

»De mortuis –»

»Håll nu inne med latinet, min söte, och låt oss tala rena svenskan. Per Hyltenius var en skränfock. Själf åkallade han den lede vid altaret, men mig ville han hålla till ett tuktigt lefverne. Fördöme mig, om jag förstår, hvad han menade? Jo, han ville, att jag skulle legalisera mitt förhållande med Mimmi. Och si den krummeluren begriper vi. Det hade Sancte Per fått af Julia, och Julia af Göran Bergfeldt och Göran af Mimmi själf. Nå, så kommer Sancte Per till mig och säger, att vi af respekt för vår salig hustrus minne ska legalisera förhållandet. Hvasa? Inte illa! En friherrinna Bernhusen de Sars född Pettersson. Det hade varit en satisfaction för salig Ulla!»

»Medgifves –»

»Medgifves, ja! Men si bakom hela det söta arrangemanget stod syster Julia, det egennyttiga stycket –»

»Sannerligen, bästa kusin, om jag kan finna ett spår af egennytta i detta! Utan tvifvel hade domprostinnan barnets framtid i tankarna. Lilla Blendas ställning hade ju blifvit –»

»Fördöme mina sprattliga ben är inte de där juristerna ett förbåldt klyftigt släkte! Här har cousin på fem minuter räknat ut, hva jag behöfde tio år att komma underfund med. Si! Si! Högvälborna fröken Blenda de Sars till Björkenäs och Klockeberga, det hade varit något för en af unghylteniussarna. Fördöme mig har jag inte en billet doux från Jullan i skrifbordet – Vickberg! Vickberg! skrifven vid den där tiden. Där räcker hon mig en försonande hand och säger att framtiden ska med starka, unga band knytas till forntiden. – Hva är det Vickberg vill?»

»Ers nåd behagade –»

»Javisst – snuset – tack – tjihihitt. Adjö, söte Vickberg. – Nå så, hva säger cousin?»

Abraham Björner förstod att taga visdom – ofta nog äfven rikedom – af skadan. Han hade redan varit ute i friherrligt oväder och var nu fast besluten att för all säkerhets skull segla inomskärs. Således höll han försiktigt inne med alla omdömen, erbjöd endast sina trofasta tjänster. Om kusin blott ville göra sina dispositioner, så skulle han nog gifva dem laga form.

»Nå så. Ja, Rogershus går åt helvete, det ska Bergfeldten ha. Men öfver Björkenäs och Klockeberga och de andra småsakerna ha vi frihet att disponera. Hva tro vi, att vi ska göra med dem?»

»Kanske kusin har behjärtat något välgörande –»

»Hi, hi, hi! Hva skulle det vara? Ett ålderdomshem för kammarherrar i disgrace, hvasa? Det vore en förbåld nobel institution!»

Björner kände historien om baron Rogers disgrace och visade sig uppskatta skämtet. Men i självfva verket skulle han nu bra gärna vilja komma till sak. Middagen började kännas en smula tyngande.

»Det är således några enskilda personer –?»

»Alldeles. Det äger sin riktighet. Men fördöme mig om söte bror står på listan! – Jaja, ta inte illa upp. Cousin blir exekutor, och dusören skall blifva rundlig.»

Björner bugade värdigt men förbindligt. Dusör var ju visserligen icke någon passande benämning på en v. häradshöfdings arfvode. Men i detta fall hade Björner mera sinne för ordens innebörd än för deras lydelse.

»Nå. Nu är det inte meningen, att vi ska göra det här i dag. Vi ska bara sätta ihop ett litet koncept. Det får cousin sedermera skrifva rent riktigt prydligt, hvasa? – Och på födelsedagen underteckna vi i syster Julias och andra kära släktingars närvaro. Hvasa?»

»Men – förlåt – tror inte farbror – att det möjligen kunde störa den allmänna glädjen. En sådan öfverraskning –»

»Sir han, min krummelur, öfverraskningar och födelsedagar det hör ihop. Men kanske söte bror har något att invända?»

»Naturligtvis inte! Naturligtvis inte! Jag har endast att efterkomma min hufvudmans önskningar.»

Baronen fingrade på sin stora näsa, fnös och nös af kittling och förakt.

»Då kunna vi således nämna arfvingen –»

»Arfvingen? En universalarfvinge! Å, då behöfver jag inte fråga efter namnet, åtminstone inte efter hennes förnamn, ha, ha –»

»Hva fan har han så förbåldt roligt åt? Jacob är förnamnet, och som efternamn sätta vi Enberg.»

»Hur sa'? Hva behagas? Menar farbror – ? Är det inte Blenda?»

»Mina egendomar Björkenäs och Klockeberga med underlydande, allt mitt lösöre för såvidt det icke är af fideikommissnatur, samtliga i min portfölj befintliga obligationer, aktier och depositionsbevis tillfalla efter min död Jacob Enberg dock med skyldighet för honom att af dessa tillgångar till vissa personer utbetala närmre specificerade lifstidspensioner. Dock träder icke detta testamente i kraft och utbetalas icke till sagde Enberg ett öre, förrän han blifvit lagligen vigd vid min dotter Blenda. –

Hvasa? Kom sen med Hylteniussar på Björkenäs och Klockeberga, min söte bror. Hvasa?»

Hans nåd skakade af glad och triumferande sinnesrörelse. Häradshöfdingens dumt häpna min gaf honom en försmak af födelsedagens fröjder.

IV.
Barnen vandra upp till Tanningestugan.

Nils, kusken, förevisade stallet, under det att häradshöfdingens skjuts spändes för. Abraham Björner hade hästintressen i släkten och ville gärna vara kännare. Inför Nils kände han sig emellertid ej fullt så säker i sadeln och nöjde sig med att i högst allmänna ordalag berömma stall och besättning.

»Å ja vars. Men inte är det, hva det har varit. Hans nåd har inte samma sinne för tocke här, som han har haft. Nu sen bena blitt sådana. Nej, det har han inte. Det är just bara Jacob, som går här nere. – Ellers är det just Jacobs häst, den där.»

»Så. Hm. Ett präktigt djur. – Jaså, unge herr Enberg håller sig med häst?»

»Ja, så till sägandes. Det är ju han, som rider'n. Stoet ska väl vara Blendas.»

»Ett vackert par. Ungherrskapet tycks ha smak.»

»Å ja vars. Jacob är inte så dum. Ellers är de ju ensamma om att rida på går'n. Om en undantar inspektorn. Och han är inte så mycket för't.»

»Jaså. – Nå, ungdomarna rida väl desto flitigare?»

»Å ja vars, ibland så sätter de till. Ellers skalar de mest omkring i skogen. De håller till i Tanningestugan, om häradshöfdingen vet – gamla jaktstugan.»

»Så? Hm. – Hvem har de i sällskap där?»

»Jaaha, det vet jag inte. De är väl helst för sig, kan jag förstå –»

Häradshöfdingens hippologiska intressen gåfvo vika för rent mänskliga. Och han skulle oändligt gärna velat fortsätta sina forskningar. Men i ett olämpligt ögonblick kom nu Lars med budskap om, att allt var färdigt för afresa. Nils skyndade hem efter livrérocken. Och häradshöfdingen vandrade makligt uppför allén.

På gårdsplanen stod ekipaget, Jacob höll hästarna.

»Goddag igen, min unge vän, hur mår ni efter den häftiga ridten?»

»Tack bra. Det var ingenting.»

»Ja, jag hör af Nils, att ni är en god ryttare. Lilla fröken Blenda rider ju också? – Det var synd, att jag inte

fick hälsa på henne.»

»Blenda är uppe hos hans nåd och säger godnatt.»

»Half nio! Det är väl aldrig fröken Blenda, som går så tidigt till sängs?»

»Nej då, det är hans nåd. Vi ska upp till Tanningestugan i kväll.»

»I kväll?»

»Ja, patron Siedel ska komma och hämta mig där klockan fyra i morgon bitti. Han har en lya i Björkenässkogen, och så tror han, han ska få tag på räfmor själf. Det är då lögn, förstås. Men han är så envis.»

»Såå. – Ska lilla Blenda också vara med på jakten?»

Jacob skrattade.

»Klockan fyra? Då sofver hon som en stock!»

»I Tanningestugan?»

»Ja, där finns britsar och filtar. Men djäkligt med mygg är det där uppe. Vi sätter rökgubbar rundt ikring oss för myggens skull.»

»Jaså.» Häradshöfdingen tände en rescigarr. »Då reser vi då, Nils. – Adjö, herr Enberg, vi träffas igen. Vi få nog ett och annat att – att göra med hvarandra.»

Middagseldens sista glöd förlänade en viss värme åt hans handtryckning.

»Adjö, adjö, herr Enberg. Hälsa lilla Blenda!»

Jacob stirrade efter honom, han begrep inte.

För att säga sanningen begrep inte Abraham Björner heller riktigt. – Det vill säga – dagen hade gifvit honom så många skiftande intryck. Och eftermiddagsstämningen förde icke med sig några särdeles skarpa, rediga tankar.

Ett tyckte han sig likväl kunna skönja. Det där villkoret – sine qua non – i testamentet det torde väl redan vara uppfylldt – eller åtminstone ganska nära – eller åtminstone på god väg.

»Djäklar i det snuset,» tänkte Abraham Björner. Och det var den redigaste tanke, han för ögonblicket kunde komma ut med.

*

Gubben Johnsson följde barnen en bit på väg. Han tyckte om att taga sig en liten aftonpromenad, det lättade lite på porterångorna.

»– Annars blir det en lukt af dryckjom uppå sofkammaren, så en kan bli nästan pirum.»

»Isch, att Johnsson ska dricka så mycket!»

»Ja, se lilla Blenda, det är då inte så mycket, som det ser ut till. Det är mera till tidsfördrif, en sitter så där och knackar med muggen.

Nå och han Jacob fick ta häradshöfdingen i hand?»

»Fick? Det var han, som tog mig i hand.»

»Var inte så karsk för det, lille Jacob. Den där Björner tar hin själf i labben, om det bär sig så. Hva hade han annars att förtälja, häradshöfdingen?»

»Han sa', att vi nog skulle få med hvarann att göra. Det vete sjutton, hva han menade.»

»Å, sa' han? – Hör nu, hva ränner hon i väg efter, jäntan? Jäntor och vägar – det är lögn, det. Ränna hit och ränna dit och buga sig sju gånger sjuttio resor efter små usle blomster. Jo, jo, håll i dem, den som kan – det blifver han väl varse, lille Jacob. Han har lifvet för sig, och det är trefligt nog, sa' han, som skulle hänga.

Hör nu, eftersom vi är inne på förståndet, så ska en kanske ge Jacob ett varningens ord. När nu domprostinnan kommer till gården –»

»Hvem är det?»

»Hvem är det? Ja, det blifver han nog varse, hva det lider, Jacob lille. Annars ska det väl vara baronens högvälborna syster. – Nå, när hon nu kommer till gården, så är det nog bäst, Jacob håller sig på mattan. Om inte för annat så för lilla Blendas skull –»

»Hva menar Johnsson med det?»

»Jo, jag menar som så, att såna här kvällspromenader till Tanninge, de är nog inte efter domprostinnans sinne.»

»Ja, inte tusan tror väl Johnsson, att jag tänker ta någon domprostinna med mig till Tanninge?»

»Aåårr tvi – tvi vale. Var det likt något, det. Ja, en säger ju, hva som kommer en i tankarna. Och hva nu den här patron Siedel beträffar, så är det nog inte värdt, att Jacob nämner honom för ofta, för se, han är inte omtyckt. Och gubben Johnsson ska vi då aldrig knysta om. – Nå, han sticker nog inte näsan utom dörren sin, så länge det osar svafvel –»

»Är Johnsson rädd för domprostinnan?»

»Rädd? Å nej, inte bäfvar jag inte. Men nog förblifver jag uppå min kammare.

Hva har hon nu fått tag på, lilla Blenda. Si, si, tocken grannlåt!»

»Lukta får Johnsson känna!»

»Lukten den är förgången. – God natt med er, ungar. Det ska hin springa kapp med en jänta i dimma.»

»Hör nu, Johnsson – hälsa mor! Jag glömde säga henne, att vi skulle gå till Tanninge. Tala om för henne, att patron Siedel och jag ska jaga.»

»Visst ja, visst ja. – En torde få hissa krutflaggan öfver Enbergskan – till allmänhetens varning,» mumlade Johnsson och försvann i dimman.

Barnen sträfvade vidare, Jacob med matkorgen, Blenda med blommor. Vägen slingrade fram öfver kullerstenar och tallrötter. Dimman tjocknade.

»Usch, den här dimman få vi ha hela vägen. Den kommer från Tanningesjön.»

»Det gör väl inget. Fryser du, så får du ta min rock öfver axlarna.»

»Bara jag inte blir rädd. – Hva är klockan?»

»Half tio tror jag. Vi är väl framme vid elfvatiden.»

»Och så ska du upp klockan fyra?»

»Half fyra. Men du behöfver ju inte vakna.»

»Nej, det kan du sätta dig på, att jag inte tänker göra. – Hör du, du! Tror du, att tant är ond på mig?»

»Nej, hvarför skulle hon vara det?»

»Ja, men det tror jag. Lena berättade, att Toni och tant grälat om oss. Men hon hörde inte riktigt, hva de sa'.

Är Toni din pappa?»

»Det vet du väl.»

»Ja men, hvem är min pappa då? Är det onkel?»

»De säger det.»

»Tänk så lustigt. Hvarför ska jag säga onkel då? Det betyder ju farbror?»

»Hur ska jag kunna veta det. Du pratar så mycket smörja.»

»Vet du, hva han sa' åt mig i kväll?»

»Nej.»

»Han sa', att jag ska gifta mig med dig.»

»Ä, du pratar!»

»Det gjorde han visst det, jag svär! Först sa' han: 'Hur gammal är du nu, min lilla krummelur?' – 'Sexton', sa' jag. Fast jag är då inte mer än femton – men det kan han ju aldrig hålla reda på. 'Jaså,' sa' han, 'då får du allt vänta ett par år.' – 'Hva ska jag vänta med?' sa' jag. – 'Med att gifta dig, din krummelur.' – 'Pytt', sa' jag, 'jag tänker aldrig gifta mig.' – 'Joho, min söta, det är just, hva du ska och det med Jacob Enberg.' Jag trodde, han skojade förstås. Men du skulle ha sett på Vickberg! Han blef lång och svart som en ond ande, och så sa' han: 'Herr baron och kammarherre!' Du vet, som han gör. Men då blef onkel ond och gaf honom en puff i magen med käppen och sa': 'Sköt han sitt, fula krummelur!'»

»Hva sa' du då?»

»Å, jag skratta, förstås. Och så blef onkel god igen och kysste mig midt på mun.»

Tystnad. Blenda höll sig så nära sin vän, som hon bara kunde. Men dimman var tät, och Jacob vände bort sitt ansikte.

»Hvar är vi? Ha vi gått förbi milan?»

Ett kort: vet inte. Och ny tystnad. Tanningeforsen hördes helt nära, och Blenda undrade, om de verkligen hade kommit så långt, eller om det var dimman, som villade.

Hon fick icke något svar på sin fråga. Och hon hade svårt att hålla jämna steg med Jacob, som tydligen fått brådt.

»Jacob du?» – Nej, intet svar.

»Jacob – det kom inte midt på mun. För jag vrickade med hufvudet, så de kom mest på örat –»

De vandrade fortfarande tysta men nu så nära hvarandra, att de stötte ihop vid nästan hvarje steg. Jacob hade saktat farten och gick nu bredvid eller strax bakom Blenda. Han gick på tå bakom henne med pannan snuddande vid hennes hår och med läpparna nära hennes hals. Hon tvärstannade.

»Isch, så du knuffas, Jacob!»

Då tog han henne öfver brösten, han böjde henne bakåt och kysste hennes panna och hennes kinder, som voro fuktiga och kalla af dimman. Hon hviskade:

»Jag ska aldrig kyssa någon annan än dig, bara dig.»

Hon ville, att han skulle kyssa hennes mun. Det vågade han icke. Hon slöt ögonen och väntade, väntade så länge. Han kysste hennes ögon. Handen sjönk sakta i en båglinje ned öfver hennes sida och höft. Och plötsligt tog han henne kring lifvet, svängde henne rundt och släppte henne.

»Ja, du är då så dum, du,» suckade hon.

»Kom så springer vi! Annars blir du kall.»

Men det var icke lätt att springa i mörker på den steniga vägen. Blenda snafvade, slog sina tår i rötter och stenar, tappade blommorna. Jacob ville taga hennes hand, men hon måste hålla sina blommor med båda händer.

»Vi kommer visst aldrig fram! – Hvarför skulle vi gå till Tanninge i kväll? Vi kunde väl ha väntat tills i morgon bitti.»

»Nej, jag ville inte vänta tills i morgon.»

»Hvarför?»

»Hvarför! Därför att jag inte ville.»

»Du tror förstås, att jag är en hund. Men jag är inte alls någon hund, och jag behöfver inte alls lyda, därför att nådig herrn vill! – Nu vill jag vända om hem.»

»Inte har du någon vilja!»

Hon stannade. Han tog henne hårdt kring lifvet och släpade henne med sig. Hon sprattlade, ref och högg ikring sig som en fångad ekorre. Men det hjälpte icke. Hon bad honom tänka på blommorna, på klänningen, på matkorgen. Hon gaf upp små smärtfyllda skri för att skrämma honom. Men det hjälpte icke. Han släpade henne med sig.

»Säg, har du någon vilja? Har du någon vilja?»

Till sist kapitulerade hon – med villkor.

»Nej – jag har inte – om du kysser mig –»

»Jag har ju kysst dig.»

»Om du kysser mig riktigt –»

Nu återstod den sista branten, på hvars krön jaktstugan hvilade. Nu lättade dimman något, tallarnas oregelbundet vridna och svängda konturer trädde starkt fram ur det grå.

»O, Jacob lille, hvad jag är trött! Kan du inte bära mig uppför backen?»

»Du, som är så tung! Men ta i, så ska jag dra.»

»Den som hade klänningen af sig!»

»Den hyfvar vi i ett tag. Så får du kojsa sen. – Har du tändstickor?»

»Det finns däruppe. Men jag tror inte, vi har ljus. – Å, hör du, tänd inga rökgubbar! Jag får så ondt i hufvut.»

»Vill du hellre, jag ska röka pipa hela natten?»

»Ja, det är bättre.»

»För dig, ja!» skrattade Jacob. Han drog sin sömniga flicka uppför backen, drog henne upp ur dimman, som böljade som ett blåhvitt vatten kring jaktstugans sockel.

»Nu du. Tänk om någon stulit nyckeln! Nej, här är den. Stå på benen, flicka! Upp med dörren! Usch en sån luft! Vi få lof att ha fönstret öppet hela natten.»

»Ja men myggen,» mumlade Blenda.

»Jag ska röka på dig. Korgen sätter vi här. Och så upp med fönstren! – Hvar finns tändstickorna? Du har då inte reda på någonting. – Ska du ha mer än två filtar, inte? Då tar jag den tredje. – Nej, men kan du då inte stå på benen! Ska jag hjälpa dig med klänningen? Det är då ena satans hyskor, du har. Nej, stå, hör du! – Se så där. Putt ikull med dig på britsen. Vänta, så ska jag ta af dig på fötterna. Gud sig förbarme, hva du är lat, flicka. – Så där.»

Han lade upp hennes fötter på britsen. Han rullade in henne i filtarna, gjorde henne till ett bylte och vände hennes näsa mot väggen.

»Är det bra nu?»

»Ja – då –» kom det halft i sömne.

»Då ska jag gå ut och se om det lyser på Björkenäs.»

Hon rullade rundt och grep efter honom.

»Jacob! Du får inte gå ifrån mig! Inte så länge det är mörkt. Då skriker jag!»

»Jaså får jag inte? Nå, då får jag inte.»

Han tog sin filt och lade den nedanför Blendas brits. Rökgrejorna halades upp ur fickan, så satte han sig med korslagda ben på filten, stoppade pipan, tände.

»Det är bra skönt att ligga häruppe, Jacob. Tycker du inte? Jag tycker, jag ligger så högt uppe – rakt uppe i

luften – och ingen kan nå mig – mer än du.

Sug riktigt, så kan jag se dig, då det blossar upp i pipan. – Å, så lustig du ser ut! Alldeles som gubben med bara magen.»

»Är jag så ful som gubben?»

»Nej, du är inte ful alls.

Hör du, ska vi ta och stanna här uppe, tills den elaka gumman farit sin väg?»

»Domprostinnan? Hon kan väl inte göra oss något ondt? Hvarför är du rädd för henne?»

»Jo, hon kan säga, att vi inte får vara så mycket tillsamman. Det säger Lena, att hon kan. Och hon ska vara så elak.»

»Du är dum. Vi behöfver väl inte bry oss om, hva den elaka gumman säger.»

»Det förstås. Men i alla fall –»

»För resten – om du vill, så kan jag be patron Siedel, att vi få hämta mat hos honom. Och då kan vi stanna här, hur länge vi vill. Vill du det?»

»Jaa-aaa,» slutade det i en lång gäspning.

»Sof nu, bylte!»

Åter en lång gäspning, och redan började andedragen blifva lugna, jämna, en sofvandes. Jacob lät hufvudet sjunka bakåt och stödde hjässan mot britsens kant. Han lyssnade till det svaga surret och sände väldiga rökskyar upp i mörkret.

Plötsligt plumsade en mjuk, sömnigt slapp liten hand ned på hans uppåtvända ansikte.

»Jacob lille – jag tycker allt om dig.»

»Gör du?»

Han kysste handen och lade den på sin axel.

»Gör du?» upprepade han.

Myggorna surrade ilsket. Tjock, gulhvit steg röken ur det glödande piphufvudet, steg och försvann i mörkret.

V.
Patron Siedel och hans gäster. Fru Enberg talar förstånd med hans nåd.

Patron Arvid Siedel presiderade vid frukostbordet i Björkenäs' låga, mörka sal. Patron Siedel var afgjordt för lång för sina låga rum. När han stod upp, var det icke stort mer än en trekvarts meter mellan hans hjässa och taket, och för att kunna se ut genom fönstren måste han böja sig. Arvid Siedel hade alltid varit ett åbäke, jänglig och omöjlig och med mongoliskt sneda ögon. Hans armar voro likaledes öfver medelmåttan långa och slutade i smala händer och benrangelsmagra fingrar. Sina händer rörde han emellertid med ett visst måttfullt behag. Och som han meddelade sina tankar och önskningar hufvudsakligast genom gester, var detta att sätta värde på.

Patron Siedel tyckte, det var obehagligt att tala. Då han någon gång brukade sin tunga, utgingo ofrivilliga små spottstrålar ur hans mun. Och så mycken smälek hade han i sin ungdom lidit för detta naturfel – framför allt från den beundrade Julia de Sars' sida – att han numera helst undvek rikta sina ord till andra än hundar, hästar och torpare.

Jacob och Blenda voro denna morgon gäster vid Björkenäs' frukostbord. Med artiga små handrörelser bjöd värden dem af sitt bords läckerheter, och ungdomarna visade sig till fullo uppfatta det stumma språket. Blenda, en grad måttligare, beskyllde till och med Jacob för att vara en riktig »gluffgluff».

»Ja, inte blir det väl mycket kvar åt de där båda sömntutorna. Hva är det för folk, som inte ids äta frukost klockan åtta? Stadsherrar, kan jag tro? Ha de kommit för andjakten?

Inte? Ja, vi ha då inte mycket i den vägen att bjuda på.»

»Jag har inte bjudit dem.»

»Är det goda vänner eller är det släktingar?» frågade Blenda.

»Rogers.»

»Å tusan, är det hans nåds släktingar? Hvarför kom de inte till Rogershus då? Där ska ju bli främmande.

Ja, oss kan det ju göra detsamma. Men lite förargligt är det i alla fall. För vi hade tänkt stanna i stugan någon vecka och få mat här. Men ska patron valla omkring med stadsherrarna, så blir det ju inte så trefligt. – Hur länge ska de stanna?»

Siedel ryckte på axlarna.

»Jo, jo,» nickade Jacob samförstånd. »Stadsherrar blir man inte af med, så länge de ha en bit kvar af semestern. Då är bara frågan, hvilka som ska vara obehagligast: herrarna eller den elaka gumman –»

»Hvem ?»

»Domprostinnan. Hon ska ju vara så elak.

Ja, henne känner väl patron?»

»Hon är inte elak,» bedyrade Arvid Siedel, förnekande sin ungdoms lidande.

»Inte? – Det vete allt fåglarna. Hemma flyger de omkring som yra höns. Mor har tappat både handskar och vantar. Och hans nåd har tillkallat en jurist.»

»Fröken Sara är ju med henne. Då måste väl patron komma ned till Rogershus?»

Siedel knep ihop läpparna och gjorde ofrivilligt en högst förtretad min. Blenda höll på att brista i skratt och nöp sig kraftigt i armen för att om möjligt betvinga sin lustighet.

I detsamma gick dörren till förstugan upp, och in trädde en groft byggd, något klumpig ung herre. Hans sätt att komma in verkade desto mer klumpigt, som han tydligen var tämligen kraftigt påskjuten bakifrån. Han såg ut att vara ganska brydd.

Men den person, som hack i häl följde honom genom dörren, var allt annat än blyg. Han trängde sin mindre och spensligare gestalt förbi kamratens och styrde kurs rakt på frukostbordet.

»Excusez-moi mon oncle, men när Per fick nys om, att det fanns en flicka i huset, var han omöjlig att hålla

kvar i sängen. Och så fick jag lof att följa honom. – Det här är utan tvifvel vår lilla kusin Blenda. Högst angenämt! Och det här är unge herr Enberg, inte sant? – Ja, jag är Roger Hyltenius, jur. cand. och lindrigt sagdt mycket lofvande. Och den där är brodern Per, fordom ett ljus i Herranom och numera lika lysande inom den hedniska filosofiens och de kätterska naturvetenskapernas områden.

Ja, du får ursäkta onkel, att jag slår mig ned. Det här omänskligt tidiga uppvaknandet har tändt min lustas eld. Ja, jag menar naturligtvis den lusta, som har sitt säte i gom och svalg – på latin: gola. Den lustan är mycket kraftigt utvecklad hos allt, hvad Hyltenius heter. – Nej, men så sätt dig då, Per! Om lilla kusin kunde ana, hur den gossens framtid oroar mig. Han är så opraktisk. – Å, vill herr Enberg räcka mig saltkaret! Tack. – sätt dig, Per! En så enkel och naturlig handling som att man slår sig ned vid ett väl dukadt bord och förser sig, väcker hans häpna förundran. Skulle inte herr Enberg vilja dra honom i rockskjörtet, det brukar han begripa. Nej se, nu satte han sig. Jo, nu ska ni få se, att han kan allt äta, bara han kommer i gång.

Kusin skrattar. Men det är min själ påkostande, att behöfva gå omkring och agera dadda åt store bror. Pierre, mon petit enfant il faut que tu mange.»

»Sluta då för fan!»

»Per! Inte svära i damsällskap.

Hör du, onkel, Björkenäs är allt en gammal kåk. Jag hoppas, Klockeberga är mer respektabelt. Nå, vi ska undersöka förhållandena. – Ser lilla kusin, vi är hitkomna i den infama afsikten att söka intrigera till oss ett eller annat af de här ställena, helst båda förstås. Konkurerar lilla kusin? I så fall vill jag ifrigt tillråda en kompromiss. Hennes nåd änkedomprostinnan har nämligen beslutat att göra någonting för sina söner. Och jag för min del har aldrig sett eller hört talas om, att hennes nåd ändrat ett redan fattadt beslut. –Aj! – Kan lilla kusin tro det? Han sparkar mig på benen!»

Blenda brast i gapskratt och smittade Jacob. Patron Siedel gjorde en svårtydd grimas. Per sökte ursäkta.

»Jag hoppas, farbror inte blir förargad på den där pratsjuke pojken. Han menar inte så illa –»

»För all del,» stötte Siedel fram. »Det är mig kärt. Er far var också mycket liflig.»

»Ja, far hade också ett flygande ingenium – kanske inte fullt så flyktigt som mitt. Han var ju också domprost. Jag skulle tro, att Per har ärft något af hans andes djup och vidd. Jag däremot ligger mer åt papegojshållet. – Hva för sorts manfolk föredrar lilla kusin? De lustiga, glada eller den mer tunga och oändligt mycket mer djupsinniga Per-typen?»

»Jag föredrar inga manfolk,» skrattade Blenda.

»Kanske inte ens fördrar dem? Det var ett svårt fall. – Å, får jag be om skinkan! – Jag ska tala om, att då mamma ville skicka mig hit, protesterade jag till en början på det allvarligaste. För det första, därför att jag inte tycker om 'landet', för det andra var jag rädd att komma till besvär, för det tredje visste jag inte, att lilla kusin fanns här, och för det fjärde var jag vådligt ängslig, att jag skulle få en gräsligt otäck föda. Men när jag kom med det argumentet sa' mamma: Var du lugn, ett större matvrak än Arvid Siedel existerar inte. – Jo, Per, det sa' hon – vid alla änglar i himlen, det sa' hon –»

»Jag får säga, att jag skäms –»

»Fy, Per, skäms du för din egen mor! För resten matvrak – det är det väl ingenting att anmärka på? Näst det, att vara president i Svea hofrätt, kan jag inte tänka mig någon angenämare sysselsättning. Nå, räcker förmågan till och är lyckan god, så kommer jag nog att få förvalta båda ämbetena.

Apropos, har onkel varit på Rogershus något? Inte? Nå, lilla kusin kan kanske lämna nödiga upplysningar. Hur mår hans Högvälborenhet? Hälsa och humör tillfredsställande? Det är oändligt viktigt för den snyltande släkten att hålla reda på sådana saker. Man påstår att gubben emellanåt ska ha raptus af en obetvinglig ilska? Är det sant det?»

»Onkel är allt mycket ond ibland,» vidgick Blenda tveksamt.

»Onkel? – Jaså, javisst. – Jaså han är det? Han lär ju begagna käppen inom den trängre vän- och betjäntkretsen. Nå, man får beväpna sig med tålamod. Ett och annat blånyp tar man ju gärna för den goda sakens skull. – Se, mamma har fått den geniala idén att sammanföra oss med vår morbror. Hon vill visa honom, att han har ett par både intelligenta och älskvärda nevöer. Men för att inte förevisningen ska bli alltför plågsamt lång, håller hon oss försiktigt nog dolda häruppe i skogen. Och när så stunden är inne, komma lille Per och lille Roger traskande bakom mammas förkläde och sticka fram sina små hufvuden och säga: Tittut, onkel. Och då säger den goda modern: Si, Roger Abraham Nebucanezar, si dina arfvingar!

Ja, lilla kusin skrattar. Men det är inte så sabla roligt att gå omkring och agera fattiga släktingar. Blenda kan tro, att jag har horribla skulder! Och Per sen! Rys för oss båda, är du snäll Per. Jag har druckit så mycket varmt kaffe!

Ja, onkel Siedel må tro, att det är åt fanders med de Hylteniuska affärerna! Totalt perdu! Hennes nåd har inte kunnat skaffa sig någon ny svart sidenklänning på de sista sju åren. Och Per går ju klädd som en zigenare. Jag är den ende, som är en smula prydlig. Men så är jag ju också familjens skönhet.

Tror Blenda, att onkel är svag för ett prydligt yttre?»

»Det vet jag inte.»

»Ja, men det vill jag innerligen hoppas. Det är en af mina starkaste sidor. Per däremot är ju mera glänsande invärtes. Men jag har satt mig i sinnet att sticka ut brodern Per. Han har visserligen större skulder än jag, men jag har större behof. Jag är väldigt flott, må Blenda tro.

Säg mig nu på samvete! Hvem tror lilla kusin, att hans Högvälborenhet kommer att hålla mest af: mig eller Per?»

»Ja, inte blir det ni. Onkel vill helst prata själf.»

»Bravo, kusin Blenda! Där fick Roger betyg!» Per skrattade tungt och skrällande, så att det ryckte till i flickan. Och patron Siedel gjorde några fula grimaser. Men Jacob instämde hjärtligt i skrattet. Ja, nog kunde Blenda svara, om hon ville. –

Omedelbart efter frukosten förklarade Jacob, att han och Blenda måste gå hem. Ska vi inte stanna i stugan då, frågade Blenda? – Nej. Men de skulle gå den vägen omkring för att stanna och ta korgen. Siedel skulle gå till skogvaktaren, hade alltså samma väg. Och herrarna Hyltenius bådo att få göra sällskap.

Jo, naturligtvis. –

Roger lade helt och hållet beslag på Blenda. Han pratade i ett, och hon skrattade. Jacob förstod icke, hur Blenda kunde stå ut med att skratta så mycket. Blef hon verkligen icke led vid det där eviga pratandet?

»Tar herr Enberg någon del i egendomarnas skötsel?» frågade Per Hyltenius.

»Nej, hvarför skulle jag göra det?» Jacobs svar lät en smula retligt. Han kunde icke förstå, hvad människan menade med en så dum fråga. Och dessutom var han icke lifvad för att öppna något samtal med Per. Han

måste höra, hvad de framför gående, Roger och Blenda, sade.

»Jag tänkte – jag hade fått för mig, att herr Enberg var landtbrukare?»

»Man kan väl inte vara landtbrukare, då man ingenting har att bruka,» afklippte Jacob och vände sig därefter till patron Siedel:

»Ska patron i alla fall gå upp om jaktstugan, så kan ni väl stänga dörren? Korgen får vara så länge. – Det var bra. Då ta vi af här, Blenda, och gå ginvägen.»

Roger ville göra sällskap äfven till Rogershus – som en spion eller förföljd flykting ville han irra omkring i parkens gömslen. Men mot denna plans förverkligande satte Per ett mildt, broderligt våld. Och sällskapen skildes åt.

Då Jacob trädde in i betjäntflygelns sal, hade klockan nyss slagit ett. Han väntade sig följaktligen skola finna virabordet besatt och modern med sin stickstrumpa i fönstersmygen. Det var sin mor han sökte.

»Hvarför är Johnsson ensam?»

»Säg det, Jacob lille, säg det.» Johnsson knackade med portermuggen och nickade hemlighetsfullt.

»Hvar är mor?»

»Inte vet jag. Kanske är hon hängandes i ett spjällsnöre, eller ligger hon i brunnen –»

»Hva pratar han för smörja?»

»Jo, jo, Jacob lille. Här har timat saker. Hans nåd har fått slag, Vickberg har hängt sig, Toni dränkt sig. Och Enbergskan ligger och gräddas i sin egen bakugn. Hi, hi, hi – tvi – åårr – tvi vale.»

»Är Johnsson full?»

Nå, att Johnsson druckit en smula mer än vanligt kunde väl icke förnekas. Men så hade det också timat saker. –

I går afton hade Johnsson lyckligen räddat sig upp på sin kammare. Han hade nog hört, att Enbergskan snodde omkring och letade efter barnen. Men Johnsson höll före, att den oron nog skulle stillas hans hjälp förutan. Och så kröp han till kojs.

Knappt hade han fått täcket öfver hufvudet, förrän Lovisa Enberg och Toni kommo uppramlande för trappan och in i hans kammare. Sannerligen höll inte Enbergskan på att dra täcket af honom! Johnsson var den, som sist varit tillsamman med barnen. Hvart hade de tagit vägen? – Ja, där gafs ingen pardon. Sanningen måste fram. Och eftersom Johnsson var något förargad, kom den tämligen burdus. Jo, nog skulle ungarna ligga i Tanningestugan i natt!

»Du skulle ha sett din mor, Jacob lille! En kunde då aldrig tro, att Enbergskan skulle bli så etter befängd. Men de säger ju, att det ska vara lite friherrligt blod i henne också.»

Redan klockan tio denna morgon hade hon begärt och erhållit företräde hos hans nåd. Samtalet hade börjat under synnerligen vänskapliga former – åtminstone från hans nåds sida.

Jaså, fru Enberg kom med det där pratet om skolgång nu igen. Ja, men tyckte hon inte, att Jacob var för gammal att sättas bland småpiltarna på skolbänken. – Jo gunås, nog hade han väl blifvit för gammal för en vanlig lärdomsskola. Men han kunde skickas till en landtbruksskola eller någon annanstans, där han finge

lära ett yrke, hvaraf han kunde hafva sin goda och hederliga utkomst.

»– Efter Vickbergs utsago lär hon ha talat riktigt rart, nästan som salig komministern i tiden –»

Och när hon slutade, satt hans nåd där och nickade samförstånd och menade, att det nog kunde äga sin riktighet. Men, sade han, hvad tror hon, att lilla Blenda ska säga om den saken?

Det var gnistan i krutdurken. Fru Enberg exploderade med dunder och brak. En sådan predikan hade salig komministern icke vågat hålla, ej ens i den uslaste torparstuga. Och så många kraftiga språk och präktiga Guds ord hade den gamle syndaren, baronen, knappt hört under hela sin lifstid.

Men det underbaraste af allt, det var, att hans nåd ingalunda tycktes ta illa upp. Visst satt han ju där och kisade en smula och fingrade på nästippen. Men emellanåt nickade han god mening. Och sannerligen såg icke Vickberg, hur han en gång knäppte sina händer alldeles som i andaktens stund. Vickberg kände sig riktigt ängslig och tecknade åt frun, att hon för all del måtte sluta.

Det gjorde hon också. Men i sistone tog hin ledningen och ingaf henne följande ord:

»Nej, ers nåd, vi stå inte till svars inför Gud och våra samveten med att låta barnen springa ikring utan tuktan som riktiga hedningar. Och hva tror väl ers nåd, att hennes nåd domprostinnan ska tänka, när hon nu –»

Längre hann icke fru Enberg. En hastig flykt blef högst nödvändig. Vickberg slog upp dörren på vid gafvel, och ut kom hon, följd af en käpp och åtskilliga småsaker. Anfådd var hon, men någon egentlig skada hade hon ju icke tagit. Och underbart att säga stod hon redan en halftimme därefter åter inför hans nåd. Och ännu underbarare: hans nåd bestod henne en formlig ursäkt!

Det vill säga, han sade:

»Fick hon en käppsläng, så får hon skylla sig själf, satans människa!»

Fru Enberg neg sin vackraste nigning och förklarade, att käppslängar toge hon gärna, om hon blott finge tala lite förnuft med hans nåd. Hans nåd måste väl ändå medgifva henne rätten att bestämma öfver sitt eget kött och blod?

Jo, det kunde han ju medgifva. Han var till och med villig gå in på, att gossens uppfostran borde fullkomnas. Men kunde icke det lämpligast ske genom att tillkalla en duktig informator från Uppsala? Eftersom den satans pastorn väl antagligen icke var stort kunnigare än pojken själf. –

Nej, nu hade då fru Enberg aldrig hört på maken! Skulle hennes långa drasut till son ha informator? Han, som egentligen borde vara ute och tjäna själf! Och skulle de ha en osnuten Uppsalastudent löpandes omkring på gården? Så att det skulle bli än mera flams!

»Det var då en satans krummelur att föra lefverne! Vill hon kujonera oss, hvasa? – Nå, hur hva det Vickberg sa’? Hva var det han föreslog?»

Jo, Vickberg hade på nådig befallning framkommit med en kompromiss. Jacob borde sändas till en s. k. studentfabrik, där han med sina goda förkunskaper rätt snart torde hinna fram till examen. Därefter borde han sändas till akademien för ett år eller två –

»– för att studera humaniora, eftersom hans nåd täckes för gossens räkning föredraga en verkligt bildad uppfostran.»

»Är det så, att han ska till Uppsala, så vill jag, att han ska bli präst,» förklarade fru Enberg, som den oväntade framgången gjort alltför öfvermodig.

Men det skulle hon icke ha sagt. Hans nåd hotade att köra henne icke blott ut ur rummet – hvilket han också mycket riktigt gjorde – utan äfven bort från gården. Äfven den trogne Vickberg fick sin beskärda del af vredens skålar. Men han härdade ut och lyckades slutligen förmå hans nåd att intaga sängen.

Johnsson för sin del trodde, att hans nåd fått ett lindrigt slaganfall. Vickberg hade visserligen förnekat detta men var själf så upprörd, att man kunde befara en olycka. Och Toni hade bestämdt gått och hängt sig. Åtminstone hade han nämnt något om hängslen. Nej, det var nog bara gamle Johnsson, som var riktigt karsk.

»Si, hans nåd är då alldeles etterilsken dessa dagar. Men om en betänker, att hennes nåd Jullan är i antågande den dag i öfvermorgon, så förstår en ju sammanhanget, Jacob lille –»

Jacob ströfvade omkring i parken, han visste icke, hvad han skulle ta sig till. Gå upp och vara ovettig på hans nåd? Det kunde han ju icke, eftersom han låg i sin säng och sof. –

Nu hörde han Blenda ropa. Han måste svara, han kunde ju icke låta henne springa omkring hela dagen och ropa.

Blenda kom springande, hon såg alldeles förskräckt ut.

»Jacob du! Tant sitter och gråter. Hon bara gråter och svarar mig inte ett ord.»

»Inte! – Hvar är hon?»

»I er flygel – i sängkammaren.»

På flygelns trappa stod den lilla trinda inspektoren och undrade, hvad i all sin dar Jacob kom sättande efter. Men han knuffades åt sidan, och Jacob rusade uppför trappan, slog upp dörren, in i salen. Han hejdade sig och gick på tå fram till sängkammardörren, som stod på glänt.

»Mor,» hviskade han. Han vågade icke öppna, han var rädd. – »Mor, du, hvarför sitter du här?» Han sköt upp dörren.

Hon låg – stora feta människan låg framstupa på sängen och grät. Jacob gick till henne, än var han på den ena, än på den andra sidan om sängen.

»Ä, mor du – var inte ledsen – var inte förarglig nu, mor – ä, mor du –» var allt, hvad han fann på att säga. Och då hon icke gaf ett tecken, att hon ens hörde honom, blef han utom sig. Han satte sig på sängkanten. Och så gjorde han, som små barn bruka göra. Ett ögonblick var hans ansikte stelt och intetsägande som en mask. Därpå förvreds det i smärta, och gråten prässade sig fram.

Så måste ju fru Enberg sätta sig upp och torka sina tårar och gossens tårar. Å, han var ju så rent vild, den gossen, när han någon gång grät. Det var icke för en människa att stå ut med – åtminstone icke för hans mor.

»Välsignade pojke, välsignade pojke,» vojade fru Enberg. »Kan du då inte tiga!»

Jo, han teg, han bet i täcket. Men kroppen skakade desto våldsammare. Det drog länge om, innan skakningarna saktade. Slutligen blef det då lugnt. –

»Är det mig, du är ledsen på, mor?»

»Ja, hvem skulle det annars vara!»

»Är det inte alls på hans nåd, inte?»

»Jag struntar i gubbskrotten!» bröt hon ut. »Bara det kunde bli människa af dig, välsignade pojke!»

Jacob hade ju verkligen hoppats, att han skulle fått dela skuldabördan med baronen. Nu blef han rent förtviflad – han bar således ensam skulden? Men hvarför? Hvad hade han gjort?

»Är det därför, att jag inte arbetar?»

Fru Enberg prässade händerna hårdt mot bröstet.

Jo, visst var det därför, delvis. Men det var ju också annat. Detta att han alltid drog ikring med Blenda, hela dagarna – ja, till på köpet hela nätterna också. Gick där och nojsade med henne. –

»Nej, men mor då! Jag nojsar inte. Hva menar du med det?»

Hon visste icke, om hon borde tiga eller tala. Blodet stack och brände i hennes kinder, och ögonen blefvo skumma. Att sitta här och rodna och stamma inför min egen pojke! tänkte hon. Det har jag då icke förtjänt, det är icke rätt af den gode Guden. –

»Jacob – inser du då inte, att det inte går an – som ni gjorde i natt –»

»Som vi gjorde i natt? Blenda låg på britsen och sof. Och jag satt på golfvet och rökte, och så somna jag också förstås.»

»Nu ljuger du, Jacob. Blenda har berättat –»

»Hva har Blenda sagt?»

»Ja, inte i dag – i dag har jag inte talat med henne. Så det kan ju vara sant. Men hva ni annars gör i den där gemena stugan. Att ni – Och att ni bada –»

»Men söta, snälla, rara! Att vi bada! Få vi inte det då? Få vi inte bada?»

Hvad skulle hon säga? Hvad skulle hon säga, då den välsignade pojken icke ville förstå henne? Och tänk om hon nu sade något och sedan – Herre Gud, hon visste ju ingenting om sin gosse! Ingenting, ingenting, ingenting! Det var värre, än att gå i kola mörkret och leta efter tändstickor. Och om hon sade något – sade något, som han skulle missförstå. Om hon sade något, som han aldrig tänkt på? Hon mindes själf den dag, då förlåten rämnat inför henne, slitits itu af ovarsamma händer.

Och plötsligt föll det henne in, att hon borde berätta om sig själf. Hon berättade om sin ungdom, genomlefd och genomliden på detta Rogershus, där människorna hade så liten lust och än mindre förmåga att bereda hvarandra lycka. Där nycken var en lidelse, lidelsen en nyck. Där nycken ensam härskade, bestämde allt, trotsade sig till allt. –

Jacob tyckte, att detta var svårt att höra. Det var ju saker, som snuddat förbi honom så många gånger, saker, som Johnsson sluddrat och sladdrat om, saker, som han stänkvis förnummit ur gårdsfolkets hviskningar. Jacob afskydde denna Rogershus' krönika, denna cronique scandaleuse, som hade så många pinsamma förbindelser med honom själf, med hans mor! Han kände, att lyssnade han väl en gång med öppna öron, med begär att veta, så skulle den paradisiska friden försvinna, tankarna blifva bittra. –

Han ville blunda, hålla för ögonen, be mor tiga. –

För tredje gången denna dag mottog baronen en anhållan om företräde – denna gång från Jacob. Hans nåd hade nyss – något senare än vanligt – förtärt sin filbunke, sina jordgubbar och sitt glas Johannisberger. Styrkt af sömnen och vederkvickt af vinet gaf baronen nådig tilllåtelse.

»Goddag, goddag, min gosse, hvasa?»

»Jo, jag kommer för att säga hans nåd, att det är nog bäst jag far till någon skola nu.»

»Nå så, det ha vi ju kommit öfverens med mor om.»

»Javisst, men mor trodde möjligen, att det bara var skoj från hans nåds sida. Det vill säga, hon menade, att hon inte just litade mycket på –»

»På mig? Hvasa? Är han rosenrasande, krummelur?»

»Nu ska inte baron bli ond, för det här är allvarliga saker. Och att jag ska till skolan så snart möjligt, det är alldeles säkert, det.»

Hans nåd svällde som en padda, ett tecken till vrede eller till munterhet.

»Vickberg – säg den fördömda krummeluren, att han ska till skolan, vare sig han vill eller ej. Men tala utländska, Vickberg, det tör han förstå bättre än svenska.»

»Då är vi ju alldeles eniga om den saken. Då var det bara en sak till, jag ville säga –»

»Nå, så sjung ut!»

»Ja, det gäller ju egentligen inte mig utan Blenda –»

»Jaså inte honom utan Blenda? Nå?»

»När jag nu kommer bort, så blir det förstås lite ensamt för Blenda till en början. Därför tycker jag, baron kunde skaffa henne en guvernant. Men det säger jag hans nåd, kom inte med någon elak gammal nucka! Utan tag en, som är ungefär jämnårig med Blenda, så att hon kan ha något nöje af henne också.»

»Alldeles. Befallningen skall efterkommas.»

»Jag befaller inte alls, jag säger bara, hvad jag tycker. – Ja, så var det inget mer. Jag får tacka så mycket.»

»Ingen orsak, min söte. – Hur länge tänker han blifva borta från Rogershus?»

Svaret dröjde. Baronen kisade och blinkade åt Vickberg. Vickberg måtte väl se, hur gossen halstrades? –

Och så kom svaret helt kort:

»Det vet jag inte.»

Ånyo kisade och blinkade baronen, det såg nästan ut, som tänkte han säga en lustighet.

Men plötsligt gjorde han en ful grimas, stånkade otåligt.

»Nej, hur fan ska man kunna veta det!

Adjö med sig, min söte.»

VI.

Domprostinnan anländer. Första skärmytslingen.

Toni, iförd livré, satt på kuskbocken bredvid Nils. Toni hade sökt befrielse från det ärofulla uppdraget att hämta hennes nåd vid stationen. Men baronens befallning visade sig vara oåterkallelig. Och så fick då Toni lof att plocka fram sitt lysande betjäntlivré, som icke varit i användning under år.

Nå, hitintills hade allt gått mot förmodan lyckligt. Domprostinnan var verkligen blidheten själf. Med en liten hastig klapp på italienarens axel, hade hon sagt: »Comment vous portez-vous, cher monsieur? Et votre bon seigneur?» – Därpå hade hon öfvergått till svenskan och frågat efter Vickberg, Lovisa, Blenda – »et votre beau garçon – Comment s'appelle-t-il? – Jacque – je crois? Il doit être grand maintenant – et très beau – comme vous, mon cher Toni.»

En sådan älskvärdhet hade helt och hållet förbryllat den stackars italienaren, och han hade dragit en djup lättnadens suck, då i detsamma häradshöfding Björner kommit springande med hatten i hand, omfamnat och kysst på hand och kind sin kära, vördade tant. Domprostinnan hade därefter helt och hållet öfvergifvit franskan – som hon talade med en viss andfådd ansträngning – och på svenska fört ett fem minuters, hviskande, tydligen ganska intressant samtal med juristen.

Du är vänlig, men jag tror dig icke. Du är falsk och du vill vara elak mot Jacob, tänkte Toni, där han satt uppsträckt på kuskbocken. Då och då måste han vända sig om för att besvara domprostinnans frågor. Hon frågade om baronens hälsotillstånd, om årsväxten, om tjurarna, om hundarna –

»– och Phylax, kära Toni! Hur mår Phylax?»

»Phylax sköts förliden sommar, ers nåd.»

»Sköts! Å Sara, hör du, Phylax är skjuten! Och man har inte underrättat mig!»

»Kära tant, han var väl gammal och sjuk.»

»Jag hade gladt mig så, att återse det kära djuret! Han var ju ändå så att säga kvar från den gamla goda tiden. Nog kunde man ha underrättat mig. Men det är sant, det är alltför sant! Jag är ju van vid, att man icke tar den minsta hänsyn till mina känslor.»

»Ack, kära tant, man får icke fordra för mycket. Alla äro icke lika känsliga som tant.»

Damerna fortsatte nu att tala sinsemellan i låg ton, och Toni blef förskonad för vidare frågor.

Toni satt och drömde om hemresan, sin hemresa, den långa, långa resan till Toscana. I går afton hade italienaren beslutat begära sig fri ur tjänsten. Hemlängtan hade han ju alltid haft, beslutet hade i själfva verket mognat under tjugu långa år. Men dess verkställande hade måst uppskjutas dag efter dag, år efter år. Nu skulle det ske. Förut hade han ju haft det, som bundit honom vid Rogershus: gossen.

Nu skulle gossen bort, och hur länge han skulle stanna borta, visste man icke. I går afton hade Toni sökt upp Jacob, som satt på en bänk i parken.

»Jag hör, att Jacob skall resa bort?» – »Ja.» – »Skall Jacob resa snart?» – »Jag vet inte, senast i höst.» – »När tror Jacob, att Jacob kommer tillbaka till Rogershus?»

»Aldrig, far!»

Far!

Det var första gången. –

Nej, nu skall jag icke tänka på detta, ty då börjar jag gråta. Och det ser fult ut att gråta, då man sitter på kuskbocken, ikládd livré. Jag skall tänka på, att jag snart skall resa hem. Jag skall icke taga tjänst. Jag skall blifva en skicklig värdshusvärd i någon god stad, kanske i Firenze. Jag skall samla mycket pängar, mycket pängar, mycket pängar.

Han rörde på fingrarna, som om han rullat radbandskulor till många ave'n.

Aldrig? – det är ett stort ord i en ung mun. Hvad kan det betyda? Två år, tre år? Att gå där ensam på Rogershus tre år. – Nej, jag skall icke tänka på detta. Jag skall resa hem och samla mycket pängar. –

»Mitt Rogershus! Å, mitt kära, gamla Rogershus!» utropade hennes nåd.

Ekipaget körde upp, Toni hoppade af och öppnade vagnsdörren. Nedför trappan skyndade Vickberg och Lovisa.

Hans nåd då?

Hela morgonen hade hans nåd varit vid ovanligt godt lynne, pratat, skrattat och småsjungit så falskt, som det rätt gärna var möjligt. Klockan half ett hade han som vanligt gått till sängs. Men sömnen hade varit långt ifrån god, störd af elaka drömmar. Och uppvaknandet hade varit förfärligt. Hans nåd var tydligen fullständigt bragt ur fattningen.

Han ville ikläda sig sin kammarherreuniform och trots herr Vickbergs milda protester gjorde han det också. Dräkten hade icke varit använd på många år och satt förfärligt illa, klämde honom öfverallt, flera knappar gingo icke att knäppa.

Vickberg var förtviflad.

Väl iförd hela sin ståt började baronen vandra omkring i slottet, stödd mot Vickberg och följd af fru Enberg, Lars och Lena. Han envisades att ströfva igenom alla rum, ja, han steg ned i källarvåningen, inträngde i köket och rörde om bland grytorna med sin käpp. I hvart enda rum hade han någon befallning att utdela. Vissa saker skulle tagas bort, låsas in, andra skulle i deras ställe sättas fram. Han slog på möblerna för att se, om de voro dammiga, han granskade fönsterna, han lät den stackars fru Enberg stå på hufvudet i lådorna för att plocka fram en massa saker. Det visade sig, att hans nåd hade ett vidunderligt minne för småsaker. Hvar är det och det, frågade han gång efter gång. Och gafs det då icke klart besked mullrade åskan på det förskräckligaste sätt.

I hennes nåds rum nådde hans småaktiga ifver sin höjdpunkt. Lovisa måste rifva upp sängkläderna och visa honom bäddningen. Han undersökte nattduksbord och tvättställ och försummade icke att granska deras innehåll. Ett dylikt misstroende var mer än fru Enberg kunde stå ut med. Hon gick sin väg.

»Hvart tar människan vägen?»

»Antagligen gick hon ner i flygeln.»

»Hvasa? Ja, nu ska vi också besöka flyglarna.»

Men så långt gick det då icke. Vare sig det berodde af den häftiga och ovana rörelsen eller af stark själsspänning – hans nåd blef plötsligt illamående. Han fick kräkningar och diarré, Kammarherreuniformen måste läggas af, och hans nåd lades i sängen. –

Domprostinnan ville genast skynda till sin brors sjukläger, men Vickberg förklarade, att baronen sof och icke finge störas. Fru Enberg inbjöd till middag.

»Ack ja, låt oss dinera! Du är nog hungrig, kära Sara. – Räck mig din arm, Lovisa! Du får inte lämna mig. Å, jag har så många frågor att göra! – Vickberg, kom ihåg, att vid minsta tecken till uppvaknande, måste jag genast tillkallas. Jag vill vara den första, som möter hans blick, den käre, käre Roger –»

Middagen aflöpte på ett för fru Enbergs känslor synnerligen tillfredsställande sätt. Hennes nåd hade idel loford för allt och alla. Och att höra med hvilket vänligt intresse hon talade om Jacob, gjorde förfrågningar! Fru Enberg måste naturligtvis berätta den sista stora nyheten.

»– Och det känns ju nästan, som om jag skulle mista gossen. Ja, Herre Gud, så känns det! Men det är ju till hans bästa –»

»Ja, den ställning han nu kommer i, kräfver ju en helt annan uppfostran än – än hvad han eljest borde ha fått.»

Fru Enberg ryckte till. Det hade varit något i domprostinnans tonfall, något, som hon kände igen från forna tider, en viss skärpa. –

»Hvad menar ers nåd? Inte har den stackars gossen någon 'ställning'?»

Domprostinnan snörpte på mun.

»Å, kära Lovisa!

Men hvarför får jag då inte se de söta barnen? Hvarför komma de inte och hälsa? Det är då bra besynnerligt, min kära Lovisa. Skulle du inte vilja säga dem, att det kommit en gammal tant till Rogershus. Säg dem, att hon håller hjärtligt af dem och gärna skulle vilja omfamna de kära unga varelserna –»

Jo, fru Enberg var naturligtvis villig att utföra det nådiga uppdraget. Hennes bortgång tycktes göra luften lättare, domprostinnan andades ut.

»Såg du hennes min, Sara? Å, gubevars så oskyldigt! Den stackars gossens ställning! Det var den mest impertinenta min, jag någonsin sett!»

»Men hon kanske inte vet –»

»Hon! Var du så lugn, min goda Sara, det ligger många års skickligt bedrifvet intrigspel bakom Rogers vanvettiga beslut. Har jag inte alltid sagt dig, att Enbergskan är en falsk markatta? Men jag förstår mig inte på dig, kära Sara. Du har tagit dig en ovana att alltid motsäga mig –»

»Snälla tant!»

»Ja, seså.

Men kan du tänka dig någonting mera cyniskt än Rogers testamente? Den siste Roger Bernhusen de Sars insätter ett oäkta barn såsom universalarfvinge! Mon dieu! Och om det ändå vore hans egen bastard! Men en tjänares oäkta barn!»

»Det är verkligen otroligt. Men kan inte ett så underligt testamente förklaras ogiltigt?»

»Omöjligt! Den beskedlige Björner sa' mig, att alla vederbörliga former skola iakttagas. Och naturligtvis får man icke ett ögonblick tänka sig, att han skulle kunna begå något formfel. – Nej, vi måste använda andra medel. Och det säger jag, att i trots af det alltför tydliga och sårande misstroende, som Roger har visat mig i denna sak, så kommer jag att uppbjuda hela min förmåga för att ställa allt till rätta. Sedan må den Högste befalla och styra, som Han för godt finner.

Hvad vill det här säga? Hvad är det för en flicka? Hvar kommer hon ifrån? Har hon stått och lyssnat?»

Flickan, som kommit in i salen bakom hennes nåds rygg, bar en stor skål jordgubbar. Hon ställde skålen på bordet, trädde ett steg tillbaka och neg mycket vackert och djupt – kanske alltför djupt och med en smula skälfvande knän.

»Nå, hvad heter hon?»

»Blenda. – Tant Enberg sa' –»

»Mon dieu! C'est la petite – Mitt kära barn, gif din gamla tant stora famnen! Ser du, Sara – hur nätt – comme elle est ravissante! Elle ne ressemble pas du tout à son pauvre père – Kyss mig på kinden mitt kära barn!» '

Blenda efterkom uppmaningen och kände sig nu lugnare. Hon hade ett stort behof af att känna sig vara omtyckt, den lilla Blenda. Och domprostinnans hjärtliga omfamning gjorde henne godt.

»Nå, hvar är din unge kavaljer – le bon Jacques, le beau jeune homme!»

»Jacob – menar – ? Han kunde inte komma – han hade visst gått åt skogen.»

»Det gör mig också alldeles detsamma, kära barn. Om den unge mannen icke känner höflighetens enklaste regler, så vill jag endast hoppas, att han måtte få en god tuktomästare.

Men hur mår egentligen din far, kära barn? Jag är i en horribel oro. Har du hört något?»

»Menar – är det onkel, ers nåd – ?»

»Pauvre petite,» mumlade hennes nåd och gaf Sara ett tecken, att hon måtte observera det arma barnets bryderi. Det var för öfrigt icke utan att domprostinnan själf kände sig en smula brydd. Men en dylik känsla var hennes natur ganska främmande och försvann hastigt. Med klar och bestämd röst sade hon:

»Jag menar naturligtvis din far, min käre bror Roger.»

»Jo tack, han mår bra,» förhastade sig Blenda.

»Hvad för slag? Han har ju haft en attack åt hjärtat och vomerat förskräckligt. Hvad menar du, barn?»

»Jag menar bara, att det inte är något farligt,» sökte Blenda förklara sig. »Onkel får alltid sådant där, då han blifvit kall om magen. Men det går snart öfver.»

Hennes nåd kände medlidande med den förvirrade flickan och fann, att samtalet borde fortsättas vid lämpligare tillfälle. Blenda fick sålunda en liten vink om att hon kunde aflägsna sig; en vink, som den förlägna flickan antagligen icke skulle ha förstått, om icke Sara helt vänskapligt tagit henne under armen och föreslagit en liten tur genom parken.

Sara ville så oändligt gärna promenera i denna vackra, romantiska park. Hon tänkte sig också möjligheten af, att de i parken skulle kunna möta den där unge mannen, som på ett så egendomligt sätt stigit från ett intet till stor betydenhet. Och som till på köpet titulerades »le beau jeune homme».

»Hur gammal är han egentligen, er Jacob?» frågade hon Blenda.

*

Hennes nåd sökte en stunds hvila.

Vid åttatiden på aftonen vaknade baron Roger. Hans första fråga var: Har hon kommit? Och då denna af Vickberg bejakats, kom en andra fråga hastigt, förskräckt: Är hon här – här inne i rummet? – Nej, men hon hade uttryckt en liflig önskan –

»Nå så. – Hur tycker du, jag ser ut?»

Jo, Vickberg tyckte, att hans nåd såg ganska bra ut. Sömnen hade tydligen varit uppfriskande.

»Menar du, att vi ska stiga upp?»

»Nej, för all del – ers nåd bör spara sina krafter. Och jag vågar tro, att hennes nåd skulle bli förtviflad –»

»Javisst. Ska vi ta på oss nattrocken då?»

»Som ers nåd behagar. Eller kanske blifva helt lugnt liggande?»

»Säger du det? Men jag måste ömsa skjorta, hvasa? Och stänk lite – ä? – parfym. Si så där. Är fönstret öppet?»

Dörren öppnades för hennes nåd. I sittande ställning, blåröd under den hvita hufvan, mottog hans nåd sin systers omfamning och kindkyssar.

»Käre, käre Roger! Hur mår du?»

Jo tack, för all del, baronen kände sig skapligt kry. Men det satt någonting i halsen –

»Du har vapeurer, Roger! Du har vapeurer! – Ja, motsäg mig inte, Roger! Stackars Per led fasligt af vapeurer de sista åren. – Vickberg, skynda och bed fröken Siedel, att hon tar fram det engelska saltet –»

Engelskt salt fanns äfven i baronens medikamentförråd, och domprostinnan matade sin stackars bror med en kraftig dos. Roger svalde och svalde och lät sig undergifvet behandlas.

»Det är särdeles vänligt af dig, Julia, att du inte alldeles glömt bort mig,» mumlade han.

»Glömt! Å! Come tes paroles me font mal! Du vet dock, Roger – anledningen –

Å, min beskedlige Vickberg är nog så god och hjälper fröken Siedel med uppackningen, inte sant? Tack!

Du vet, Roger, att minnet af mitt sista besök på Rogershus måste vara mig oändligt pinsamt –»

»Javisst – jo – men nu skulle vi kanske inte tala om det. Salig människan är död, ja. Det är så det. Men för resten var det inte mitt fel, att det blef en brytning. Hvasa? Han hade ett fördömdt obehagligt sätt att blanda sig i mina angelägenheter.

Nå så. Hm. Vi ska inta tala om det, nej. Salig människan – salig människan – har frid nu.»

»Ja, ack ja. Men hvilket slut, Roger! Mon dieu, hvilket slut!»

Baronen vred sig oroligt.

»Jaså? Det var svårt?»

»Om du kunde ana! Och hvem kunde väl tro, att det skulle taga en så grym vändning! Det började så oskyldigt med lite illamående, kräkningar, vapeurer – ja, alldeles som nu ditt onda. Hvem kunde väl ana –»

»Han åt för mycket.»

»Inte mer än du, min bäste Roger.»

»Hvasa? Han! Han åt kopiöst! Han åt fördöme mig tre gånger så mycket som jag. Det är alldeles säkert det! Tre gånger!»

»Ja, du är ju alltid så säker på din sak, käre Roger. Men du gjorde nog klokt i att vara lite mera försiktig i mat och dryck – Och nu är du sextiofem år, Roger. Sextiofem! Du är nu tre år äldre än hvad vår älskade far var vid sitt frånfälle –»

»Nå så, ja det är egendomligt. – Men säg – var det verkligen så svårt? Jag menar för Per?»

»Ack ja! Och det var ju icke blott de kroppsliga plågorna utan äfven oron för oss. Ja, Roger – till dig kan jag säga det: han lämnade oss i fullständig misère. Ja misère! Herre gud, jag sökte trösta honom, jag försäkrade, att du nog skulle hjälpa oss –»

»Ja, ja, har jag inte det?»

»Jo tack, tack, dyre Roger! Men du kan ju förstå, att det har varit svårt för mig många gånger. Gud vare tack och lof att mina barn städse gjort mig glädje. Och nu äro ju gossarna så långt komna att de kunna vara mig förutan –»

Domprostinnan log vemodigt.

»Du kunde ha tagit flickan med dig.»

»Lilla Malla? Ja – men vet du, uppriktigt sagdt så blef resan ändå tämligen dyr för mig och Sara –»

»Sara! Sara! Hva fan ska du släpa omkring med den där Sara för? Om du har så svårt, som du säger, så kunde du släppa Sara på bete på Björkenäs. Hvasa?»

»Menar du verkligen, Roger, att jag skulle vara utan allt sällskap?»

Det engelska saltet började nu verka. Hans nåd fick kraftiga uppstötningar och undgick sålunda ett besvärligt svaromål. Domprostinnan kastade sig in på ett annat ämne.

»Dessutom har lilla Malla fått följa Mina Bergfeldt till Marstrand. Å, den kära Mina visar ett sådant deltagande och varmt tycke för min lilla flicka. Oss emellan sagdt: jag har verkligen tänkt mig möjligheten af ett parti mellan Vilhelm och Malla. Ack, vet du – det är mig så kärt att tänka, att lilla Malla skulle bli husfru på Rogershus! Och Vilhelm Bergfeldt är ju en sådan utomordentligt hygglig ung man –

Tröttar jag dig, Roger? För all del säg ifrån!

Ja, du får förlåta mig, att jag talar om mina barn. Hvaraf hjärtat är fullt, däraf talar munnen. Och du förstår nog att jag har mina bekymmer –»

»Nå – hm – Malla ska vi naturligtvis sörja för – ifall det behöfs.»

»Tack käre – du är så god. Men du har ju de dina att tänka på. Först och främst lilla Blenda. Comme elle est charmante, ta petite fille! Jag har ju också alltid hyst ett särdeles intresse för det kära barnet. Och du minns nog, att äfven stackars Per –»

»Tack, tack så mycket! Det undanber jag mig att bli påmint om!»

»Du är så retlig, käre bror. Ack ja, så var det också med stackars Per, hans lynne försämrades med hvarje

dag. Vredesutbrotten kommo allt oftare. Ack ja, att det skulle gå så. –

Så har du ju också den unge mannens framtid att tänka på –»

»Unge mannen? Hvasa? Honom har jag ingen del i. Var så god och fråga Enbergskan!»

»Jag skämtar icke, Roger. Du har en oafvislig moralisk skyldighet –»

»Hvasa? Fördöme mig, är inte du lustig, min söta Julia! Ska jag stå i ansvar för alla oäkta ungar på gården, så ska jag fördöme mig sätta hänglås för pigkammaren!»

»Roger – du glömmer dig!»

»Pardon, min söta! Men fördöme mig om jag tål någon inblandning – hm – nå så –

Ja, om måndag fylla vi sextiofem år – hm – det är inte så mycket, hvasa? Men alltid något. Jag har tänkt, att vi skulle ha en liten fest. Vi ha tänkt inbjuda några – de närmaste anförvanterna. – Si, min söta – jag har tänkt ställa – hm – med detta jordiska. Ja, inte för ålderns skull – men någon gång skall det ju ske –»

»Förvisso.»

»Och så har jag tänkt, att våra närmaste skulle bevittna vår yttersta vilja. Unge Bergfeldt – hm – och min söta systers herrar söner –»

»Tack, tack, käre!»

»Jag ber, min söta – inga tacksägelser i förväg. Hi, hi. Testamentet är icke uppsatt ännu –»

»Skämta icke så! – Jag har något att bedja dig om mon très cher frère –»

»Var så god!»

»Om du, som du säger, tänker göra några dispositioner, så glöm, hvad jag möjligen råkat säga dig om min och de minas ställning. Du får icke taga den minsta hänsyn till oss – åtminstone icke i första hand. Du måste först och främst och allena tänka på din plikt mot Gud och mänskor –»

»Hvasa? Är du krummelurig? Plikt? Jag har fördöme mig inga plikter –»

Domprostinnan hade rest sig upp och intagande en ställning, en hållning, som passade för allvaret i hennes ord, sade hon:

»Jo, Roger – du har plikter. Jag har nyss antydt af hvad art. Nu vill jag endast minna dig om, käre broder, att ännu har ingen kunnat förebrå en Bernhusen de Sars, att han svikit sin plikt.»

»Hvasa? Hva fan säger du? Är du alldeles krummelurig? Aldrig svikit sin plikt! Vår salig farbror då, hvasa? Julius Gustaf Adolf Robert de Sars? Fördöme mig, rymde han inte med regementets kassa! Och förfalskade salig fars namn! Och hur han försörjde sin unge, ska vi väl inte tala om. Fördöme mig, hade inte Lovisa blifvit en vanlig – gått – gått åt helvete, ifall inte far tagit hand om henne –»

»Det är – C'est – Mais comme tu mens! Lovisa är syster till Hallingen.»

»På mödernet ja, men gubben Halling ville inte veta af henne. Tusan heller! Har du inte hört, hur det gick, då salig far skulle tvinga Hallingen att ta reson, hvasa? Hi, hi. – Hva fan står du för? Sätt dig här! Den där krummeluren Vickberg står vid dörren och luskar. – Jo, sir du, min söta, det var så –»

Historien berättades och åhördes med samma intresse. Och historia gaf historia. Den gamla krönikan hade slagits upp och visade sina mest delikata sidor. Syskonen fördjupade sig i pikanta mysterier, i befängda och lustiga minnen.

Ändtligen hade man funnit något, som enade sinnena, ett samtalsämne, som kunde njutas i frid och gamman.

Till slut blef dock baronen alltför liflig, han sprang upp på golfvet för att härma och illustrera. Ehuru domprostinnan fann det nog så löjligt och roande, ansåg hon sig nu likväl böra afbryta samtalet och tillkalla herr Vickberg.

Syskonen skildes med ömhet.

VII.
Herr Per intresserar sig för barnen. Andra skärmytslingen.

Jacob hade gått upp till Tanningestugan, ensam. Han hade lämnat Rogershus samma afton, domprostinnan anlände, och morgonen därpå infann han sig på Björkenäs för att få något till lifs. Han mottogs vänligt men med många frågor, som han fåordigt besvarade.

Per Hyltenius uppsökte sin värd. Patronen satt på kontoret och rökte pipa och drack kaffe, de enda sysselsättningar, som kunde sägas roa honom.

»Det är en egendomlig pojke, Jacob. När jag talar till honom, snäser han mig. Är han ond på mig?»

Nej, det kunde Arvid Siedel icke tänka sig.

»Är han alltid så här butter?»

Butter? Jacob? Nej, det hade patron Siedel aldrig märkt. Tvärtom brukade de föra ett hiskligt väsen, Jacob och Blenda.

Där ha vi det! tänkte Per. Det har kommit en fnurra på tråden mellan de båda unga, och därför är humöret så dåligt.

»Men säg mig – hvad gör han egentligen? Han går ju inte med i landtbruket, och jaga och fiska kan han ju inte hålla på med jämt. Läser han?»

Ja, nog brukade han en och annan gång låna en bok. Men hvad det var för slags böcker, det visste inte patron Siedel. Pojken fick rota i bokskåpen, bäst han ville.

Per Hyltenius hyste ett stort och varmt deltagande för sina medmänniskor, särskildt för de yngre. Liksom modern hade han en stark benägenhet för att ingripa öfver allt, där ett ingripande öfver hufvud taget var möjligt. Han njöt af, att ställa till rätta och var naivt okänslig för det påträngande i sin mission. Han ville ju så väl. Och han ansåg sig ha alla förutsättningar att lyckas som en ungdomens ledare och rådgifvare. Salig domprosten hade under sin professorstid varit en utomordentligt omtyckt lärare. Och själf hade han redan i unga år lyckats förvärfva sig en lugn, vidsynt och lycklig blick på de mänskliga tingen. –

Jacob hade hans fulla deltagande. Gossens ställning måste ju vara synnerligen falsk, synnerligen obehaglig. Att gå där dagligen mellan far och mor och likväl knappast ha en aning om någonting sådant som familjelif – ett intressant fall, och högst beklagligt. Utan all ledning, okunnig naturligtvis, en sofvande själ –

»Har herr Enberg någonting emot, att jag följer er till jaktstugan? Det skulle roa mig att se, hur ni har det där

uppe.»

»Ånej. Kan det vara något nöje, så.»

Per smålog för sig själf. Han blir inte god att tas med, den här ynglingen, tänkte han. Men vi få väl se. –

»Ni är visst mycket ofta uppe vid Tanninge? Är det jakten, som lockar?»

»Ja – – men det är slut med det nu.»

»Med jakten? Ja, men börjar inte andjakten?»

»Jovisst. Andjakten börjar.»

»Å, ni menar kanske, att ni för er del inte tänker jaga vidare?»

»Jag menar just ingenting. Men när människor frågar en, måste man ju svara något, för att inte låta ohöflig.»

»Jaha,» skrattade Per, »det har ni rätt i.

Men säg – från ett till ett annat – tycker ni inte, att vår gemensamme vän, Arvid Siedel, för ett bra fattigt och enformigt lif. Jag tror icke, att han har några intressen. Läser han?»

»Jo för all del, han läser tjockt med följetonger.»

»Följetonger! Och ändå har han ett ganska rikligt bibliotek –»

»Ja, han har böcker! Han har en rolig bok om Buddha.»

»Buddha? Jaså, sådant läser ni? Ni intresserar er kanske för religionshistoria?»

»Nej då. Men Blenda tycker om sagor.»

»Lilla Blenda – jaså. Än ni själf då? Hvad tycker ni om?»

»Jag tycker om att sofva.»

»Nå, det är ju på sätt och vis ett buddhaistiskt ideal –»

»För resten är det ganska roligt att läsa den där boken. Det är lustigt att tänka sig, att det verkligen finns människor, som tro på allt det där. Jag kan då inte förstå det. Tror ni verkligen, att de tro – eller låtsas de bara?»

»Legenderna om Buddha? Å, underbarare saker än så ha funnit både förkunnare och anammare.»

»Ja, det är väl så. – Ni då? Hva tror ni? Ja, jag menar inte om Buddha utan annars? –»

Per kände sig en liten smula brydd. Men frågan var allvarligt framställd och kräfde följaktligen ett allvarligt svar.

»Jag tror på en gud.»

»Det gör inte jag. Jag tror, det är en slump alltsamman.»

»Den tron är ni tyvärr icke ensam om. Men den är tröstlös –»

»Å, hvarför det? Hvarför den mer än andra? Om det är slumpen eller en gud, som är elak, det kan väl just göra detsamma. Bara att man inte har någon att svära öfver, förstås.

Går jag för fort? Ni är visst dålig att gå –»

Per var icke särdeles rörlig, han hade en tung kroppshydda att bära på. Och dessutom var han så tankspridd, snubblade. Stigningen var också ganska brant och tröttande.

Men då de ändtligen nått stugan, då de stodo på den lilla bergsplatån med sjön nedanför, då Per blef varse sjöns och bergens och skogens och ängarnas skönhet – då besegrade hänryckningen trötthet och olust. Per började tala öfver detta svenska landskap, hvars skönhet är så oändligt skiftande och svårtydd, så mystisk, så innerlig, så lätt omstämd från dur till moll, från moll till dur. – Med många se här och se där sökte han förtydliga sin lilla föreläsning. Men hela tiden hade han en obehaglig förnimmelse af att icke blifva förstådd.

»Där ligger Klockeberga,» sade Jacob. »Har ni varit där? Det är mycket större än Björkenäs, de ha hundra femtio kor där.»

»Verkligen, jaså.» Per kände sig något förstämd. Det fanns någonting hos den där gossen, någonting genstörtigt och sträft, slutet, afvisande. Eller kanske han var dum?

Nåja, det kunde ju hända, att han var mera lagd för det praktiska.

»Säg, Jacob, hvad tänker ni egentligen bli?»

»Ja, jag har ju gått här och drifvit och inte tänkt stort på den saken. Men nu får jag väl börja tänka. Baron är gammal, och då han en gång faller ifrån, blir det en annan ordning.

Vi, mor och jag, ha ju varit som ett slags husdjur på Rogershus. Och det är vi väl fortfarande. Så det blir ju som hans nåd bestämmer.

Ja, jag säger ingenting ondt om baron. Han är nog snäll. Men det är så.»

»Min kära vän, ni tycks verkligen ha alltför liten självkänsla. I våra dagar existerar icke något slags lifegenskap. Hvar och en har sin fria vilja –»

»Ja, hvad tjänar den till? Jag vet nog, hvad jag vill, men det hjälper mig inte.»

»Naturligtvis måste man hålla sig inom rimlighetens gränser –»

»Det är just det. Och det gör man inte. Och så tjänar alltsamman till ingenting.

Säg, känner ni till den där Buddha något? Inte bara sagorna, menar jag. Han måtte inte ha tyckt om flickor?»

Per skrattade välvilligt. Han hade slagit sig ned på stugans låga trappa, och där han nu satt med korslagda ben och framskjutande mage var han själf rätt lik en fryntlig Buddha.

»Inte tycka om är väl knappast något lyckligt uttryck. Det hörde ju till hans system – om jag får begagna ett så profant ord – att fly denna världens lockelser –»

»Jo jag vet. – Vet ni, hvad jag tror? Jag tror, att han måste ha varit en vådligt häftig människa. Han kände nog på sig, att om han inte riktigt höll sig i styr, inte brydde sig om någonting utan satt så där och halfsof och funderade, så skulle han inte haft någon makt med sig själf. Tror ni inte det?»

»Nej, uppriktigt sagdt, den tolkningen –»

»Men det tror jag. En vanlig lugn människa skulle nog aldrig falla på den idén: att afstå från allting. Hon tar saker och ting med ro, blir aldrig så värst glad och aldrig så värst ledsen. Hvarför skulle den afstå? –»

»Är ni själf mycket häftig?»

»Jag? Jag är som en kogubbe. Och jag tänker heller inte afstå från annat, än hvad jag blir tvungen till –»

Nu, tänkte Per, är stunden kommen att försiktigt och grannlaga följa spåret.

»Ni brukar ju ta lilla Blenda med er hit upp?»

»Det är slut med det nu. Jag ska lämna Rogershus, i höst eller så.»

»Verkligen? Säg, är det af fri vilja, ni gör det? Eller är det befallning från högsta ort?»

»Båda delarna. Jag vill det, och mor vill det, och hans nåd vill det. Så det är ju bra.»

»Det är väl ändå med en viss saknad, ni skils från Rogershus?»

»Antagligen. För resten är det ett otäckt gammalt näste.»

»Rogershus?»

»Ja, det är trolleri med det. Man går där och tror att allting är bra, och tycker, att det just inte ska kunna bli på annat sätt. Och så ett tu tre slipper fan lös och vänder upp och ner på allting och förvänder ens syn, så att man ser små onda troll i alla vrår!»

Jacob gick in i stugan och smällde igen dörren efter sig så att mossan rök från de murkna posterna.

Det var mig en liflig kogubbe, tänkte Per. Någonting är på tok, det är alldeles tydligt. Och antagligen är det icke bara fråga om en liten osämja mellan de unga. Nej, här är nog gammalt folk med i spelet. –

Kunde domprostinnan möjligen ha något med detta att skaffa? Hon verkade ju för närvarande på Rogershus och lämnade antagligen ingenting orördt. Misstanken tycktes Per ganska rimlig, och den sporrade honom. Domprostinnans äldste son hyste den största vördnad för sin mor. Men bådas starka verksamhetsbegär och i många ting rätt skilda åsikter hade ofta orsakat stridigheter mellan mor och son. Ja, Per hade till och med en viss benägenhet att söka tvisteämnen.

»Jacob!» ropade han. »Kom ut, så att jag får tala med er!» Han lutade sig bakåt och gaf den gamla dörren en knuff, så att den jämrande flög upp.

»Hva slår ni sönder dörren för?»

»Jo hör nu! Ni ska vara snäll och visa mig den ginaste vägen till Rogershus. Eftersom mor redan har kommit, och onkels idylliska tillvaro således redan torde vara störd, så inser jag icke, hvarför jag skulle behöfva hålla mig dold i skogarna. Det är visserligen obehagligt att komma som objuden gäst. Men det kan inte hjälpas. Blir onkel ledsen, så blir väl Siedel desto gladare. Och det ena får taga ut det andra.

Vill ni? Ni skulle göra mig en stor tjänst.»

Jacob kunde naturligtvis icke neka.

*

Samma morgon, alltså dagen efter sin ankomst, hade domprostinnan erhållit en så att säga officiell kännedom om det blifvande testamentets märkliga innehåll. Hans nåd hade röjt hemligheten, sig själf till mycken förargelse.

Dagen hade börjat så innerligen fridfullt och oskyldigt. Klockan elfva hade baron Roger begifvit sig till systerns rum för att göra sin uppvaktning. Hans nåd hade fullständigt tillfrisknat från gårdagens illamående, men – ytterst försiktig så snart det rörde hälsan – hade han likväl afböjt domprostinnans förslag att göra en visit på kyrkogården, i grafkoret. Det föreföll henne vara en ohjälplig taktlöshet att icke så fort som möjligt göra detta besök. Men baronen, som hyste en obetvinglig motvilja för kyrkogårdar, förklarade, att man först borde tillbringa någon stund i biblioteket.

Äfven denna stund blef ett offer åt förfädrens andar. Bokskåpens allra heligaste öppnades af hans nåd själf, biträdd af Vickberg, och fram lyftes »memoarerna», de Sarska memoarerna, tre digra manuskript bundna i kalf med guldsnitt, med vapen och med foder i »coleurs de Paris». Syskonen togo plats midt emot hvarandra på hvar sin sida om det aflånga läsbordet. Gardinerna drogos upp och åt sidan. Baronen, beväpnad med förstoringsglas, började bläddra.

»Ja, sir du Jullan, det är fördömdt intressanta saker det här. Nå, du har väl läst det mesta, ä? Men vi kunde gå igenom – låt mig se – här sir du – om salig kungen och hofvet –»

»Memoarernas» författare, landshöfdingen sedermera riksrådet friherre Roger de Sars, gift med Abraham Bernhusens dotter och stamfader för linjen Bernhusen de Sars till Rogershus, hade på sin tid varit en bland de mest ökända skvallerfabrikörerna. De anteckningar rörande sig själf och sina samtida, som han efterlämnat, hade heller aldrig stått i särdeles hög kurs bland krönikeforskare. De få fackmän som under årens lopp gjort sig omaket af en resa till Rogershus, hördes likväl aldrig beklaga sig. Ty den tidsförlust, som de otvifvelaktigt gjorde, ersattes rikligen på annat sätt genom fideikommissariens välvilliga frikostighet. Hvarje innehafvare af Rogershus och memoarerna hade nämligen städse ansett det som en hederssak att understödja de framstående – naturligtvis framstående vetenskapsmän, som sökt afvinna memoarernas dåliga franska och förskräckliga pictur något sanningskorn.

»Hör du, Julian – hvasa? – skulle vi hoppa öfver det här? Jag kan inte si, hva här står – nej, fördöme mig om jag kan –»

Baron Roger hade kört fast i ett många, många sidor långt betänkande angående rikshushållning och landtbruksekonomi. Visserligen hyste han den allra djupaste vördnad för sin stamfaders nationalekonomiska betraktelser –som enkannerligen rörde sig kring husbehofsbränningen – men i alla fall, eftersom Julia var närvarande, så kunde man ju tillåta sig vissa öfverhoppningar och uteslutande använda tiden till att dechiffrera »les petits mots», anekdoterna.

Och under dryga två timmar sutto de båda syskonen och letade fram elaka lögner om döda människor. Liksom då moraliskt och kulinariskt ouppfostrade människor plocka tryffelbitarna ur en gåslefverpastej och rata den feta, skära läckerheten, så slukade nu deras nåder skarpt smakande skandaler och lämnade den hårdsmälta, pompösa filosofien all aktning men föga uppmärksamhet.

Hans nåd kände sig verkligen riktigt upplifvad.

»Julia, du, det är fördöme mig riktigt trefligt att ha dig här. Hvasa? Det är högst angenämt, min söta. Du kunde gärna stanna några dagar.»

»Tack, käre Roger! Om du visste, hvad dina ord göra mig godt! Ja, jag har ju också tänkt stanna några dagar. I morgon ha vi ju din födelsedag –»

»Javisst, ja! Då, min söta, ska vi ha angenämt, riktigt angenämt – jaha – hvasa?»

Baron Roger erinrade sig plötsligt, att födelsedagens tillämnade stora händelse visserligen skulle bereda honom men knappast syster Julia något nöje. Tanken härpå förvirrade honom och detta desto mer, som han i hastigheten icke kunde få klart för sig, hvarför han i hvardagslag brukade vara så förargad på syster Julia, hvarför han velat bereda henne denna obehagliga öfverraskning. Herre gud – människan var ju riktigt treflig!

»Sir du, min söta, testamentet, det blir nog bra, fördöme mig, och lilla Malla, ska vi naturligtvis ha i tankarna, hvasa? Sir du, äfven om hon icke är nämnd i testamentet, kunna vi alltid göra en liten klausul, hvasa? Vi kunna förständiga vår universalarfvinge att utgifva ett årligt underhåll –»

»Hvad menar du, Roger?»

Jo, den tonen kände hans nåd igen, och han rodnade ända ut i öronsnibbarna, ända ut i nästippen, som började klia på ett obehagligt och olycksbådande sätt. Den fördömda – trodde hon kanske, att hon kunde styra på Rogershus nu som i salig fars tid? Kujonera honom, tvinga honom som då hon tvang honom till giftermål och mycket annat. Jo, nu kände han igen tonen.

»Menar du – menar du verkligen, att mitt barn, din systerdotter, din stackars fars dotterdotter skall tigga sitt bröd af en – af en – af den, du behagar utnämna till universalarfvinge? Att du inte blygs!»

Och så bröt det löst:

»Att du inte skäms, att du inte skäms, att du inte –»

Baron Roger fick icke syl i vädret. Endast då hennes nåd framställde direkta frågor, om det verkligen var sant detta som berättades om testamentet, jakade han med rysliga, bekräftande miner och halfkväfda fördömelser. Han trummade på bordskifvan med knytnäfve och käpp, han stampade och fick förfärligt ondt i foten.

Vickberg skyndade till, bjöd honom sin arm, reste honom upp. Domprostinnan brast i tårar. Hans nåd ville bli förd till sitt rum. Domprostinnan befallde fram häst och vagn.

»Ja, res du!» skrek hans nåd. »Res bara! Res bara! Jag vill inte si dig!»

»Roger! Jag vill besöka våra föräldrars grafvar – vägrar du mig detta? Vägrar du mig detta?»

Men hans nåd skuttade ut ur biblioteket på ett ben, stödd mot Vickberg, med den stackars värkande foten dinglande i luften. –

Domprostinnan åkte nedför allén. Hon höll alltjämt näsduken för ögonen; dessa elaka, skamlösa människor skulle icke få se hennes tårar, glädja sig åt hennes smärta.

»Mor!» hörde hon. Å, du min skapare! Per, den olycksfågeln! Här – i denna stund!

»Per! Hvarför har du kommit? Sa' jag dig inte, att du skulle vänta, tills jag skickade bud?»

»Jovisst, men jag tänkte, eftersom du redan var här –»

»Här! Jag reser! Jag lämnar för alltid Rogershus!»

»Nu? Nu med detsamma?»

»Först skall jag uppfylla en helig plikt. Men sedan, i kväll –»

»Kära mor, hvad har du nu igen ställt till med? –»

»Ja, det är jag, det är naturligtvis jag, som bär skulden! Och mina egna barn ska förebrå mig i främmande människors närvaro –»

»Det här är Jacob Enberg, mor.»

»Kör, Nils! För guds skull kör!»

Och oberörd af mänskligt lidande, stoiskt lugn i utöfvandet af sitt kall, skyldrade Nils med piskan och utstötte ett långdraget tssiii. Hästarna trafvade. Domprostinnan grät. Hon var otröstlig, öfvergifven, förolämpad af sina närmaste, förrådd af sina egna barn.

»Ja, ser ni nu,» sade Jacob. »Hva skulle ni släpa hit mig för? Det visste jag väl på förhand, att det skulle gå så.»

»Å, ni kan väl förstå, att det inte var er det gällde. Troligtvis ha de båda gamla råkat i dispyt om något –»

»Det var nog om mig, det. Eller om Blenda.»

»Ånej, visst inte. Kom nu bara, så ska vi rekognoscera terrängen.»

På gårdsplanen möttes de af Sara Siedel, fru Enberg och Blenda.

»Hvad har då händt?» frågade Per.

»Å, kära hjärtanes herr Per, det är just det vi undra på, så vi kan bli smått förvridna! Rätt hvad det är, kommer hennes nåd utfarande och vill ha skjuts och bara gråter. Och så skulle hon fara till kyrkogården. Och inte vågade man förstås fråga henne. Och Vickberg har inte kommit ut från hans nåd ännu. Så vi ha ingenting fått veta.»

Sara tog Per Hyltenius under armen.

»Per,» sade hon, då de kommit på tillbörligt afstånd från de öfriga, »jag kan mycket väl förstå, hvad det är tant och onkel tvistat om. Tvisten har helt säkert gällt den där unge mannen, som du för resten glömde att presentera för mig –»

»Jacob? Nå, men hvad är det då med Jacob? Hvad har mor med honom att göra?»

»Jo, det ska du få höra, kära Per. Både hvad din mor och dina syskon och du själf ha med honom att göra. Onkel tänker i morgon upprätta – eller hvad det heter – sitt testamente –»

»Nå?»

»Och insätta herr Jacob Enberg, som sin universalarfvinge.»

»Å, du pratar! Du skämtar!»

»Tror du man skämtar om sådana saker? Vi ha det från Abraham Björner själf, och det är han, som ska skrifva testamentet. Jo, du! Både Björkenäs och Klockeberga och allting, löst och fast.»

Per stod där och gapade.

»Sannerligen jag begriper –»

»Ja, det är så att man knappt kan tro, att det är sant. Allting! Hvart enda dugg! – Du kan väl tänka dig, att tant ska vara utom sig. Tänk så obehagligt!»

»Ja, det är onekligen – en – en smula obehagligt. Mest för mor, förstås, och Malla. Herre gud – för oss pojkar – Men för mor. Ja, och för dig också, Sara. Det är en smula orättvist, tycker jag.»

»Å, kära du: Jag! Så länge tant är nöjd med sitt sällskap –»

»Det förstås. Men sannerligen jag begriper. Hvad mor skulle vara ond!»

»Ja, tänk så elakt! Att locka hit henne för att bevittna detta! Om icke den snälle Abraham Björner skrifvit till tant, så hade hon ju varit alldeles oförberedd. Hvem kunde väl ana –»

»Nej, man trodde ju – Ja, men säg! Blenda då? Får inte Blenda någonting?»

»Du ska få höra! Vid testamentet är fäst ett villkor. Nämligen att Jacob Enberg inom en viss tid eller någonting sådant ska gifta sig med Blenda. Hvad tycker du om det?»

Per tyckte till en början ingenting. Men plötsligt skiftade hans ansiktsuttryck från bekymrad förvåning till den allra gladaste tillfredsställelse.

»Sara, hvad säger du? Då är ju allting klappadt och klart! –»

»Klappadt och klart? Hvad menar Per?»

»Å, jag har nu gått och känt den där gossen på pulsen under dryga två timmar. Och jag har lyckats konstatera en allvarlig förälskelse åtföljd af en häftig oro för att möjligen blifva skild från föremålet. Sannerligen, var inte detta lustigt!»

»Per tror således, att han inte har reda på testamentet?»

»Jacob? Nej, det är då alldeles säkert, att han inte har. Han är så fast öfvertygad om, att man vill skilja dem åt, stackars pojke –»

»Stackars! Jag må då säga, jag tycker inte han är att beklaga. Jaså, han är så förälskad i den där lilla snärtan?»

»För så vidt jag har någon den allra ringaste förmåga att ställa diagnos –

Nej, ptro, ptro! Nu går de sin väg. Jacob! Blenda!»

»För guds skull, Per, inte ett ord, om hvad jag har sagt dig! Inte till någon människa! Jag skulle bli olycklig för tant.»

Per lofvade dyrt och heligt att icke förråda en stafvelse, af hvad hon sagt. Men nöjet att prata och kanske drifva en smula med de båda olyckliga älskande barnen behöfde han då icke neka sig.

»Hör nu, kusin Blenda, jag minns inte, om jag hälsade ordentligt på er?»

»Jo, nog hälsade ni, men inte för det jag tror, att ni såg mig, inte.»

»Eftersom onkel sofver, kunde jag väl få göra en liten visitation inom hus? Eller hvad säger fru Enberg. Det är så länge sedan jag var här, det skulle verkligen roa mig i hög grad. Jag lofvar, att icke komma den

sofvande för nära. Lilla Blenda kan ju följa mig som vaktare och ciceron. Vill Blenda?

Under tiden kan Jacob vara snäll och visa fröken Siedel stall och ladugård. Fröken Siedel är så intresserad af dylikt. Eller hur, Sara?»

Per smålog klipskt och retsamt. Men Sara tycktes icke blifva det minsta förargad.

»Ja, om herr Enberg ville vara så vänlig?»

»Nu, lilla kusin, får du lof att berätta alla hemska legender om Rogershus. Jag vill minnas, att det finns åtskilliga.»

»Historier? Jadå. Johnsson kan visst en hel massa historier. Men jag får inte höra på, då han berättar, för tant säger, att de är så vådligt fula, så –»

»Gamle Johnsson? Nej, det kan jag förstå, att hans prat inte ska vara vidare lämpadt för dina öron. Men kan du inga vackra historier?»

»Om Rogershus? Nej, jag har aldrig hört någon vacker historia om Rogershus. Jag har bara hört, att då slottet byggdes, så blef arbetarna onda på sin förman och slog ihjäl honom och begrafde honom i källaren. Men då Roger de Sars – ja, den som lefde då förstås – då han fick höra det, så lät han hugga hufvudet af sju stycken, som voro de värsta. Och de andra fingo gå från hus och hem.»

»Det var en hemsk början.

Säg, Blenda lilla, är det inte du, som tycker så mycket om sagor?»

»Vackra sagor, ja! Sådana, som sluta bra. De få gärna börja hemskt, om de bara sluta bra. Jacob kan många sagor. Men om de slutar illa, så blir jag ond på honom.»

»Jaså. Nå, då får Jacob bannor och så blir han ledsen –»

»Pytt blir han! Han är minsann inte som en annan stackare, som tar till lipen, bara de säger det minsta.»

»En annan stackare? Det är väl Blenda det?»

»Usch ja! Jag är då ett riktigt mähä, för jag gör allt, hvad de säger till mig utan att så mycket som knysta en gång. Det är ju så vådligt obehagligt, när de bli onda på en.»

»Det kan jag förstå. I småsaker bör man gifva efter för husfridens skull. Men när det en gång i tiden kommer att gälla allvarligare saker?»

»Hvarför allvarliga saker?»

»När du blir lite äldre – och det till exempel kommer friare?»

»Ja, se då vill jag allt ha mitt ord med i laget.»

»Om till exempel onkel skulle vilja gifta bort dig?»

»Om! Det kan jag tala om, att det vill han redan. Härom dagen så sa' han, att snart skulle jag gifta mig med Jacob. Ja, ni tror inte, ni. Men ni kan fråga Vickberg, han var inne och hörde det. Det är så sant, som jag lefver. Jag talade om det för Jacob, men han trodde bara, att jag skojade. Och så talade jag om det för tant. Och hon tog det minsann på allvar. Jag såg nog, att hon blef ond, fast hon inte ville, att jag skulle se det.»

»Det var märkliga nyheter, det må jag säga.

Och fru Enberg blef ond, då ni berättade det där?»

»Ja, se tant är så lustig, för hon förstår sig aldrig på skämt.»

»Är du så säker på, att det var ett skämt då?»

»Det kan ni väl begripa!

För resten så har jag räknat ut, att Jacob ska gifta sig med en, som är vådligt rik.»

»Hvarför det då?»

»Herre gud, han är ju så förtvifladt lat! Hur skulle det gå med honom, om han inte finge en, som var rik?»

Och Blenda såg riktigt bekymrad ut.

»Nå, och du själf, lilla kusin? Afstår du så lätt från Jacob?»

»Afstår? – Jag ska tala om, att skulle jag någonsin gifta mig – men det gör jag inte, för det vill jag inte – men om jag skulle gifta mig, så skulle det också vara med en vådligt rik en.»

»Verkligen?»

»Jaha. Och så skulle jag köpa hem all möjlig fin mat och laga alla de finaste rätter, som någonsin finns. Och sen skulle jag bjuda Jacob på middag!»

»Och det tror du, han nöjer sig med?»

»Nöjer sig! Ni skulle se, hvad han är galen i god mat!»

»Min kära Blenda, jag tycker dina motiv äro något lättsinniga!

Men allvarsamt sagdt. Jag för min del är inte alls säker på, att onkel skämtade, då han sa' det där –»

Blenda såg stort på honom.

»Äsch så fånig, ni är! – Kom nu, så gå vi upp i andra våningen. Skynda er!»

Hon sprang förut. Han följde en smula tungt och långsamt, som hans vana var. Han hade då också så mycket att fundera öfver. En sådan där flicksnärta har sina idéer, är icke lätt att förstå.

Hon vände sig om.

»Att ni inte skyndar er! Tänk om onkel vaknar!

Kors hvad ni ser lustig ut!»

Det kan jag nog tro, tänkte Per. Antagligen ser jag betydligt dum ut, då jag funderar.

Och denna tanke gjorde honom rätt nedstämd. Men han skrattade tyst åt sig själf och frågade:

»Tycker lilla kusin, att jag ser dum ut?»

»Ja, men ni är allt vådligt snäll,» svarade Blenda.

VIII.
Födelsedagen. Tredje skärmytslingen. Blenda lyssnar vid dörren.

Redan strax före klockan nio var hans nåd färdigklädd, iförd någon sorts jaktdräkt och halfstöflar. Till klockan nio precis var gårdsfolkets uppvaktning bestämd, och dessförinnan ville han promenera några minuter i parken. Det öfverensstämde nämligen bättre med jaktdräkten och med födelsedagstraditionerna, att hans nåd kom utifrån till den stora gårdsuppvaktningen.

Dessutom kände han denna dag ett ovanligt starkt behof af rörelse, af att vara och visa sig energisk. Han sprattlade och skuttade rätt duktigt mellan Vickberg och skogvaktare Ring.

Nu kom Toni och anmälde: inspektor Halling.

»Jaha, mycket bra – vi kommer – vi kommer –

Hva tusan har du med min arm att göra! Tror du inte, jag kan gå, hvasa?»

Och med beundransvärdt fasta om ock en smula sökande steg marscherade baron Roger upp på gårdsplanen och besteg trappan. Han hälsade med handen.

»God dag, snälla vänner! Det var kärt att si er. Hä. God dag, god dag!»

Församlingen, cirka tvåhundra man stark, var vald och så representativ som möjligt. Först och främst hufvudgårdens folk, vidare de förnämligare från utgårdar och torp, skogvaktare, rättare, förmän, soldater och f. d. soldater i första ledet, disciplineradt folk, som kunde rycka af mössor och hattar i ett tempo.

Inspektoren äskade ljud medelst några korta hostningar och började. Mössor och hattar tummades. Blickarna voro oaflåtligt fästade vid den höga gestalten däruppe på trappan. Han var just icke olik en älg med dessa oformligt höga ben och denna breda, tunga öfverkropp.

Inspektoren fortsatte:

»– därför ers nåd –»

Hufvudena vredos åt sidan, händer lyftes försiktigt till munnar, hviskningar: »Ocken ä det?» »Det ä systern, domprostinnan själfver.» »Å djäkeln, ä det?»

Med ett mildt leende, en böjning på hufvudet hälsade domprostinnan. På tå, tyst och mjukt smög hon sig intill sin älskade bror. Vickberg ville ödmjukt draga sig tillbaka. Men baronen, som redan bytt om fot åtskilliga gånger, grep i detsamma kramphårdt kring hans handlof och tvingade honom att tränga sig mellan bror och syster. Domprostinnan var tvungen att draga sig en smula åt sidan; det kunde icke hjälpas.

Inspektor Halling var i hvardagslag en mycket tystlåten man, men han tyckte om att tala offentligt. Han var förtjust i att tala offentligt. Vickberg tillät sig att göra miner. Men Halling såg icke på Vickberg. Det var icke till honom, han talade.

»Håhåhå,» suckade hans nåd. Det kom alldeles ofrivilligt. Hans nåd hade själf tänkt säga några ord, nu kände han, att de där orden började komma i oordning. De funnos alltjämt i hans hjärna, men de bytte plats med hvarandra.

»Det va tusan till inspektor, han kan, han!» hviskade folket. Vickberg bet sig hårdt i underläppen. Han hade fått kramp i armen, baronen nöp honom. Äfven skogvaktar Ring blef nupen af baronen, men äran gjorde honom okänslig för en så ringa smärta.

Domprostinnan tycktes rörd.

Ändtligen slöt talet med en fras på en gång yfvig, stolt och viftande som en pudels svans.

Och sedan:

»Länge lefve vår nådige och gode husbonde, högvälborne baronen och kammarherren Roger Bernhusen de Sars!»

»Hurra, drumlar!» röt kusken Nils. De bakersta leden hade nämligen icke hunnit uppfatta lefve't förrän skogvaktare, rättare, soldater och f. d. soldater redan slutat sina rungande rop.

Nå, det var ju en småsak.

Baron Roger rätade på sig. Hurraropen hade lifvat upp honom, han lyckades till och med få fatt på några meningar af det där talet, som bragts i en sådan oordning.

»Tack, tack, snälla vänner! Det är riktigt trefligt hä – Ni är snälla och plikttrogna människor allesammans, hä, mycket plikttrogna människor. Ja, med guds nåd göra vi alla vår plikt, hvasa? Ja. Gud vare med oss allesamman. – Och så lagar fru Enberg, att ni få något till lifs. Tack, tack, ja. Och en silfverriksdaler per man och en tolfskilling till ungarna.

Fördöme mig, nu går jag in,» afbröt han sig.

*

Vickberg protesterade ödmjukligen, men det hjälpte icke: domprostinnan trängde sig in i sofrummet.

Hans nåd hade nyss vaknat ur sin middagssömn.

»Hur är det med dig, Roger?»

»Hvasa? Är det du, Julia? Jaså, hä. – Jo, jag tackar. Jo, bevars.»

»Du är väl så trött? Kanske du skulle ligga stilla ?»

Baronen satte sig upp med en ilsken knyck.

»Nej, jag ber – jag tackar – min söta. Jag tänker stiga upp om en liten stund. Hm. – Har skolmästaren varit här?»

»Det har han. Jag tackade honom i ditt namn.»

»Gjorde du? Nå så. Ja, det var då bra. Ungarna då?»

»Barnen få kaffe nere hos rättaren.»

»Så de är inte uppe på gården? Nå, det var skönt. Vill du inte sitta ned? Det är riktigt trefligt – Vickberg! Vickberg! Hvar hafva vi snuset? Tack. Hä. Syster må tro, att han håller sig med förbåldt godt snus, den där krummeluren. Tjihihitt. – Det är riktigt trefligt att ha dig här, Julia lilla. Ja, du vill väl inte ha några jordgubbar? Nej? – Nå, hva är det annars för nytt?»

»Telegrambudet har varit här med en massa telegram. Kanske du vill, att jag ska bryta dem?»

»Ånej tack, det får vara. Är det många?»

»Det är bestämdt minst hundra.»

»Nå så, det var inte så illa. – Hur många var det i fjor, Vickberg? – Minns han inte? Hva minns han då? Ja, han kan gå sin väg, krummelur. – Nu ska vi ha trefligt, Julia lilla. Vill du ha ett glas vin? Inte? Nå så – skål!

Har det kommit några?»

»Jo, kyrkoherden har kommit och Vilhelm och Arvid med mina båda gossar.»

»Hvasa? Vilhelm? – Jaså Bergfeldten – har han kommit Nå, han går omkring och snokar, kan jag förstå? Men ännu så länge är vi herre på Rogershus!»

»Gifve gud – i många, många år!»

»Javisst, gud vare med oss allesamman! – Hör nu – hör nu – hvad tycker egentligen Julia? Ser jag dålig ut?»

»Nej visst icke! Det tycker jag inte, man kan säga. Det enda, jag finner oroande, är denna häftighet, denna ombytlighet i lynnet –»

»Jaha, kära syster får ursäkta –»

»Roger – det är du och icke jag, som har att förlåta! Jag förstår mig icke själf! Och vet du, Roger, när jag sedan fick tid och lugn att samla mig, när jag stod där på kyrkogården inför våra käras grifter – då kändes det så oändligt smärtsamt här –»

»Si så, si så, Jullan lilla, nu tala vi inte om det! Hvasa? Det blir nog bra. Nu dricker vi ur vårt vin – skål!»

»Roger – får jag fråga dig om en sak? Men du måste lofva mig att rätt förstå mina motiv –»

»Ja bevars, bevars – sjung ut du, min söta!»

»Är det din mening, att offentliggöra testamentet i dag?»

Baron Roger sköt ifrån sig brickan, så att glas och tallrikar klirrade.

»Jaha, min söta, det är det! Skulle jag kanske vänta tills efter min död, hvasa? Hva skulle jag då ha för nöje af det?»

Domprostinnan betänkte sig ett ögonblick.

»Roger, låt mig först och främst säga dig, att jag under en sömnlös natt granskat och öfvervägt innehållet i ditt testamente. Och jag har kommit till den slutsatsen, att du handlar fullständigt rätt. Ja, Roger, du handlar rätt. Nog tror jag att utomstående komma att finna det – ja låt oss säga excentriskt. Men den som känner till förhållandena, måste inse, att det är en oafvislig plikt, som drifver dig –»

»Fördöme mig – hva fan – är du nu där med din plikt igen –»

»Ja, vi ska inte tvista om ord, vi mena i alla fall detsamma. – Men säg mig, när skall testamentet uppläsas, före eller efter middagen? – Jaså efter middagen. Och jag antar, att – att – festföremålet – ja, för den unge mannen blir ju på sätt och vis festföremålet – Nå, han är ju redan som barn i huset, och det kommer väl icke att väcka någon förvåning, att han deltar i middagen. – Men hvar och hur vill du placera modern?»

»Hvasa? Modern? Enbergskan? Skulle hon sitta vid bordet? Hihihihi!»

»Du har nog icke alls gjort klart för dig, i hvilken förändrad ställning Lovisa Enberg hädanefter kommer.

Eller finner du det verkligen vara comme il faut, att din arfvinges mor vid detta högtidliga tillfälle står i köket?»

»Jaså – mja – mja –» baronen smackade af hämndtörst. »Du säger det, min söta? Nå, trösta dig, trösta dig! Är det hindret, hvasa? Nå, så ska jag fördöme mig själf föra Enbergskan till bordet.»

»Det lär du också bli nödd och tvungen till, käre Roger. Och jag antar, jag får den äran att föras till bordet af monsieur Toni –»

Baron Roger stirrade, han tuggade och ur högra mungipan slipprade saliven som en ångestens svett. Domprostinnans milda sorgsna ton skrämde honom. Han fick en plötslig känsla af att ha gått vilse, gett sig ut bland okända faror. Det var som att gå i en tät skog rik på väl dolda räfsaxar.

Fördöme den Jullan!

»Ja, Roger, du har menat väl. Men du har icke tänkt på följderna. Du har icke dragit ut konsekvenserna. Men jag är öfvertygad om att du nu inser, hvilken taktlöshet du stod i begrepp att göra dig skyldig till. Och hvilken grymhet mot den stackars gossen! Att på denna för honom så utomordentligt betydelsefulla dag totalt ignorera hans föräldrar! Och att våra gäster skulle få gå till inspektorsflygel och drängstuga för att lyckönska dem, som likväl stå honom närmast här i lifvet. Honom, de Sarska husets arfvinge!»

Domprostinnans vältalighet blef till slut verkligen glödande. Och den var berusande åtminstone så till vida, att den fullständigt omtöcknade den stackars baronens hjärna. I sitt innersta hade han en otydlig men stark förnimmelse af, att det dock fanns någonting sant i systerns ord. Någonting, som han bort tänka på men icke tänkt på, som han borde tänka på – men tyvärr icke kunde. Han slungade fram några häftiga ord för att tysta ned henne. Men då hon verkligen tystnade och mild och älskvärdt lyssnande böjde sig fram mot honom, blef hans förvirring än större, outhärdlig. Till slut kastade han sig baklänges i sängen och skrek, halfsnyftande:

»Hva fan – hva fan – hva fan –»

»Hvad du ska göra, käre Roger? Det är ju så enkelt.»

Han tystnade, låg så stilla och hörde på hennes milda lugna röst. Af hennes mening förstod han icke stort mer, än hvad barnen förstå af vaggvisans ord. Han var så fördömdt trött.

Då hon upphörde, mumlade han:

»Ska du ställa med det då, Julla lilla?»

»Ställa med? Käre, det behöfs ju bara, att du inte offentliggör testamentet – åtminstone icke i dag. I morgon, öfvermorgon eller när du vill, kan du ju enskildt underrätta den unge mannen om den lycka, du tillämnar honom. Då har du ju fått det, som du vill – utan skandal.»

»Javisst ja –»

»Och nu ska du sofva en stund, käre Roger. Jag har väl inte tröttat dig för mycket?»

»Nej bevars – tack – du är så snäll – och plikttrogen – riktigt treflig –»

Han sof.

Äfven domprostinnan var fullständigt uttröttad. Hon kastade sig snyftande i den trogna Saras armar.

»Å, man måste behandla honom som ett barn, man måste lirka med honom som med ett litet bortskämdt

barn. Men om man bara gör det –» Hon torkade sina tårar.

»Du skall se, kära Sara, du skall se! Å, han styr allt till det bästa!»

*

Vid middagsbordet hade Blenda placerats mellan Roger Hyltenius och löjtnant Bergfeldt. Och de voro roliga båda två, men Roger pratade så förtvifladt mycket. Han gjorde henne alldeles yr i hufvudet, och yr tillräckligt kunde hon vara ändå. Ty detta, att hon satt och åt middag i stora salen vid samma bord som hans nåd och de andra – det var då det märkvärdigaste, som händt i hennes lif!

Roger ville, att Blenda skulle smaka på vinerna, men det aktade hon sig allt för. På sin höjd ett par droppar sherry i vattnet – så att det knappt syntes, endast smakade lite, lite.

Tänk, Jacob drack vin utan vatten! Att han vågade!

Hvad som var lustigt, det var, att allesamman skålade med Blenda, gubbarna ifrån staden, kyrkoherden, ja, till och med onkel!

Den enda, som icke drack med Blenda, var Jacob. Det skulle han få för! Blenda tyckte, att han åtminstone kunde se, hur vådligt fint och behärskadt hon lyfte sitt glas och förde det till läpparna. Som om hon aldrig gjort annat!

Men Jacob såg icke åt henne. Han satt där tyst och surmulen och tittade på tallriken och bytte ett och annat ord med patron Siedel eller med Per Hyltenius. Per såg icke heller så vidare glad ut.

Högtidligt var för resten hela sällskapet naturligtvis med undantag af Roger Hyltenius. Man fann allmänt, att hans nåd såg betydligt klen ut, och det dämpade naturligt nog tonen. Tydligt var, att värden kämpade med sig själf, med sitt dåliga lynne, sin trötthet och sina kroppsliga smärtor. Han försökte anknyta samtal till höger och vänster, men i rösten fanns något ansträngdt och doldt retligt, som gjorde samtalen korta och föga lifliga. Domprostinnan var synbarligen rädd, att man skulle trötta hennes bror för mycket. Hon drog samtalen till sig men fullföljde dem icke. Hon var gråtmild och resignerad som på en begrafning.

Baronen sökte hämta krafter, lynne, sällskapliga ingifvelser ur glaset. Han drack kolossalt. Men vinet gjorde honom sömnig. – Tant Enberg hade sagt Blenda, att det var ofint att dricka mycket. Men var det sant, så måste hela detta sällskap vara ganska ofint. Ty man följde värdens exempel beträffande drickandet. Och äfven på gästerna tycktes vinet verka söfvande.

Att Vilhelm Bergfeldt skulle somna och falla af stolen före desserten, därom var Blenda öfvertygad. Han såg så besynnerlig ut, ögonlocken gingo ned öfver halfva pupillerna, och han sneglade på henne med långa sidoblickar, fuktiga som en yrvakens. Usch, han var bestämdt lite pirum – lite så där som Johnsson brukade vara! Blenda jämkade sig så långt som möjligt åt andra sidan, knuffade Roger och fick en massa kvickheter till lifs. –

Gästerna från staden reste tämligen snart efter middagen. Doktorn, baronens lifmedikus, gaf hemligt tecken till uppbrott. Den käre Roger de Sars' tillstånd var verkligen icke fullt tillfredsställande, man borde icke draga för stora växlar på hans krafter.

»Alltså, mina herrar, en timme efter konjaken!» kommenderade doktorn, en gammal regementsläkare, van att befalla. Äfven Abraham Björner ärnade parera order. Visserligen hörde han ju till släkten och hade dessutom ett särskildt uppdrag. Men uppdraget hade ju ställts på framtiden, och större delen af den kära släkten hade gjort sig osynlig strax efter middagen. På domprostinnan hade kyrkoherden lagt beslag, han

hade fört henne in i »friherrinnans lilla kabinett» och eldad af många koppar kaffe utbredde han sig nu i vackra ord om sin hustrus dygder och om hvarje plikttrogen kvinnas ädelhet.

Ungdomen fanns någonstans nere i parken och tycktes icke angelägen om den äldre frändens sällskap, något som sårade denne och dref honom att taga farväl.

Baronen gaf emellertid icke orlof.

»Nej, min snälle kusin får lof att lugna sig ett ögonblick. Vi ha något att resonera om – bara kyrkoherden –

Jaså, du kära Arvid, jaså, du tänker också öfvergifva oss?»

Patron Siedel mumlade något om andjakten. Han och Jacob skulle –

»Fan heller – fan heller – gossen stannar här tills vidare. Sir svåger, det kan hända – hm – att vi behöfva honom. Men svåger har sin fria vilja – javisst, hm – mycket tråkigt – Men svåger är ju passionerad jägare –»

Jacob satt redan i Siedelska vagnen, då dess ägare i högtidlig ton förkunnade förbudet att lämna Rogershus. Jacob förklarade, att han tänkte ge sig af ändå, men en dylik ohörsamhet mot hans nåds befallning kunde Arvid Siedel icke tillstädja. Under fulla tjugu år hade han varit van att taga och lyda order från Rogershus, och vanan hade skapat en blind tro på den befallandes ofelbara myndighet.

Han bjöd sin unge vän farväl.

»Hvarför fick du inte följa med?» frågade Blenda.

»Det vete tusan. Baron har ju lika många griller, som det finns löss på en sugga.»

»Att Jacob inte skäms! – Hva är du så sur för? Var det inte stiligt kanske, att vi fick sitta inne vid bordet?»

Jacob värdigades icke svara, och Blenda fortfor:

»Men du såg då ut, som om du haft ondt i magen? Hvarför var du inte glad? – Du är då aldrig ett smul tacksam.»

»Skulle jag vara tacksam?»

»Jaha. Vi kunde ha fått sitta i köket.»

»Hos mor, ja! Det hade passat bättre – åtminstone för mig. Eller också kunde jag ha sprungit ikring med fat och karaffiner som far. Och passat upp på de unga herrarna.»

»Ä, hvad du är dum,» sade Blenda. Något skulle hon ju säga. Men då Jacob mot sin vana icke bestred detta påstående utan snarare tycktes vilja instämma, blef hon ängslig.

»Hva är det med dig? Hvarför är du inte glad? Hvarför är du inte som vanligt?»

»Därför,» svarade han betänksamt, »därför att ingenting är som vanligt. Det har kommit på sned alltsamman. Hela Rogershus har kommit på sned och du och jag och vi allesamman.

Märker du inte det?»

»Nehej –»

»Nå, då är det väl bara för mig, det har blifvit så. – Men adjö med dig. Nu ska jag gå upp och höra efter,

hvad det är, han vill.»

Blenda var nyfiken och ville följa med. I förstugan mötte de Per. Han bad, att Jacob skulle visa honom, hvar Johnsson bodde. Men Jacob öfverlämnade uppdraget åt Blenda, själf måste han tala med hans nåd.

»Nog kan jag följa er dit, men jag vet inte, om jag törs gå med in. För är han pirum, så vill han bara kyssas.»

»Är han så oregerlig, den gamle fulingen! Nå, jag ska väl ta hand om honom, jag. Vi ha varit goda vänner. Han lärde Roger och mig rida morbrors hästar.»

»Er bror frågade också efter honom.»

»Så – då träffa vi kanske dina bordsgrannar hos Johnsson.» Per tycktes icke vara särdeles förtjust öfver utsikten. »Lilla kusin hade det visst ganska lifligt vid middagsbordet?»

»Ja, kors hva den är tokig! Om Per visste, så många dumheter, han hasplade ur sig!»

»Jag hoppas, han inte sa' några dumheter – det vill säga någonting obehagligt?»

»Obehagligt? Nej, det var bara lustigt. – Men vet Per – den andre –»

»Hvad var det med honom? Hvad gjorde han?»

Så häftig han kunde vara, den där lugna människan.

»Inte gjorde han något! Men han såg så sömnig ut mot slutet – alldeles så här med ögonen – Och vet Per, jag tror, att han höll på att somna –»

»Nå, det var ju relativt oskyldigt. – Är det här, han bor?»

»Om han inte håller till nere hos kusken, det brukar han göra så här dags. Vänta här, så ska jag springa upp och höra efter.»

Per följde henne men stannade i den mörka trappan. Han visste sannerligen icke, hvart flickan tagit vägen. På vinden var det omöjligt att hitta i mörkret. Visserligen hörde han röster –

Blenda stod vid Johnssons dörr och lyssnade. Det var ju illa gjordt, att lyssna – men hon ville veta, hvem som var hos Johnsson, om det möjligen kunde vara de båda bordskavaljererna. Och tänk om de talade om henne? Hon tyckte, hon hörde sitt namn. Det var Johnsson som –

»Jaha, flickan är rar, respekt till sägandes en riktig Venus, de kallar. Ååårr tvi vale! Om herrarna vill tro en gammal mans ord, och det en, som sett många töser på nära håll, så får jag säga, att hon är riktigt ovanligt välskapt och funtad på alla håll –»

»Å hut!» mumlade Blenda. Hon blef plågsamt het i hufvudet, och tårarna trängde fram.

Nu hörde hon den där gemene Roger:

»Jag böjer mig naturligtvis inför en sådan connaisseurs uttalande och vill endast anmärka, att flickan förefaller mig vara något enfaldig –»

»Sku det vara ett fel det? Jag för min del har nu aldrig kunnat med klipska jänter, för antingen är de fulla af satan mer än någon präst, eller ock är de så fjära, att en inte kommer till någonting med dem –»

Det där skulle visst vara roligt, fast Blenda icke förstod det. Den idioten Roger skrattade, så att dörren

skakade. Och så sade han något, hvad det nu var.

Men nu hade Per funnit väntan för lång och kom stegande i trappan.

»Blenda, hvar håller du hus?»

Blenda tänkte smyga sig förbi honom i mörkret och rusa nedför trappan. Svara kunde hon ju icke, så nära som hon stod dörren. Och om han en gång till brummade med sin bas, skulle de helt säkert höra honom.

Per strök eld på en tändsticka; nu var det omöjligt att komma osedd förbi honom. Blenda hytte åt honom, att han skulle hålla sig tyst.

»Lyss du?» hviskade han. Tämligen häpen såg han ut, men tyst på tå gick han. Och Blenda kunde nu åter höra, hvad som sades därinne.

»Ååårr tvi tvi – eljest tycker jag, att det kunde vara något för herrarna att tänka på. För en kan ju aldrig tro, att hans nåd ska lämna tösen alldeles lottlös, eftersom hon ju ändå ska vara hanses dotter –»

»Jag afstår från mina utan tvifvel lysande utsikter och lämnar fältet fritt för kusin Vilhelm –»

»Nej, jag ber, jag ber! Det är mig alldeles till fyllest, att jag under middagen höll på att skrämma den lilla upp i knät på vännen Roger. För öfrigt må jag säga, att en förbindelse – vare sig till höger eller vänster – skulle såra min rätt utvecklade moral!»

»Bravo! Bravo!»

»Hva tala de om?» hviskade Per. Hans stora ögon stodo på skaft och blängde förvirradt.

»Jag ber, det är mitt fullkomliga allvar. Saken är nämligen den, att släktskapen mellan mig och den unga damen i fråga är af en tämligen outredd natur. Somliga hålla före, att vi äro kusiner, under det att andra åter tyvärr vilja insinuera existensen af ett långt intimare blodsband. Pappa och vår vördade onkel lär nämligen ha rivaliserat om den sköna Mimmis gunst. Och om också onkel hemförde trofén –»

»Ååårrårr tvi –» hostade Johnsson.

»Således riskerar jag, att en liaison mellan mig och skön Blenda skulle kunna rubriceras –»

Väldig, tung, blindt ilsken som en tjur, kastade Per sig öfver dörren, slog in eller upp den, bröt sig in till de skrattande tre, gubben och ungdomarna, insvepta i tobaksrök och punschångor. Blenda hörde rop, knytnäfvars dundrande slag mot bordskifvan, Pers bullrande, ursinniga bas, frågor, svordomar. –

I det svaga skenet från kammarens lampa såg Blenda tvärbjälken, som gick mellan takstolarna. Hon kunde aldrig gå öfver vinden utan att kasta en förskräckt blick på den där bjälken. Det var någon, som hade hängt sig här för många, många år sedan – hvem det nu var –

Hon blef rädd, mungiporna drogos ned –

En skarp röst skar öfver oväsendet därinne:

»Hvem fan kunde veta, att ungen stod och lyddes!»

Blenda skrek till och sprang.

IX.
Per, Blenda och Jacob.

Per Hyltenius lät sig icke afspisas, lät icke lugna sig af någon förklaring, någon ursäkt, lät öfver hufvud icke tala vid sig. Han var besatt af raseriets ande.

»Hva tusan vill du, vi ska göra då? Göra offentlig afbön?»

Nej, nej, det vore ju att ånyo förödmjuka flickan. – Hvad ville han då? Skulle de förklara alltsammans som ett missförstånd? Eller skulle de säga, att de druckit för mycket? Eller hvad i alla onda andars namn ville han att de skulle göra? De voro beredda att handla, efter hvad han ansåg vara bäst. Ty skamsna voro de ju, om de också icke kunde låta bli att betona att den lilla lyssnerskan själf hade stor skuld i sitt obehag. För att nu icke tala om Per, som ej haft förstånd att varna dem i tid.

Men Per var omöjlig, han visste ju icke till sig. Till sist bådo de honom höfligast, att han måtte gå sin väg och lämna dem i fred. Det gjorde han också, han gick raka vägen till hennes nåd. Han föste kyrkoherden ut ur »friherrinnans kabinett», och smällde igen dörren efter honom.

»Per! Hvad är det? Du ser ju alldeles förstörd ut! Å, så du skrämmer mig!»

Ja, Per var för ögonblicket icke i stånd att taga några som helst hänsyn. Burdus och utan något förmildrande berättade han den sorgliga tilldragelsen för hennes nåd. Domprostinnan kunde icke tro, att det var sant; helt säkert hade Per missuppfattat –

»Vill du, att jag ska upprepa de där lymlarnas liderliga historier ord för ord?»

Nej, för guds skull! Å, att Roger skulle vara så obetänksam! Och att Per skulle vara så hänsynslös – hennes hjärta var ju icke så starkt, det visste han. Men när tänkte han väl på andra! Och hvad ville han, att domprostinnan skulle göra?

Jo, nu kunde Per gifva klart besked i det hänseendet. Han ville, att hennes nåd ögonblickligen skulle skicka de båda förbrytarna bort från Rogershus –

»Är du tokig, Per! I kväll? Det händer icke! Hvad skulle vi säga åt onkel Roger?»

»Han lär inte sakna dem. Men finner du det obehagligt att ge dem respass, så skall jag be onkel själf –»

Inför denna fruktansvärda hotelse måste domprostinnan kapitulera. Hon insåg tydligt, att Per eljest skulle ställa till med någonting oerhördt, fasaväckande – så verkligen de Sarskt besinningslös som han var i sin vrede. O, hvilken skandal och hvilken obotlig skada för de hylteniuska intressena!

Domprostinnan lät alltså tillkalla sin son och svärson in spe. Efter några allvarliga men skäligen allmänt hållna förebråelser framlade hon Pers fordran.

Herre gud – ingenting annat! Hade Per sagt det genast i stället för att böla som en tjur, så skulle herrar Roger och Vilhelm vid det här laget ha suttit på stadshotellet eller åtminstone varit en god bit på väg.

Domprostinnan suckade befriadt.

»Ja, kära barn, ni är förfärligt lättsinniga och obetänksamma. Men man kan åtminstone resonera med er. – Laga nu bara, att lyktorna är ordentligt tända. Och hör efter så att Nils är riktigt nykter.»

I inspektorsflygeln, i sin sängkammare satt fru Enberg – å, du milde! – hon satt i länstolen och framför henne låg Blenda på knä, gråtande, öfver sig gifven, med hufvudet doldt under tant Lovisas förkläde.

Hvad stod då på? Var det därför att Jacob skulle resa? – Jaså, inte det. Hade hon slagit sönder någonting? Eller hade domprostinnan sagt någonting? Eller hade någon annan sagt någonting? – Ja, ja! – Hvem hade

sagt? Och hvad?

Men det var omöjligt att få ett förståeligt svar af flickan. Fru Enberg var nästan rädd, att barnet låtit förleda sig att smaka på vinet. Hon kändes så förfärligt het. – Hur som helst: ett glas mjölk kunde icke skada, det brukar lugna.

Hon lyfte upp henne och förde henne till sängen.

»Ligg nu stilla, barn, så ska du få ett glas mjölk.»

Blenda låg alldeles stilla; så snart fru Enberg lämnat rummet, upphörde hon till och med att gråta. Man kan icke tänka, då man gråter; det är svårt nog ändå. Och hon måste tänka efter, försöka komma på det klara med hvad det var, som hade händt henne.

De hade talat om mor. Mor – mor? Mor var död, och mor hade hetat Mimmi, det visste Blenda. Men det sade så litet. Mor – Mimmi – mor? Det sade ingenting.

Nå, men hvad hade de sagt om mor? Blenda kunde icke minnas, att de sagt någonting om mor. Jo, att hon var skön. Och det var det, de sagt så fult.

Nu förstod Blenda, hvad det var, som var så styggt. De hade skrattat åt mor, som var död. Och om Blenda hade de talat – talat hur som helst – därför att – därför att hennes mor var sköna Mimmi, som onkel och han den andres far –

Och de hade varit gemena, gemena, gemena!

Hvarför skulle Per annars blifvit så förfärligt ond?

»Seså, din lilla stackare, drick nu mjölken, så blir du bättre. Det var visst värdt att gråta, därför att valpar gläfsa. Seså, var förståndig nu. – Jag kan tala om för dig, att Nils som bäst håller på att spänna för, och om en liten stund far de där gunstig junkrarna till stan. Så slipper man se dem!»

»Far de?»

»Ja, herr Per och domprostinnan själf lär ha kört i väg dem.»

Fru Enberg hade fått hela den fula historien af köksan, och köksan hade fått den af Lena, som hört, när domprostinnan berättade tilldragelsen för fröken Siedel.

»Var nu förståndig, Blenda lilla! Inte ska man bry sig om, hvad två sådana där sitter och babblar – när de ha ätit och druckit till. Och att Johnsson är full med alla sorters osannfärdiga och fula historier, det måtte du väl veta, barn.

För resten vill jag säga dig, lilla Blenda, att det är nu en gång så, att när sådana där ungtuppar – ja, gunås så visst gamla tuppar också! – när de kommer ihop kring sin punsch och annat otäckstyg, så nog kan man vara säker om, att där ska smidas ihop de nedrigaste historier. Och då har de minsann inte aktning för någonting, hvarken det högsta eller det lägsta. Och sådana är de allesamman.»

»Inte Jacob!» snyftade Blenda.

»Nej, om jag det finge veta –» kom det en smula obehärskadt från Jacobs mor.

»Och inte Per heller – säg?»

»Jag tror verkligen, att herr Per i det afseendet är bättre än de flesta. Och jag må då säga, att det är ruter i honom. Kära hjärtanes så han måtte ha hurrat om med dem allesamman!»

Blenda satte sig upp.

»Har han?»

»Inte måtte han vara rädd af sig. Jag tror sannerligen, att han tog själfva domprostinnan i upptuktelse. Och det kunde på sätt och vis inte ha skadat. –

Ja, det vill säga, jag hoppas innerligt, att han inte förgick sig!»

»Han är allt vådligt –» sade Blenda dröjande.

Och det rätta ordet fann hon icke.

»Jaha – nu kommer skjutsen.» Fru Enberg gick bort till fönstret. »Landån till och med, det tycker en kunde vara onödigt. Och där kommer Vickberg med nattsäckarna. Jo, jo, det blef ingen öfvernattning af för gunstig junkrarna. Jag får inte glömma säga åt Lena att hon – Där kommer de! Kors, jag tycker riktigt, jag ser, hur de hänger med öronen. Förbaskade valpar! Titta där så det gamla nötet Vickberg krumbuktar – tänk att han ska vara så snål efter att få en slant! – Men jag tycker de är tre – hvem kan den tredje vara? Å, du ska få se, att det är häradshöfdingen! Jaså, han stannade inte öfver natten han heller; då blef det inte många nattgäster, då.

Där kommer bestämdt Jacob.»

»Kommer han hit?»

»Ja. Jag förstår då inte, hvar han har hållit hus hela kvällen?»

»Han har varit hos hans nåd. Tror tant, att han har reda på något? På det här?»

»Hos hans nåd? Nej, då vet han nog ingenting. – Men hvad i all sin dar har han gjort hos hans nåd?»

»Det vet jag inte. Jag hörde bara, att onkel ville tala med häradshöfdingen och Jacob.»

»Se så där ja! Nu ska ni få se, att baron ställer till något nytt elände med pojken. Men det vore väl också själfva håken, om inte jag –»

»Har du Blenda här, mor? Lena sa', att hon skulle vara här.»

»Det var värst, hva du låter andtruten. Hva har du haft för dig?»

»Jag! Ja, om du det visste – så visste du nästan mer än jag. Hvar har du Blenda någonstans? Kors, är det byltet i sängen? Hvarför ligger du där? Är du sjuk? Gråter du?»

»Kära hjärtanes låt flickan vara i fred –»

»Nej, det kan då inte falla mig in. Hvad är det med henne?»

»Å, hon råkade få höra, hur de där fina herrarna talade illa om hennes mor. De hade druckit för mycket naturligtvis, men det känns ju i alla fall hårdt. –

Nej, nu är det du, som är så god och talar om, hvad du har haft för dig! Var så god, gunstig junker! Hans nåd lär ju ha talat med dig?»

»Han lär visst ha det, mor. Men först är jag tvungen att framföra ett ärende till dig från domprostinnan. Det är visserligen inte vidare roligt för mig att framföra det, men jag är väl tvungen –»

»Hvad är det för slag? Du kan ju skrämma en, pojke!»

»Hälsa din mor, sa' hon, att finns det någon fjäderbolster till öfverlopps, så kunde jag gärna få den i stället för den ärthalmsäck, jag hade i natt –»

»Å, det är inte sant! Du narras!»

»Ja, nu har jag framfört det. Och nu får mor göra, som mor tycker. Vore jag i mors kläder, så låtsades jag som om ingenting utan lät henne ligga på ärthalmen i natt också –»

»Det var det skamligaste, jag någonsin hört! Jag, som själf har bäddat –»

Och fru Enberg rusade på dörren – kränkt, förfärad.

Men Jacob skrattade.

»Ja, får jag inte nu både lugg och örfil, så vet jag, att mor glömt bort konsten!»

»Jacob! Var det inte sant? Narrade du tant?»

»Jag vet inte, hvar jag fick det ifrån, det flög för mig. – Men hade jag inte hittat på något hemskt, så hade jag inte fått bort mor. Och hade jag inte fått bort mor, så –»

»Nej, hvad gör du! Låt mig vara!»

»– så hade jag inte fått kyssa dig!»

»Det får du inte ändå. Låt mig vara, hör du!»

»Jag ska tala om någonting för dig –»

»Nej, du får inte sitta på sängen! Gå din väg!»

»Det är något, som har händt mig i kväll. Det är så märkvärdigt så – ja, jag vet inte, hva du kommer att göra, när du får höra –»

»Det bryr jag mig visst om att höra! Inte alls! – Ja, försök inte!»

»Bryr du dig inte om, hvad som har händt mig? Då jag säger dig, att det är så märkvärdigt?»

»Nehej. – Du bryr dig inte om, hvad som har händt mig. Du gör inte så mycket som frågar ens –»

»Har jag inte frågat? – Men berätta nu du först ditt, så ska jag berätta mitt sedan. – Nå, hva var det?»

»Det säger jag inte.»

»Jaså. Ja hvarför ska du då ha mig till att fråga?»

»Du hörde ju, hvad tant sa'.»

»Ja, hva var det? Hon sa', att du fått höra någonting obehagligt. Var det den där galgfågel Roger eller hans kusin? Båda? Hva sa' de då?»

»De talade illa om mor.»

»Om din mor? Hva sa’ de då?»

»Tror du kanske, att jag vill säga om det?»

»Det var mig ena snygga gossar. Men nu har de gudskelof farit sin väg och frid vare med dem!

Ska jag berätta mitt nu?»

»Låt mig vara!»

»Jag rör dig ju inte. Jag frågar, om jag ska berätta mitt nu? Vill du, vill du, vill du? Du må tro –»

»Låt bli! Du får inte sitta här!»

»Nej, men Blenda – hvad är det med dig? Vill du verkligen inte, att jag ska berätta?»

»Nej.»

»Ä, du pratar! Och jag, som narrade bort mor, bara för att du skulle vara den första, den allra första, som fick veta något –»

»Jag vill inte, hör du!»

»Jaså.»

Han satte sig på golfvet nedanför sängen i samma ställning, som han brukade intaga nedanför britsen i jaktstugan.

Han var betydligt trött – åtminstone var han yr i hufvudet. Och det var rätt skönt att få sitta stilla och tyst en stund, stilla i mörker.

Om han bara kunde förstå, hvarmed han förargat Blenda? Hvad hade han gjort, eller hvad hade han sagt? Nej, det kunde han icke förstå. Men att han förargat henne grundligt, det var tydligt. Så stygg brukade hon aldrig vara, nej, så stygg hade hon aldrig varit.

Nå, det gick väl öfver.

Det var skönt att få sitta stilla bredvid henne och tänka på – nej, icke tänka alls – att få luta hufvudet mot sängkanten och blunda. Om hon ville lägga sin hand öfver hans ansikte.

Men att han icke fick kyssa henne! Å, den lilla illmariga fulingen –

Han ställde sig på knä.

»Blenda, jag vet, att du inte vill veta af mig. Men om inte annat – så måtte jag väl ändå kunna få kyssa dig!»

Han väntade icke på svar, han tog henne och höll henne fången.

»Vet du, hur många gånger, jag har kysst dig? Jag har kysst dig som nu – nu – Jag kysste dig, då du sof, lilla, lilla – Men du ville inte vakna du – ville du inte? Jag tror, att du vaknade många gånger – men du låtsades du! Var du inte vaken, säg? Var du blyg, säg? Jag kysste dig, som nu – nu –»

Han kände, att hon var förgråten, alldeles förgråten.

»Men hva är det då, Blenda? Vill du inte säga, hvad du är ledsen för? Är det verkligen, för hvad de sa', de där?»

Hon kastade sig undan honom.

»Låt mig vara!»

»Var inte dum nu! – Om du finge veta, hvad jag vet, så skulle du glömma allting annat. Men nu har du minsann varit så stygg, så jag tror knappt du får höra –»

Han stödde armbågarna mot sängkanten, stödde hufvudet i händerna.

»Blenda – hör du? – så skall jag hviska –

Minns du hvad – minns du att din far sa', att vi båda skulle – ? Och då trodde jag inte dig, och du trodde inte själf heller, fast du sa' så – Och mor ville skicka bort mig.

Men om det är sant, Blenda – lilla – lilla –»

Han slöt ögonen, han väntade, att hon skulle vidröra hans ansikte.

»Har onkel sagt, att vi ska gifta oss?» frågade hon. »Har han sagt det till dig också?»

Han jakade långsamt, besviken.

»Äsch det är ju bara, som han säger. Inte kan vi gifta oss – vi är ju barnungar.»

»Vi bli väl gamla.»

»Det är inte godt och veta, hur det är då. Onkel, som är så ombytlig.»

»Hvad gör det oss, att han är ombytlig? – Eller är det bara därför att han vill, som du vill?»

»Vill du då?»

»Å, hvad du är dum!»

»Ja, men din mamma säger, att om du skulle gifta dig med en fattig flicka, så skulle du bli så olycklig. För du kan inte försörja dig själf en gång.»

»Mor har inte reda på det sista.»

»Hvilket sista? Va det något, som hans nåd sa' i kväll?»

»Ja – men det gör detsamma.»

»Vill du inte säga det? Du var ju så ifrig att få berätta det förut.»

»Ja. – Men jag har tappat lusten.»

»Jag förstår mycket väl, att du är ond på mig. Men det kan jag inte rå för. Jag kan inte rå för, att jag är ledsen.»

»Nej, du kan inte det.»

Men han blef ursinnig, då han tänkte på, att denna stund förspillts, att det blifvit till intet, till någonting

futtigt och ledsamt – detta!

Och hvarför?

»Det är då märkvärdigt, att du inte ska kunna säga, hvad det var, som gjorde dig så ledsen? Hva hörde du för slag? Du hörde naturligtvis fel? Det var nog inte så farligt.»

»Hörde! Då jag hörde hvartenda ord!»

»Och det kunde göra dig så ledsen, så att –

Jag är alldeles säker på, att du inte förstod, hvad de sa'. Inte förstår du, hva sådana där gökar sitter och sladdrar om! Det var nog inte alls så farligt som du tror –»

»Var det inte!» Hon kröp upp emot sänggafveln. »Hur kan du säga det, du, som inte var med? Tror du kanske, att Per skulle ha blifvit så förfärligt ond, ifall det inte varit något farligt?»

»Per ?»

»Ja, han stod ju bredvid mig – vi hade gått upp för att tala med Johnsson. Och Per sprang in till dem, och jag tror nästan att han slog dem. Så ond var han. Och det var han, som lagade, att de måste resa från gården med detsamma.»

»Jaså – blef han så ond?»

»Ja. – Det är inte alla, som är som du. Som tycker som du!» rättade hon sig.

»Hvad tycker jag då?»

»Å, du tycker nog, att folk kan få säga och göra, hvad de vill med mig.»

»Tycker jag? – Ja, men jag visste ju inte, hvad de hade sagt.»

»Det förstås – men då kunde du ha låtit bli att säga, att det ingenting farligt var.»

»Det var dumt af mig, Blenda lilla, det var dumt, det var vådligt dumt!

Men när du vet, att jag tänkte på någonting helt annat, och när du vet, hvad det är, jag tänker på –»

»Per kunde också haft något annat att tänka på. Och då hade jag fått stå där och höra på deras nedrigheter. Och de hade varit gemena mot mig både i morgon och –»

Jacob reste sig hastigt.

»Javisst.»

»Hvart ska du gå?»

»Jag ska gå och ta reda på mor.»

»Är du ond?»

»Nej, men mor är väl ond, kan jag tro.»

Blenda hörde honom gå – han slog icke i dörrarna. Han gick alldeles lugnt. Men ond var han nog i alla fall.

Han var då lustig, Jacob! På Blenda blef han ond, men för dem, som varit så skamliga mot henne, hade han knappast ett skarpt ord ens. Tänk då på Per!

Hon hoppade ur sängen och sprang fram till fönstret. Hon ville se, om Jacob var kvar på gården.

Men han stod icke att upptäcka.

X.
Domprostinnan far till kyrkan och inspireras. Fjärde skärmytslingen.

Domprostinnan hade haft en mycket dålig natt och efter endast några få timmars sömn hade hon nu vaknat till bekymmer, förargelse, hufvudvärk, magsyra –

Hon kunde icke förstå Per. Att vara så – så – grossier! Tellement gros! Att icke kunna finna sig, att icke kunna släta öfver en liten obehaglighet, att ställa till med en half skandal för en ren bagatells skull. Och att fara ut i de häftigaste ord mot sin egen mor! – Roger hade bestämdt icke haft så orätt i sitt förmodande:

»– han är bestämdt verliebt i flickan, Pierre le Grand. Han beter sig ju som den mest melodramatiske primo amoroso!»

Å – domprostinnan måste verkligen dra på mun! Det var för löjligt: Pierre le Grand – eller rättare le Gros! – förälskad i en liten snärta, som visst aldrig en gång börjat skolan.

Nå, detta var någonting att pika med! Hennes nåd kände en sann inre tillfredsställelse vid tanken på den förfärliga hämnd hon skulle kunna utkräfva. Många små hvassa, skämtsamma ord, många små löjen – Per hade ju en sådan stark rädsla för att vara löjlig.

Kär och olyckligt kär – ty flickan var ju redan så godt som förlofvad. Pauvre Pierre! Men sannerligen om det skadade honom, nej icke alls! Ungdomen behöfver verkligen en och annan liten desillusion. Sedan kommer den ödmjukhet, som är passande och nödvändig både i denna värld och i en bättre.

Domprostinnan suckade andäktigt.

Därpå intog domprostinnan sin frukost i Sara Siedels angenäma och ödmjuka sällskap. Och i samma sällskap for hon till kyrkan för att höra den beskedlige kyrkoherden predika.

Under det att hennes nåd nu satt i den friherrliga bänken och stilla njöt af kyrkoherdens fromma och vältaliga utläggning af dagens text – sjätte söndagen efter Trefaldighet: Fariséernas rättfärdighet – undergick hennes inre, hennes föreställningar och afsikter en märklig förändring – om till det bättre eller till det sämre, torde vara svårt att afgöra.

Hennes tankar sysslade alltjämt med sonen Per. Och så till vida hade hennes sinne förmildrats, att hon icke längre hade någon tanke på eller åtminstone icke någon vidare stor lust att söka förödmjuka sonen.

»Dömen icke, så varden I icke dömda,» talade kyrkoherden från sin höjd. Och just detsamma tänkte den gamla frun i Rogershusbänken. Ty var det nu verkligen så, att Per af en visserligen dåraktig men innerlig och varm böjelse förledts att taga den unga flickans parti gentemot sin bror, ja, mot sin egen mor, så borde man därför döma honom? Och borde man väl förhåna och förlöjliga den allvarliga känslan hos en ung man? Nej, visserligen icke. Och allra minst borde hans mor söka motarbeta sonens djupare känslor – ty ack huru lätt kan icke en sådan desillusion göra ungdomen kall, frivol, styfsint, förhärdad!

Ack ja, ack ja!

Dessutom – flickan var visserligen betydligt yngre än Per, minst en fjorton, femton år, men större ålderdomsskillnad har man sett. Och äfven om det i fråga om börd och dylikt kunde göras allvarligare invändningar, så – alldeles som den beskedlige kyrkoherden just nu sade: icke till det yttre utan till det inre skolen I se! Ack ja! Hade hon icke själf, Julia Bernhusen de Sars, räckt sin hand åt en ofrälse. Och aldrig, aldrig – eller åtminstone högst sällan hade hon ångrat detta steg.

Nej, från en högre ståndpunkt betraktad, tedde sig en förbindelse mellan Per och Blenda ingalunda orimlig.

Och ett var då alldeles visst: komme en dylik förbindelse till stånd, ja, då finge bror Rogers »sista vilja» krypa i skrinet. Björner hade ju nämnt något om en klausul. Och för resten så galen kunde han väl ändå icke vara, att han till en fullkomligt oskyld pojke testamenterade sina ägodelar! Blenda kunde naturligtvis under alla förhållanden vara säker på den ojämförligt större delen af kvarlåtenskapen.

Och på så sätt min bästa Lovisa Enberg –

»Ty utan äro de som hvitmenade grifter –» röt kyrkoherden i ett anfall af hög entusiasm.

Domprostinnan tyckte icke om präster, som skrika för mycket. Men annars var det verkligen underbart, hur väl hans ord passade till hennes tankar. Ty var icke Lovisa Enberg en riktig farisétyp? Till det yttre så vänlig, så uppmärksam, så ödmjuk: kära hennes nåd, kära hennes nåd – och så i sitt hjärta så full af skamlig beräkning, af trolös listighet!

»Men Herren skall bringa dina ränker på skam,» mumlade domprostinnan en smula patetiskt, i det hon stod upp att sjunga psalmen.

»Hvad tycker du egentligen om lilla Blenda?» frågade hon Sara Siedel, då de voro på hemväg.

»Å, vet tant, det är en rätt obehaglig flicka –»

»Såå – verkligen? Jag trodde annars att ni kom ganska bra öfverens, att döma af dina söta miner, kära Sara.

Nå, men tror du, att hon är så fäst vid den unge mannen – Jacob?»

»Ja, det antar jag –»

»Antar – kära Sara, hur kan man utan vidare anta något dylikt? Det är precis som Roger: han antar, att de vilja gifta sig med hvarandra och därpå vill han basera sitt kuriösa testamente. Men nu för tiden vill ungdomen själf ha ett ord med i laget. Och jag för min del har då icke märkt ens något tycke mellan dem båda –»

»Tant har således icke hört, hvad de säger –»

»Säger! Hvilka? Tjänstefolket kanske? Nej, min bästa Sara, det skulle visserligen icke falla mig in att skänka någon som helst attention åt dylikt skvaller. Du förvånar mig, Sara.

För resten, mig är det ju likgiltigt. Jag vill bara hoppas, att min stackars Per icke måtte ha gripits af någon olycksalig passion. Det skulle verkligen göra mig förtviflad –»

»Per? Hvad säger tant! Per och Blenda? Mais c’est tout à fait incroyable! Hon – en barnunge –»

Domprostinnan mönstrade sitt sällskap, högmässominen förflyktigades och efterträddes af ett ganska uppsluppet och ganska elakt litet löje.

»Bredvid dig, söta Sara, förefaller hon verkligen vara rätt barnslig. Men jag tror icke, det minskar

möjligheten af en förälskelse å Pers sida. Snarare tvärtom!»

»Ja, i så fall beklagar jag Per! Hon är då alldeles ohyggligt kokett!»

Domprostinnan smålog skalkaktigt.

»Sara, Sara! Hvi ser du grandet i din systers öga?»

Hennes nåds lynne, som under den högtidliga mässan förbättrats så väsentligt, fick tyvärr strax efter återkomsten till Rogershus en förfärlig törn. Hon ville tala med Blenda och sände för den skull Sara att uppsöka flickan. Men Sara återvände ensam.

»Kära tant – ja, Blenda kunde jag icke finna. Jag måste genast gå upp till tant för att berätta – Å, hvilken förskräcklig nyhet! Och vi som ingenting anade!»

Sara vred sina händer och suckade tungt, det var de enda tecken till djup rörelse, som hon för ögonblicket kunde åstadkomma. På domprostinnan gjorde de emellertid ett tillräckligt obehagligt intryck.

»I går kväll, då vi trodde, att onkel och Abraham Björner spelade bräde – vet tant, hvad de gjorde? Onkel undertecknade sitt testamente!»

»Hvem har sagt det?»

»Inspektorn. Han kom ut från kontoret och lämnade mig ett bref. Ja, nu ska tant få höra! Jag kände inte alls igen stilen, hvarför jag genast bryter brefvet: från Abraham Björner! Tant kan ju tänka, att jag blef i högsta grad förvånad och ville naturligtvis genast läsa brefvet. Men då märker jag, att den där människan står kvar och stirrar på mig. För att någonting säga frågar jag efter Blenda. Och kan tant tänka sig, hvad den obehagliga människan tillåter sig att svara? Jo: ’Hvar ska väl slefven vara om inte i grytan? Hon är väl med Jacob kan jag tro. Fröken vet väl, att de ska bli ett par nu? Det står i hans nåds testamente.’ Jag blef alldeles förbryllad. ’Hva menar ni? Testamente?’ ’Kors, vet inte fröken af, att hans nåd undertecknade sitt testamente i går? Jag och Vickberg fingo den äran att bevittna namnteckningen –’»

»Hva skrifver Björner? Nej, ge hit –»

Hennes nåd ryckte utan vidare till sig brefvet. Och läste:

»Bästa Sara!

Tyvärr måste jag bedja er på ett skonsamt sätt meddela domprostinnan, att hvad vi fruktade, verkligen inträffat. Baron Roger undertecknade i går afton ett testamente till förmån för Jacob Enberg och Blenda. Förutom testator och undertecknad var herr Enberg själf jämte inspektor Halling och betjänten Vickberg närvarande. Jag begärde att få tillkalla eller åtminstone underrätta hennes nåd, men detta vägrades mig kategoriskt. Jag önskade naturligtvis meddela mig med hennes nåd redan i går afton men hindrades af ett löfte, som friherre de Sars så godt som aftvingat mig.

Jag ber eder till vår dyra tant framföra uttryck för min vördnad, mitt varma deltagande och min oföränderliga hängifvenhet, och förblifver, min bästa Sara, eder tillgifne frände

Abraham Björner.»

»Enbergskan har köpt honom. Han har tagit mutor!»

»Abraham Björner? Nej, vet tant, det kan jag –»

»Du! – du! – du! Tror du inte, att jag ser, hur falsk du är! Det är du, som har ställt till med allt det här! Det är till dig, de skrifver, slöddret, packet –! Och det är tacken –»

Lena, som af en händelse uppehöll sig i gången utanför gula salen, fick mottaga den flyende, gråtande stackars Sara i sin öppna famn. Fröken Siedel var förbi af skrämsel, och skrämde i sin tur både Lena och hennes kamrater. När därför domprostinnan, utledsen på att vredgas i ensamhet bland döfva möbler, började ringa på ett synnerligen häftigt och ihållande sätt, var det ingen, som vågade efterkomma kallelsen. Lena förklarade, att skulle hon in, så skulle hon rida in och det på den största och mest ilskna tjur. Beda, Vilma och Agnes försvunno ur den villrådiga fru Enbergs närhet; köksan var sotig, Vickberg befann sig hos hans nåd. Och Toni vägrade lugnt men bestämdt att taga någon som helst befattning med domprostinnan.

Den ende, som frivilligt erbjöd sina tjänster var Johnsson. Men som hans tillstånd – möjligen till följd af gårdagens sinnesrörelse – redan nu kl. 2 e. m. var högst egendomligt, måste man afstå från hans biträde. Och fru Enberg såg sig nödsakad i egen person inhämta hennes nåds önskningar.

»Gör det icke!» bad Toni. »Hon kommer att blifva mycket elak mot er. Och ni blir så ledsen. Hvarför skall ni bli ledsen då allting är så bra? Då en sådan lycka har händt Jacob?»

Men klockans ilskna pinglande talade mäktigt till fru Enbergs samvete. Skulle en gäst på Rogershus förgäfves påkalla husfolkets tjänster? Nej, icke så länge Lovisa hade ben och armar i behåll! – För resten, mer än gräla kunde ju icke hennes nåd göra. –

Och plikttrogen och ängslig beträdde hon gången till gula salen. Men framför gästrumsdörren stod hans nåd.

Fru Enberg stannade och stod fullkomligt stilla.

Baronen sträckte pekfingret emot henne.

»Nå, så, min söta, hvad vill hon?»

Fru Enberg neg.

»Hennes nåd har ringt.»

»Jaså, ja vi ska själfva höra efter, hvad hennes nåd önskar. Det är bra, min söta. Adjö, adjö.»

Fru Enberg neg på nytt men rörde sig icke ur fläcken. Hon iakttog, hur hans nåd högst egenhändigt knackade på dörren; hon hörde hennes nåds otåliga röst: stig då in människa! Och hon såg hans nåd öppna, stiga in och stänga dörren efter sig.

Hans nåd på benen klockan två, ensam, utan Vickberg! Och så han såg ut – så underbart högtidlig och lugn på samma gång!

Fru Enberg vände sig långsamt om. Och då hon hade denna egendomliga syn, detta betydelsefulla möte bakom sig, gick det en rysning från hennes nacke ned öfver hennes rygg.

Hon sade högt till sig själf:

»Det ena är underligare än det andra. Om en bara tänker på Jacob – fattiga pojken. – Det är precis jämt och lagom så, att man inte begriper ett dugg. Inte ett dugg.

Men slutet har en inte sett än.»

När domprostinnan i stället för ett mer eller mindre menlöst tjänstehjon såg sin egen högt aktade broder inträda, förminskade detta på intet sätt hennes vrede. Det föreföll henne mer än troligt, att Enbergskan eller någon annan illasinnad varelse hade ditfört hans nåd i lämplig tid för att han skulle få bevittna utbrottet af hennes onda lynne. Nå, det kunde han också gärna få, mer än gärna! Men naturligtvis var det nödvändigt, att till en viss grad visa självbehärskning. Skeppen fingo icke brännas, åtminstone icke alla.

»Bon jour, ma chère soeur! Hur har din sömn varit?»

Baron Rogers nyrakade men sträfva öfverläpp kittlade henne obehagligt på kinden. Hon gaf honom en rätt kraftig liten knuff men lyckades samtidigt vrida till ett leende.

»Je te remecie, mon cher frèr! Men – pour dire la verité – natten har varit abominable!»

»Så, verkligen? Det gör mig ondt –»

»För all del, Roger, bekymra dig icke om det! Det är ju så naturligt, att en stackars kvinna, hvars hela lif varit en enda, en ständig oro, en kedja af missräkningar –»

»Nå, men Julia –»

»Ja, jag vill icke uppröra dig, kära bror. Jag hoppas, att du har sofvit godt?»

»Utmärkt! Ett godt samvete, chère Julie, är en mjuk hufvudkudde –»

»Å, att du verkligen har den erfarenheten, stackars Roger. Jag trodde, din sömn som oftast var god –»

»Hi, hi, hi,» fnittrade baronen.

Men han återvann hastigt sitt värdiga allvar.

»Jaha, min söta Julia, jag skulle vilja tala några ord med dig angående en sak af högsta vikt.»

Domprostinnan böjde sitt hufvud, markeradt långsamt. Hon tog plats i soffan, midt i soffan, och med en handrörelse hänvisade hon till den stora karmstolen.

»Vill du taga plats?»

»Tack, joho, ja. Hm. – Ja, kära syster tilllåter, att jag går rakt på sak. Det är om testamentet, jag vill tala. Jag hade, som du nog minns, tänkt offentliggöra det i går. Emellertid inställde sig vissa svårigheter – beträffande etiketten, som jag stackars enstöring totalt förbisett. Ja, jag är dig synnerligen tacksam, kära Julia, det skulle ha varit fan så obehagligt –»

»Jag ber – det där ha vi ju talat om.»

»Javisst, hm. Jo, sir kära syster, det fanns ju däremot ingenting, som hindrade oss ifrån att underteckna det af häradshöfding Björner upprättade dokumentet, hvasa? Nå – jaha så skedde – i går afton. Och jag har ansett det vara min plikt att notifiera kära syster –»

»Verkligen? Din godhet och grannlagenhet öfverväldigar mig. Jag får således redan i dag veta, hvad dina drängar och pigor visste i går kväll –»

»Hva säger du för slag? Mina drängar och pigor?»

»Jag tar för gifvet, att din – ja, jag vet inte, hvad jag skall kalla den unge mannen, förhållandet er emellan är mig ju fullständigt obekant – emellertid antar jag, att han ögonblickligen underrättade sina föräldrar, som ju

höra till dina legohjon. Och dessutom var ju din betjänt och din inspektor vittnen?

Som du hör, käre Roger, är jag icke fullständigt okunnig. I trots af den ifver med hvilken du skyndat underrätta din enda syster om detta viktiga steg, har man lyckats förekomma dig.»

»Javisst – det kunde jag tro. Den där fördömde Björner –»

»Du kunde tro? Det är således icke du, som betalat den gode mannen, för att han skulle hålla mig helt och hållet utanför?»

»Hi, hi, hi! Tror du han tar mutor? Ja, sir du, det tror jag med. Men det gör alla jurister. Fördöme dem! Minns du den där gamle räfven, som far gaf fem tusen specie – ja, om det nu var specie?»

»Roger! Du gör ett ömkligt försök, att blanda bort korten. Är det din mening att underhålla mig med gamla historier?»

»Du är så förbåldt hetsig, min söta! Men jag är lugn, jag. – Jag har kommit hit för att klargöra mina motiv för dig. Jag vill inte, att du ska tro, att jag i elak afsikt –»

»Det var naturligtvis mycket vänligt af dig att föra mig bakom ljuset?»

»Om inte det, min söta, så var det åtminstone nödvändigt. – Sir du, Julia, det kan icke förnekas, att du har ett obegripligt inflytande på mig. Jag visste godt, att endera måste jag be dig – hm – be att få vara i fred. Eller ock måste jag bevara sekretessen in i det sista och bereda kära syster en surpris. Jag valde det senare alternativet. Ja. – Sir du, du har ingripit i mitt lif många gånger och en gång så pass kännbart –»

»Var det till skada eller till gagn, Roger? Jag förstår, att du syftar på ditt äktenskap –»

Hans nåd lyfte sin käpp. Hvarför, hvartill? Det är omöjligt att säga. Handen sjönk åter, hans nåd började leka med käppen, lät den snurra mellan fingrarna – på ett mycket otympligt sätt.

Domprostinnan förvandlade icke en min.

Om en stund sade hans nåd helt lugnt, som i förbigående:

»Cela, c’est passé. On n’en parle plus.»

Och med sitt förra, älskvärda en liten smula retsamma leende fortsatte han:

»Mon dieu, chère soeur, ha vi inte blifvit gamla? Ibland förefaller det mig nästan, som om jag redan vore gubbe, en riktig gammal gubbe! Ja, ja, Julia, det är underbart med den tiden, man kan icke riktigt fatta den, icke mäta den –

Ibland tycker jag, att jag har idéer – alldeles som salig far. Ja, herre gud, han var ju yngre än jag, han var ju yngre! – Tokiga idéer, drolerier, cheri, men som bli ett gammalt hjärta förunderligt, förunderligt kära!

Ja, så är det nu med de båda barnen. Fördöme mig, inte begriper jag, hvad det är för en förbåldt idiotiskt affektation, som ungarna inficierat i mitt blod. Nå, Blenda – c’est une chose tout explicable, même très naturelle. Men pojken! En slyngel, en gamin, un fripon! Djäflar anamma, hade det varit i min ungdom, så hade jag piskat upp honom tio gånger så visst som en! Hvasa? Kommer han inte och vill befalla öfver mig? Hvasa? Är han inte så förbåldt oförskämd så – hvasa? Fördöme –»

»Svär inte så förfärligt, Roger! Jag tror dig på ditt ord.»

»Jaså, du gör det? Nå, det var bra –»

Hans nåd öppnade Vickbergs dosa – lånad enkom för detta tillfälle för att gifva tröst i en ansträngande belägenhet – öppnade locket och tog några få korn.

»Nå så. Ja, det är det, att man sitter här ensam. Alldeles ensam. – Nej, Julia, jag beklagar mig icke. Jag har aldrig varit någon vän af sällskaper eller ens af sällskap. Och för hvart år som går, blir det mig allt vidrigare. Ja, vidrigt! – Pardon! – för så vidt icke sällskapet utgörs af en kär syster. Din hand, ma chère!

Nej, men man sitter där ensam. Man sitter en sommardag vid sitt öppna fönster. Och i sin famn har man den glorvördiga madame Corinne. Något särdeles att spekulera öfver har man icke, ty man känner ju den graciösa damen så tämligen. Jaha. –

Så hör man: brrrrr. Det var mig en stor humla, hvasa? Och så hör man: bisssss. Där ha vi den lilla humlan.. Och så surrar di, och så pratar di, och så hviskar di. Och så är det så förbåldt hemlighetsfullt! Joho, si då är det något rackartyg. Och så är di i den busken, och så är di i den busken. Och så gömmer di sig, och så tar di fatt. Och så brrrr, den stora; och bissss den lilla. Och si så grälar di: brrrrr-bsss-brrrr – bissss – Hihihihihi! Fördöme mig är det inte lustigt! Och förstår syster, inte fan vet di, att gubben sitter här uppe. Han sofver, hvasa? Hihihi! Den göken, han gör aldrig annat än sofver, hihihihi! Man lurar dem, sir syster.

Jaha sir – tjihihitt – pardon! Det är nu ens nöje. Och förbåldt lustigt är det. Une tout petite chose – un rien – men man följer det med största intresse. Si, det är kanske så, när man börjar bli gammal.

Och så har man en känsla af, att det brinner där nere under buskarna. Gamlingen vädrar värme och sticker fram sina frusna händer. Stora stocken har slocknat, si, den är utbrunnet kol och aska. Nu går elden öfver i ungt virke. Det är med det som med tiden. Jaha – som råttepiparen: man följer och följer, vete fan hvart – men på botten stannar man.

Jaha, c’est drôle, tout cela. Men syster har kanske i alla fall förstått, att ett par sådana där dockor kunna i rätt hög grad intressera en gammal man, som icke har något annat att tänka på. Jaha. Och så vill gubben spela försyn. Nå – förstår nu kära syster det, så vet du också, hvilket mitt starkaste motiv har varit och är. Och då är jag nöjd. – Jag vill ju nämligen icke gärna, att syster ska ta testamentet blott och bart som ett utslag af min riksbekanta elakhet och nyckfullhet.

Jaha, så var det med den saken. Hvad säger du så?»

Domprostinnan sträckte båda sina händer emot honom. Och då hon ifrån soffan icke bekvämligen kunde omfamna honom, reste hon sig, slog armarna kring hans hals, och kysste hans panna.

»Du käre, gode – jag förstår dig så väl –»

»Nå, då är det bra. Då tala vi icke vidare om detta. Hvad nu Malla och dig själf angår –»

»Om det,» afbröt hennes nåd med stark men mild betoning, »om mig och mina barn tala vi nu icke.

Men nu liksom i går måste jag säga dig, Roger: Du menar ju så väl, så innerligen väl, dina motiv äro de vackraste, renaste – men du far vill. Ja, jag måste säga dig det. Du har tagit fel –»

»Jaha, min söta. Sådant är möjligt. Men det får framtiden utvisa –»

»Roger – låt mig tala ut. Du begagnade nyss ett uttryck: spela försyn. Det är förmätna ord –»

»Hvasa? Det är ju bara en fras –»

»Ty en försyn för oss arma jordekryp, kan endast Han vara, Han, som rannsakar hjärtan och njurar. – Min stackars bror, du är så välment. Men hvad vet du egentligen om dessa barn, hvilkas lycka du vill bereda? –»

»Åtminstone vet jag väl lika mycket som du!»

»Nej, det vet du inte. Du vet absolut ingenting. Du är alldeles för godtrogen, Roger. Ja, jag menar inte så, men –

Därför att de där båda kurtiserat hvarandra bakom häckar och buskar, så tror du genast, att det är fråga om ett verkligt tycke. Tror du, att en flicka behöfver älska, därför att hon kurtiserar? –»

»Hihihi – det var en skön bekännelse!»

»Ja, skämta du! Men jag finner det grymt, omoraliskt, tyranniskt, att du genom ditt testamente klafbinder den unga flickans vilja. Allra minst af dig, Roger, hade jag väntat detta. Ett tvångsgiftermål –»

»Julia!»

»Ja, du skrämmer mig icke. Men vill du verkligen tvinga –»

»Tvinga! Hvasa? Hva tillåter du dig?»

»– Så skall hon i mig finna ett moderligt stöd.»

Hans nåd hade rest sig i sin fulla längd. Ett ögonblick tycktes hans hållning ganska fientlig, ganska hotande. Men hans nåd besatt denna dag en sällspord självbehärskning.

»Jaha – nu vill jag bara säga det – jaha – att mig må du regera, min söta – så länge – så länge du behagar. Men skulle du – hm – i all välmening – vilja intränga i min – i 'Edens lustgård' för att – för att öfverta en af de gamla rollerna – ja, då si – je suis bien faché – då spännes vagnen för.

Och nu, min söta, är jag förbåldt hungrig. Och jag utber mig nåden att få dejeunera i kära systers sällskap.

Din arm!»

XI.
Johnsson som postillon d'amour. Fru Enbergs bekymmer.

Johnsson vandrade i sakta mak kring stall och ladugård. Nils hade farit till staden, Lars höll på och ryktade och gaf icke ord ifrån sig under arbetet. Det var rent omöjligt att få sig en pratstund.

I brist på bättre gick nu Johnsson och talade till sig själf. Han hade redan druckit betydligt med porter och var följaktligen i ett medelsamt och fantasimättadt humör. Men på samma gång var han ganska förargad öfver att ingen ville lyssna till hans visdom. Icke heller fanns det så mycket som en drängluns eller en fördömd lagårdspiga att hunsa åt. Söndag gubevars – då ska det skalas ikring i skogar och hagar och kättjas i backarna. Ååårr tvi vale! Sku de inte drifvas till kyrkan som boskap till fållan i stället! Så blefve det färre ungar och flera äktenskap stiftade i himlen. –

Se! Kom där icke en gök traskandes midt öfver gödselstan. Kom direkt från hagen förstås, och jäntan slank väl någonstans i snåren. För det kunde väl icke vara en sådan där fördömd idiot, som är ensam ute och vallar! –

Johnsson ställde sig bredbent vid ladugårdsknuten, enekäppen stötte han hårdt i marken.

»Hva fan är du för en dummerjöns?»

»Jag är Axel,» sa’ pojken.

»Axel! Jag känner femhundra dubbelrandade idioter med det namnet. Ocken af dem är du?»

»Jag är pojken från Fiskartorpet,» sa’ pojken.

»Hvem i helsicke har gett Björkenäsarna rätt att utan höga vederbörandes tillstånd infinna sig på Rogershus’ mark?»

»Det tör väl inte vara förbjudet,» sa’ pojken och sökte maka sig förbi gubben, som fäktade med käppen. »Johnsson ska inte vara bråkig.»

»Ja, jag är Johnsson,» sade gubben med en viss höghet. »Titulär taffeltäckare alldeles som hans nåd är titulär kammarherre. Sku det va någon skillnad, så är det väl att jag har lön och hanses nåd är utan, ser du, drummel. För resten är det jag, som med nådig barons och kammarherrns höga bemyndigande håller uppsikt öfver gårdens kvinnor. Så kommer du i den afsikten, dummerjöns – så hafver du vändt dig till rätter person. – Hvad är ditt ärende, yngling?»

»Jag har ett bref till henne, Blenda. Kanske Johnsson kunde vara en behjälplig –»

»Sakramenskade tölp, henne? Henne! Talar du om ett liderligt fruntimmer? Eller talar du om hans nåds nyligen erkända kött och blod, så till sägandes en adelig frökens vederlike? –»

Pojken från Fiskartorpet hade icke så noga reda på distinktionerna. Men ett bref till Blenda från Jacob hade han, och efter många om och men öfverenskom man, att Johnsson skulle åtaga sig framlämnandet, och att pojken i stallet skulle bida svar. Ty svar skulle det vara, hade Jacob sagt.

Johnsson, i hast förvandlad till postillon d’amour, struttade nu med stor värdighet öfver stallplanen, upp genom allén, upp på gårdsplanen. Då och då utstötte han ett hest: Fröken Blenda! och viftade ifrigt med brefvet. Men på gårdsplanen var ingen Blenda synlig, och Johnsson, som insåg att ett sökande öfver hela godset med närliggande trakter skulle blifva ytterst tidsödande, höll sig klokt nog till centrum, vandrade långsamt rundt kastanjen upprepande med jämna mellanrum sin fråga:

»Ä fröken Blenda här?»

»Hvad vill du Blenda?»

Johnsson stannade, stötte med käppen hårdt i marken och bligade uppåt hufvudbyggnadens fasad. Seså för tusan, där stod herr Per, den argbiggen, i fönstret.

Johnsson bugade sig nästan ironiskt djupt och sade:

»Jag har ödmjukast den äran att vilja öfverlämna ett bref från herr Jacob till fröken Blenda.»

»Vänta så ska jag ta det,» sade Per och försvann ur fönstret. Men så dum var icke Johnsson.

»Vänta sa’ Höken – så blir det fru af fröken,» muttrade han fram något obskyrt citat. Och innan Per hunnit nedför trappan, hade gubben skyndat sig in i inspektorsflygeln.

»Johnsson! Hvart tog han vägen?»

Gubben fnittrade förnöjdt, den förträffliga tanken hade ingifvits honom att söka fågeln i dess bur. Han

klafsade ikring i den halfmörka förstugan, krafsade på dörrarna, muttrade och svor öfver den snåla Enbergskan, som icke ville bränna ljus i sitt mörka kyffe. Upp med en dörr då! Jo, nu hade han tur; där satt Blenda.

Hon satt framför sin lilla spegel och kammade sig.

»Hva i – har lilla fröken inte kommit upp förrän nu?» utbrast han i uppriktig förvåning.

Blenda kände sig mycket besvärad.

»Hva har Johnsson här att göra? Är Johnsson full nu igen?»

»Nehej, lilla fröken. Till minstingen ingenting att tala om. – Jo, en sir, att en har blitt fröken. Kamma sig midt på ljusa dan!»

»Hör nu, om inte Johnsson låter bli att bråka, så får Johnsson gå sin väg.»

»Kommer aldrig i fråga, att gamle Johnsson brister i respekt! Här har lilla hennes nåd ett bref från Jacob – åårr tvi vale – från herr Jacob var det!»

»Han behöfver inte alls göra sig till med herr och fröken. – Hvar har han fått brefvet ifrån?»

Johnsson berättade utförligt och med många tillägg, hur det kommit honom till handa, berättade äfven och med stor förnöjelse om herr Pers misslyckade uppsnappningsförsök samt slöt:

»– Men si hans räf biter inte min gås! En märker nog, att han har ett godt öga till lilla fröken –»

Blenda skrattade – skrattade så godt, hon kunde. I själ och hjärta var hon ganska förargad.

»Är det mig, Johnsson kallar gås?»

»Jo, något! Vore jag i Jacobs kläder så skulle jag respekt till sägandes inte låta grannens gris sätta trynet i min ho. Men den där galne Siedel drar förstås ikring med honom och plottrar på änderna –»

»Ja, gå nu sin väg, Johnsson! Jag ska själf gå ner till Axel med svar.»

»Som nådiga fröken behagar! Ödmjukaste tjänare!»

Johnsson drog sig tillbaka, stolt, mycket nöjd med sig själf. Skulle roa honom att veta, om någon här på gården kunde prestera maken till gamle Johnssons bugningar. Höfliga så att det dröp af dem men likväl förkrossande. Ja, just förkrossande! Ta mig – ååårrr tvi vale – Vickberg kanske? Den tandpetaren, knyckig och mager! Nej, nej men, det fanns nog de, som kunde ha både ett och annat att lära af gamle Johnsson!

Hög, uppburen af detta angenäma medvetande vandrade han majestätiskt öfver gården, trädde in i betjäntflygeln, slog upp dörren till stora salen.

»Goddagen, goddagen godt folk!» hälsade han nedlåtande på fru Enberg, Toni och Vickberg.

»Sicken församling i guds hus! Ska vi dra en spader, hvafalls?»

»Gå han upp på sitt rum, Johnsson. Han borde skämmas att gå ikring som ett annat spöke på herrans sabbat –»

»Spöke, sa' lilla frun? Hör nu, lägg sig inte i en ungkarls affärer –»

»Ja, egentligen borde en se efter Johnsson som efter ett lite barn.»

»Se efter, sa' lilla frun? Se hon efter sina jäntor, det råder jag till. Öppnar man första bästa jungfrubur, så finner man tösen framför spegeln och kammen i håret. Kamma sig klockan fyra på dagen – är det skick det? Åäårrr tvi vale. Det ska jag säga lilla frun, att den som kammar sig klockan fyra, den dansar på lina före kvälln. Så nu vet frun det –»

»Har han nu varit och nojsat med pigorna? –»

»Pigorna, sa' lilla frun? Ja, bevars, pigor är töser de också. Eljest var det en nyvorden fröken vid namn Blenda, som man hade den förmånen att uppvakta. Och så var det en viss herr Per. Men hur det hänger ihop med fröken Blenda och kammen och herr Per, det får lilla frun se sig om efter. Det är gamle Johnsson för schangtil att förråda –»

Sannolikt hade gamle Johnsson förrådt detta och mycket mer, om icke Toni plötsligt rest sig, tagit den pratsjuke gubben i kragen och försatt honom utanför dörren, som han smällde i lås. Johnsson svor och stötte med käppen. Men kraftåtgärden hade tydligen gjort ett afskräckande intryck på honom; så småningom drog han sig uppför trappan till sin kammare.

»Tack ska herr Toni ha. Det är för otäckt att se honom i det där tillståndet.»

»Han är mycket oförskämd, då han är drucken,» sade Toni.

Vickberg suckade.

»Johnsson har alltid varit en tölp.

Men för att nu återgå till vårt ämne, så måste jag verkligen beklaga, att Jacob funnit för godt att lämna Rogershus just i dag. Änderna i Tanningen flyga sannerligen icke sin kos. Och det hade enligt mitt förmenande varit Jacobs oafvisliga plikt att stanna på Rogershus åtminstone någon vecka för att visa sin välgörare den tacksamhet, som han är honom i så hög grad skyldig.»

»Ja, herre gud ja!» suckade fru Enberg. »Hva ska hans nåd tänka?»

»Då jag framförde Jacobs hälsning, märkte jag visserligen icke något tecken till ovilja. Men jag har dock anledning att tro, att hans nåd var både öfverraskad och smärtsamt berörd af Jacobs beteende. Och sannerligen om jag förstår, hur man kan vara så taktlös.»

»Ja, men kära hjärtanes, det är väl ändå inte så farligt!» sökte fru Enberg försvara sin son.

Vickberg ryckte på axlarna. Toni sade:

»Jag tror, att Jacob icke vill vara här, så länge domprostinnan och herr Hyltenius är här.»

Fru Enberg slog ned ögonen.

»Hvarför tror ni det?»

»Jag vet icke; jag tror så.»

Vickberg sade långsamt:

»Ja – jag tror mig förstå – hvad Toni syftar på. Men äfven om vi skulle ha förmärkt några spår af – hm – af en böjelse, och äfven om den – om den unga flickan, hvilket förefaller mig än otroligare, skulle besvara

denna böjelse, så är jag likväl öfvertygad om att herr Per är en alltför rättänkande, alltför lojal person för att – – Ja, det kan ju tyckas ogrannlaga, att jag yttrar mig så här. Men jag tror, att vi alla tre tänka på detsamma?»

»Ja, det är visst och sant! Och det är då alldeles säkert, att Blenda har blitt en helt annan, sedan herr Per kommit till Rogershus. Ja, hvad det nu egentligen består i, det kan jag inte säga. Men hon är sig inte lik. Hon är inte som barn längre. Och i dag är hon sig mer olik än någonsin. Det kan ju förstås bero på den där tråkigheten i går kväll – som de där båda valparna ställde till –»

»Det kan det vara,» sade Vickberg. »Det var i sanning en ytterst obehaglig händelse.»

»Visst var det. Men inte kan jag begripa, hvarför det ska behöfva förändra hennes känslor för Jacob. Som nu till exempel då jag i morgse frågade henne, om hon inte var glad öfver det här – öfver testamentet; vet ni, hvad hon svarade? 'Det är väl Jacob och inte jag, som ska vara glad'.»

»Sade hon det?» frågade Toni.

»Ja, det sa' hon. Nå, sedan måtte hon i alla fall ha ångrat sig. Hon kom in till mig en stund efteråt och sa': 'Tant kan väl förstå, att jag är vådligt glad, att Jacob ska få det så bra'. Då säger jag: 'Men Blenda vet väl, att det är ett villkor fäst vid testamentet?' Då gör hon en knyck på sig så här och säger: 'Det vet jag visst, det är onkels vanliga tokerier!' Ja, kan man tänka sig, det sa' hon!»

Vickberg strök sig kring den slätrakade hakan och log.

»Nå, nå, min kära Toni, se inte så bekymrad ut! Att unga flickor ha sina nycker, det veta vi alla. Och vi veta också, att man icke bör fästa något öfverdrifvet stort afseende vid dessa nycker.

Men hvad som däremot är fast och visst, hvad som man verkligen kan hålla sig till, det är hans nåds i laga form nedskrifna och med hans namns underskrift och sigill bekräftade vilja. Emot den betyder icke flickgriller stort, och det är den vi ha att rätta oss efter –»

»Gudibefallt!» sade fru Enberg. »Men vi ha inte sett slutet. – Hur som helst tycker jag inte, att herr Toni borde resa i höst redan. Ni kunde väl stanna och afvakta, hur det går.»

Toni skakade på hufvudet, men innan han hann svara öppnades dörren, och Blenda kom in.

»Å – kunde jag få tala med tant – med tant ensam?»

Vickberg och Toni reste sig hastigt och lämnade rummet. Blenda hajade till.

»Blef – blef de onda? De snodde i väg så –»

»Du bad dem ju gå –»

»Ja – jag måste tala med tant. Jag har fått ett bref från Jacob.»

»Ett bref?» skrek fru Enberg. En dunkel, förfärande aning om att Jacob kunde ha rymt, rest till Amerika kanske –

»Axel från Fiskartorpet är här med det. Och han väntar på svar. – Men jag vet inte, hva jag ska svara.»

Jaså, tänkte Lovisa, du vet inte det. Ja, från mig ska du inte gå klokare, än du kommit.

Hon kunde icke hjälpa det: flickan ingaf henne en riktig motvilja. Att först hänga efter pojken just precis så

länge, som hon icke fick göra det. Och att sedan nu, då baronen i sin nåd så godt som trolofvat dem med hvarandra, att nu –

»Är du ond på mig, tant?»

»Nej, lilla Blenda, hvarför skulle jag vara ond på dig? Men om Jacob skrifver och gör dig en fråga, så är det väl meningen att du skall svara och inte jag. Förr i tiden var du inte så angelägen om att jag skulle blanda mig i era saker –»

»Men tant – du kan väl åtminstone läsa brefvet?»

Jo, naturligtvis, det kunde hon ju. Och hon läste:

»Lilla Blenda, är du ond på mig i dag också? Är du inte ond, så kom till stugan i kväll. Jag skall vänta på dig vid gläntan, men jag skall inte skrämma dig, det lofvar jag. Kommer du då? Kan du inte på några villkor komma i kväll, så kom så fort du hinner i morgon. Och sedan ska vi stanna här, tills alla människor farit sin väg. Kom, lilla Blenda! Och förlåt, förlåt, förlåt! – om det är det, du vill. – Svara med Axel. Han har fått en tolfskilling, för att han ska gno så fort, han kan.

Jacob.»

Lovisa lämnade tillbaka brefvet; hon tog af sig glasen och torkade ögonen.

»Hvad är det, tant? Är du ledsen?»

»Nej, det är ingenting.»

Efter en stund sade Blenda:

»Det är minsann inte godt att veta, hvad jag skall svara. Han blir ond på mig.»

»Skulle det göra dig något?»

»Visst skulle det göra mig något! Hur kan tant fråga så? – Men du har ju själf sagt, att vi inte få bo så där i stugan. Folk kunde tala illa om det.»

»Det är första gången, jag märker, att du fäster dig vid, hvad folk säger.»

Blenda flammade upp:

»När man hört, hvad jag fick höra!

För resten är det du, som lärt mig det. Har tant ändrat åsikt så –»

»Nej, det har jag inte,» svarade fru Enberg. Och tungt och trött tillade hon: »Jag förstår inte, hvarför Jacob ska ha sådana idéer.»

»Nej, det förstår inte jag heller. – Hva tycker tant, att jag ska svara?»

»Du får väl svara, att det inte går an – allra minst nu, då det är främmande i huset.»

»Ja, men han blir så ond! – Vore det inte bättre ifall tant själf ville skrifva och säga honom det? För då kunde han ju förstå –»

»– att mor varit framme nu igen, och varit svår.»

»Å, han vet nog, hur väl du menar. På dig kan han inte bli ond! Säg – skulle du inte kunna skrifva?»

»Joo – det skulle jag ju kunna –»

»Tack snälla, snälla, snälla! Om du visste, hvad du gör mig glad. Det är det värsta jag vet, när Jacob blir så där ond på mig –»

»Är det?»

»Nu ska jag genast gå ned till stallet och skicka Axel hit upp –»

»Ja – det är inte värdt, han kommer för snart. Jag får ha tid att besinna mig.»

Toni stod bakom sin dörr och hörde Blenda gå. Han smög sig på tå öfver förstugan in i salen.

»Nå?»

»Å, kära hjärtanes, så du skrämmer mig! Hvarför smyger ni så?»

»Jag ville veta, hvad hon sade. Var det något om Jacob? – Hvarför gråter Lovisa?»

»Nej, det är ögonen – får jag bara de usla glasen på, så svider de.»

»Hvad sade hon då? Var det om Jacob?»

»Nog var det. Hon har fått ett bref från Jacob, och det skall jag svara på. – Toni kan själf läsa det.»

»Skall Lovisa svara?»

Han tog papperslappen. Med kisande ögon följde han skriftraderna, långsamt gående från ord till ord.

»Det är svårt att läsa,» sade han. »Vill han, att hon skall komma till honom?

Och på detta skall Lovisa svara?»

»Ja, jag ska säga honom, att det inte går an.»

»Jaså.»

»Det är ju ens skyldighet.»

Han vek papperet i dess veck, slätade det mellan händerna och räckte henne.

»Ja. – Men om det går gossen illa här – vet Lovisa hvad jag gör då? Då tar jag honom med mig. Då tar jag honom bort från Lovisa.»

»Tar honom bort från mig,» upprepade hon. »Gör Toni?

Ja, om det inte redan vore gjordt –»

XII.
Per och Blenda.

Per tillbragte eftermiddagen i trädgården och växthuset. Sara kom och höll honom sällskap några minuter – men Per var odräglig. Efter Sara kom domprostinnan. Hennes nåd hade hört: att Per satt i växthuset och var odräglig. Nå, odräglig hade han då varit under hela middagen, fåordig och dum. Icke ett ord hade han – till

exempel – sagt åt lilla Blenda, som suttit där blyg och tårögd.

Nej, nu måste verkligen domprostinnan säga honom ett allvarsord. Och mätt och tung men trotsande mödor och besvär vandrade hennes nåd genom hela parken, genom hela trädgården ända bort till växthuset.

Växthusmötet blef kort, lifligt och icke utan resultat. Men resultatet blef icke det af domprostinnan åsyftade. Per beslöt lämna Rogershus följande morgon. Han skulle resa till Uppsala för att »ta examen». Visserligen hade han ju ännu någon månad på sig, innan terminen började – ja, det där förstod icke mor. Han måste dit nu genast af åtskilliga orsaker, som han ju icke behöfde specificera.

»Har du väntat i tio långa år med din examen, så måtte du kunna vänta tio dagar till!»

Nej, omöjligt, absolut omöjligt!

Nå, domprostinnan visste af erfarenhet, att då Per ville ta examen stod han icke att hindra. Man fick ju icke heller gifva sig ens skenet af att vilja motarbeta en så god sträfvan. Ty det kunde icke förnekas, att Pers examen låtit vänta på sig oskäligt länge. Hans begåfning och hans flit voro visserligen erkännansvärda, men han var så ombytlig eller rättare och vackrare sagdt: hans intressen voro så skiftande, så allt omfattande. Men nu skulle han koncentrera sig!

Domprostinnan kände igen symptomet: så snart Per af någon anledning bragts ur jämvikten, kände han ett behof af att koncentrera sig. – Konstateradt alltså: han var bragt ur jämvikten.

Hennes nåd uppgaf striden – för ögonblicket.

»Ja, så res då med Gud, kära Per!»

Per tog farväl af hans nåd, som icke gjorde något försök att kvarhålla honom. Tvärtom, onkel såg nästan ovänligt glad ut. –

Nå, det kunde göra honom detsamma. Hufvudsaken var, att han kom lös från Rogershus, kom bort från skådeplatsen för sin ridderliga bedrift! Gud sig förbarme, att en gammal människa ska vilja göra sig så löjlig, illfänas, skrämma lifvet ur en liten flicka bara för att visa henne en ridderlig uppmärksamhet.

Fy fan! svor han öfver sin kappsäck, hvars innehåll han körde ihop med knutna näfvar.

Nej, att gå här som ett åtlöje både för flickan –

Det knackade.

Blenda steg in. Hon var mycket förlägen, och Per var mycket förlägen. Hvad vill du? höll han på att fråga, men lyckades förvandla orden till ett otydligt frågande läte.

»Jag hörde, att Per ska resa i morgon. Och jag tänkte, jag skulle säga adjö.»

»Jag hade naturligtvis tänkt säga adjö i morgon – Men det var mycket snällt af Blenda! –»

»Kan jag inte hjälpa Per med något?»

»Tack, packningen är klar. Den är inte stor, som Blenda ser.»

»Nej.»

Det var icke stort mer att säga om den saken.

»Och Jacob har gett sig ut på jakt? Var snäll och hälsa honom från mig. Jag skulle ha velat lyckönska – men det får väl bli en annan gång.

Ja, jag vet ju inte, hur pass officiell saken är – om jag får gratulera Blenda?»

»Hvarför skulle Per gratulera mig?»

»Nå, det får väl också vara till en annan gång,» skyndade han sig att säga. »För resten – vi träffas nog inte så snart igen, åtminstone icke på Rogershus. Onkel formligen sken af belåtenhet, då han gaf mig respass –»

Ja, om jag nu hade bror Rogers förmåga, tänkte Per, så skulle jag säga så många lustigheter om min kära morbror, att Blenda skulle kikna af skratt. Enda sättet att icke göra sig löjlig är att göra sig löjlig öfver andra. –

»Kanske vi ska gå in i biblioteket? Mor vill väl, att jag håller henne sällskap i kväll.»

»Hennes nåd har gått in till sig.»

»Jaså. Nå, vi kan ju –»

»Ja. Men först ville jag så gärna tacka Per –»

»Hvarför?»

»Jo, jag fick ju aldrig tacka – då i går kväll –»

»Säg mig, Blenda – hvem sa' dig, att jag ska resa i morgon? Var det mor? – Jaså. Är det hon, som sagt dig, att du borde gå hit och tacka mig?»

»Nej – ja, hon sa' det. Men jag hade gjort det ändå.»

»Det är under alla förhållanden absolut öfverflödigt.»

Och det sa' han – ilsket, som om han velat bitas!

»Då så,» sa' Blenda och drog sig mot dörren. Det var ju icke värdt, att hon stod här längre. Det tycktes vara hennes lott att förarga alla människor. Allesamman voro de ovänliga mot henne.

»Hör nu, Blenda – vänta litet! Jag vill bara säga, att jag själf mycket väl inser, hur löjligt jag bar mig åt. Jag skrek ju och förde väsen som en tölp i stället för att – att ha handlat på ett helt annat sätt. Och jag förstår mycket väl, att det skulle vara plågsamt för Blenda att komma midt upp i ett dylikt. – Ja, det förstår jag alltsamman rätt väl utan att vare sig mor eller Sara behöfver påpeka det. Blenda kan hälsa dem det.»

»Tyckte – tyckte Per också att det bara var löjligt, det de sade om mor.»

»Det är inte fråga om den saken. Men nu kan vi ha talat nog om det här. – Ska vi inte gå in i biblioteket?»

»Nej! – Jag ska gå och lägga mig.»

»Jaså. Ja, god natt då, Blenda. Och adjö, ifall vi inte skulle träffas mer. – Och lycka till!»

Och han räckte fram handen.

Men där han nu stod med sin stora näfve klumpigt framräckt, med klippande ögon, rodnande dum – ja, han föreföll henne så dum. Hon förlorade fullständigt respekten. Och till på köpet skulle han komma fram med

detta lycka till, hvarmed gårdsfolket förargat henne dagen lång. Sannerligen, man kunde mista tålamodet för mindre. Och så kände hon, att hon höll på att komma i gråttagen.

»Nå, Blenda?» han blinkade ännu dummare. »Så pass vänner ha vi väl ändå blifvit, att jag kan få önska er –»

»Ä, dra ni åt skogen med ert lycka till!»

Där stod han med sin framsträckta hand. –

XIII.
Hans nåd spelar écarté och håller husförhör. Femte skärmytslingen.

Lena, som af en händelse kom att stå under herr Pers öppna fönster – se, det var så, att hon skulle gå till inspektorsflygeln med fru Enbergs nytvättade kalsonger, men så tyckte hon – Lena hörde tydligt, hur Blenda »fälades» däruppe. –

Tänka sig! Hon skulle ju vara liksom trolofvad med Jacob, sa' de. Men fästmannen var i Tanningestugan – jo, jo.

Med en sådan mor, så!

Jesses så hon gick på! Att hon inte hade någon skam i sig! Midt på ljusa dagen!

Nu – det lät nästan som gråt –

Jo då, hon grät, jämmerligt. Och herr Per brummade så ängsligt, det lät riktigt ynkligt. –

Lena, som hade ett känsligt hjärta, snöt sig i kalsongerna.

Nu var det tyst däruppe.

Lena stoppade kalsongerna under förklädet och gick till köket för att tala med Beda. –

»Det är ju mors stil! Är det mor, som skrifvit – ?»

Ja, det visste icke Axel, men nog hade fru Enberg gifvit honom brefvet.

»Hvarför gick du till mor, ditt nöt? Sa' jag dig inte –»

Nej, Axel hade icke gått till fru Enberg, han hade mött tokiga Johnsson –

»Gå din väg!»

Jacob gick in och satte sig på britsen. Nu blir det något trefligt igen, tänkte han, snurrade med brefvet, blåste på det, och grimaserade mot de väntade bannorna.

Så bröt han.

»Kära min gosse, Blenda har bedt mig svara –»

Jacob läste brefvet och läste det en gång till, mycket noggrant. Därpå ref han det i små, små, fyrkantiga bitar, gick bort till dörren och kastade de små tingestarna för vinden.

Det var ett slags hämnd på mor. –

Han stängde dörren om sig. Han gick bort till sin kära brits, kastade sig framstupa och slöt armarna hårdt kring hufvudet.

Gud, så dumt – så dum Blenda kunde vara! Och mor sen!

»Jag vet icke, kära Jacob, om du kan vara så säker på Blendas känslor –»

Tänka sig bara! – Säker. Hvad skulle han vara säker på? På Blendas känslor? Gud sig förbarme så dumt! Inte har en sån där tös några känslor. – Han trummade med knogarna mot trät.

Men elak kunde hon minsann vara. Skamligt elak. Att icke komma nu – nu, då de hade grälat så mycket, flera dar i sträck. Han kunde ju tro att hon var ond riktigt på allvar. För resten var mor skamligt elak hon också. Att säga, att Blenda nog hade roligare bland de främmande på Rogershus –

Nåja, kör för det då, hon hade väl det. Per – Usch, den där stora klumpen!

Plötsligt satte han sig upp. Hans muskler voro spända, öfverfyllda af ungdomlig kraft, längtande efter rörelse. Men han ville betvinga dem, han ville icke röra ett finger. Han fann nöje i att behärska sin glädje. Stilla, fullkomligt stilla skulle han vara. Glädjen jäste i honom så att hela kroppen skalf.

Björkenäs och Klockeberga, hela Tanninge, skogarna ända upp till Rydboholm – tänk de väldiga skogarna, älgmarkerna!

Och Blenda, som var så dum! Och söt!

En fin, spenslig liten mygga dansade sin graciösa och hetsande krigsdans kring hans hufvud. Surrr –

Han glömde alltsamman för att lura på den där myggan. Klatsch. Där dref han sig på kinden, så att det slog lock för örat.

»Jo, din lilla djäkel!»

Långsamt och med stort välbehag sträckte han på armarna, sträckte på hela sin lekamen och gäspade vidöppet, kolossalt.

»Som hennes nåd behagar. Vi få väl gå ned till Rogershus och hämta vår –»

Han slöt ögonen och log.

*

Baronen hade njutit en knapp halftimmes förmiddagssömn, och i stället för filbunke hade han, följande fru Enbergs något förvirrade och barbariska matsedel, förtärt omelett och kall and. Och dock – i trots häraf – befann sig hans nåd vid yppersta lynne.

Han hade ju också sina fullgoda skäl att vara belåten, belåten med sig själf.

För det första – denna rent vidunderliga själfbehärskning som han ådagalagt under samtalet med Jullan! Och icke nog med att samtalet aflöpt under så värdiga former, den därpå följande dejeunern hade varit förtjusande, glad, spirituell. Hans nåd hade sagt artiga och kvicka saker, med ungdomlig spänstighet hade han uppvaktat sin kära syster och verkligen lyckats förvandla hennes sura miner till soliga löjen.

När allt kom omkring, så var han icke så gammal och omöjlig som – som man behagade insinuera.

För det andra hade Per förkunnat sin snara afresa. I och för sig var detta ju ganska tråkigt – hm, den

beskedlige Per – men att först Roger och sedan Per så snart och godvilligt och tydligen med hennes nåds goda minne aflägsnat sig från Rogershus, det bevisade helt säkert, att domprostinnan uppgifvit hvarje tanke på att motsätta sig de friherrliga planerna.

Och det var då egentligen förbaskadt resonabelt och hyggligt af Jullan. Hans nåd suckade gång på gång lättadt och förnöjdt och gned sin kala hjässa med flathanden.

Och så hade baronen vid fyratiden på dagen upptäckt ett nytt glädjeämne. Sara Siedel spelade écarté! Hon spelade icke som Arvid, som aldrig vann, ej heller som kyrkoherden, som alltid vann. Nej, hon spelade så där midt emellan, lagom, så att det blef en smula spännande. –

»Hihi, min söta, jag tror du maskar! Men nu maskade du allt åt helvetet. Pardon! Men fördöme mig, någon dununge är du inte.»

Sara svalde komplimangen – om ock med någon svårighet. Och blidt leende sade hon:

»Jag är så glad, att kunna bereda onkel en liten förströelse –»

»Ja, det är riktigt trefligt, riktigt trefligt. Si, annars har jag ju ingen att spela med.»

»Jag tycker då verkligen, att Blenda kunde –»

»Blenda, hvasa? Nej, sir du, hvad man duger till i den åldern, men inte är det att spela kort. Hihi. Då har man andra nöjen, sir min söta. Coupez, s'il vous plait!»

Sara kuperade med en liten smäll och rodnade vackert.

»Bevars, onkel! Jag för min del anser verkligen, att man bör kunna offra något af sina nöjen för sin far – sin välgörare –»

»Hihi, det tycker du det, ma chère. Och det tycker fördöme mig jag med! Men ungdomen, sir du, har andra tycken. Hvasa?»

Hans nåd nickade gladt och vänligt. Tyvärr hade han icke en aning om, att Sara Siedel var ung. –

»Jag för min del tror verkligen, att det skulle vara bättre för Blenda, ifall hon mindre finge följa sina nycker.»

»Hvasa,» mumlade baronen. Han gaf och var fullt sysselsatt med att hålla reda på, hur många kort han borde ge.

»Jo, jag säger, att det tyvärr förefaller mig, som skulle lilla Blenda vara ganska ombytlig, ganska nyckfull.»

»Nå så – säger vi det,» mumlade hans nåd. Han var upptagen af att granska sina kort och anade intet ondt. –

Men Sara Siedel var ond, hon var förorättad, bedragen. –

Efter middagen hade hon velat göra ett slut på dessa tråkiga écartépartin, och i detta syfte hade hon vändt sig till domprostinnan med en förfrågan, huruvida hon icke borde hjälpa stackars Per med att packa.

»Nej, för guds skull, kära Sara! Jag har nyss förmått Blenda att gå in till honom –»

»Nå, det hindrar väl inte mig –»

»Du får på inga villkor störa dem! Jag tror, att de ha någonting att säga hvarandra. – Gå du in i biblioteket

och spela med den käre Roger, så får jag hvila en stund.»

Någonting att säga hvarandra! O, Sara förstod ganska väl, redan i förmiddags under hemresan från kyrkan hade hon förstått. Hon kände sin kära tant, hon icke blott anade, nej, hon visste, hvad de där kärvänliga frågorna angående Blenda hade att betyda.

O, den – den gamla markattan! Hade hon icke alltid brukat säga, att Per och Sara –

Nåja, gärna för henne! Hon visste då med sig själf, hon kunde svära inför gud och människor, att hon aldrig, aldrig hyst den minsta böjelse för den där – björnen. Men hvad som retade henne, det var denna falskhet! Och hvad som sårade henne, sårade hennes kvinnlighet, ja just hennes kvinnlighet – den där enfaldiga, ouppfostrade, koketta, osmakliga snärtan!

»Nå, ma chère, hur ha vi det?» Hans nåd glödde af ifver att få spela. Han hade härliga kort. Men Sara knäppte händerna öfver korten, sträckte fram hufvudet och betraktade onkeln med en öm, beslöjad blick.

»Käre onkel, jag vet ju icke, om jag bör säga det. Jag kommer kanske att bedröfva dig. Och det skulle göra mig så ondt –»

»Hva fan – hva falls? Hvad är det med dig? Hvarför spelar du inte?»

»Det gör mig så ondt, att det ska pratas om henne –»

»Om hvem?»

»Om Blenda. Jag försäkrar onkel, att det verkligen är med största tvekan – ifall jag icke hade hört det från så många håll, af verkligt tillförlitliga personer – af kyrkoherden, af Abraham Björner – och tjänstefolket talar ju inte om annat. Men jag gör kanske i alla fall orätt i att säga det –»

»Nu är du så god och sjunger ut, min söta! Hvad är det, det talas om?»

Hans nåd lade ifrån sig korten. Sara blinkade som för solen och öppnade elden med en något nervös ifver.

»Först och främst lär det sätt, på hvilket fru Enberg låtit de båda ungdomarna umgås med hvarandra, ha varit minst sagdt fritt, ja, anstötligt –»

»Hvad menar hon egentligen med anstötligt? Det är väl några förbåldt löjliga gamla mamsellidéer hon har –»

Sara rätade upp sig.

»Sin ålder, onkel, rår man icke för. Men hur gammal jag än blir, kommer jag alltid att anse det vara i högsta grad anstötligt, att tvenne unga personer tillåtas utan förkläde vistas i samma – ja sofva –»

»Hva fan säger du? Har de sofvit tillsamman – hihihi –»

Sara reste sig. Men baronen sträckte sig öfver bordet och grep fubblande i hennes kjol.

»Non, ma chère, nu tillåtes man icke échappera. Vi kommer inte fram med dylika impertinenser utan att göra reda för oss. Asseyez-vous, s’il vous plait!»

»Jag har aldrig – aldrig sagt –»

»Min dygdiga lilla vän får förlåta, att hennes uttryck föreföll mig bra nog tvetydigt. Men nu ber jag få veta, hvad som upprört oss. Ungdomarna, som vi behaga intressera oss för, ha som bekant vuxit upp här på

gården. Och det har icke tusan haft någon dadda att skicka med dem öfverallt, hvasa? Så skulle de ha gått en smula för sig själfva, så är väl skulden min, kan jag förstå.»

»Det är inte därom, det är fråga. Men att de till exempel – bada tillsamman –»

»Bada? Ha de badat tillsamman? Hihihi! Hvem har sagt det?»

»Det har – det har Johnsson.»

»Nå, så den krummeluren! Fördöme mig, om han inte varit och tjuftittat! Hihihi! Jo, si det är trefligt det, ma chère –»

Åter reste sig Sara, men denna gång med saktmodig värdighet.

»Jag märker, att onkel och jag inte alls ha samma uppfattning. Och jag kan endast på det djupaste beklaga, att jag någonsin – jag hoppas onkel förlåter –»

»Mais rien du tout, mademoiselle!» Baronen slog med båda händerna. »Det här var fördöme mig riktigt trefligt! Jaså, krummelurerna bada tillsamman –» han gned sin hjässa med båda händerna och knipslugt, allvarligt fortsatte han: »Jaha, nu får vår kära nièce inte tro, att vi är en sådan förstockad syndare. Hade vi vetat detta förut, så skulle vi naturligtvis ha tagit våra mått och steg. Mais que faire? Inför detta fait accompli ha vi ju endast att fullfölja våra intentioner, det vill säga, att på det bestämdaste ordinera giftermål. Hvasa?»

Jo, nog är du en förstockad syndare, du gamle fuling, tänkte Sara. Men jag kan kanske ge dig något annat än oanständigheter att tänka på. Hon gick fram till sin kära onkel och lade sakta handen på hans skuldra.

»Ja, onkel – om det nu verkligen blir så.»

»Hvasa?» Han klappade hennes hand helt vänligt och sökte samtidigt puffa ned den från axeln. »Skulle vi inte fortsätta, ma chère? Spelet, menar jag.»

Hon suckade mildt och återtog sin plats. De spelade. Sara tog hem stick på stick. Baronen snörflade och nöp sig i näsan.

Plötsligt lade han korten ifrån sig.

»Hör nu – hör nu – hva menade du egentligen med det där? Om det blir så! Hvasa?»

»Å, låt oss hellre fortsätta!»

Hon trumfade. Baronen tog åter till korten och valde, hvad han borde kasta – tyvärr kunde han icke göra annat än kasta. Men valet blef honom för svårt.

»Nej, nu vill jag veta, hvad du menade, min söta – var så god!» Han slängde sina kort på bordet, så att de blandades med Saras stick. Och Sara böjde sig inför tvånget, hörde upp att spela, lutade sig fram mot onkeln och meddelade i hviskningar sina farhågor, allt under det att hennes långa, smala händer gledo nervöst öfver hvarandra, under hvarandra.

Baronens ögon kröpo ihop till svarta springor. Han var häpen, mållös, han kunde icke ens bli ond. Naturligtvis hade domprostinnan sändt Sara. Men hvad menade hon, hvad hade hon i sikte? Hon hade ju skickat bort sina förbannade pojkar. –

»Menar du – är det Per, det gäller?»

»Det vet gud, onkel, att jag menar ingenting. Onkel har frågat mig, om jag tror, att Blenda är belåten med testamentet. Herre gud, jag känner ju Blenda så litet, men mig förefaller det verkligen, som om hon skulle ha sitt intresse riktat åt ett helt annat håll.»

Tankediger och tyst fingrade hans nåd ännu en stund på sin näsa. Därpå steg han upp, tog käppen och linkade in i sitt arbetsrum. Sara hörde honom ringa. Vickberg kom ljudlöst och snabbt genom biblioteket, och Sara hörde onkelns röst:

»Vickberg går genast efter Blenda, genast hör han!»

Och Vickberg tassade åter genom biblioteket och försvann. Sara kände sig betydligt illa till mods. Hon väntade några minuter, men då baronen icke återvände, reste hon sig och gick försiktigt bort till den halföppna dörren. Hon knackade lätt.

»Onkel – kära onkel –»

»Hva behagas?»

»Hvad tänker onkel göra?»

Han kom ut till henne. Han var mörkröd ända upp öfver hjässan, och hakan skalf. Men rösten ljöd ganska lugn och behärskad.

»Jo, sir hon, min söta – jag har fattat ett beslut. Jag tänker försöka bringa en smula reda i de här sakerna. Försöka, förstår hon, det kan man alltid, det skadar inte. Och går det inte, så får väl fan själf fortsätta, hvad Roger de Sars har börjat»

»Ja, söta snälla onkel – bara det inte blir något uppträde! Herre gud, hvad jag är rädd! Onkel får inte säga, att jag har sagt något. Och det där om Jacob och Blenda, det är ju bara Johnsson –»

Han stötte med käppen i den mjuka mattan. Det hördes knappt. Men på fördjupningen i mattan kunde man se, att stöten varit kraftig.

»Hvar och en får stå för sina ord, det må vara hane eller hona, Johnsson eller Sara. N'en parlez plus s'il vous plait.»

Han grep henne hårdt i armen och förde henne bort till spelbordet.

»Var så artig och tag plats! Mademoiselle Blenda tycks låta vänta på sig.»

Sara plumsade ned på stolen. Hon vred sina händer, och hennes förskräckelse var ingalunda spelad.

»Men tänk då på tant!»

»Ja, fördöme mig är det inte henne, jag tänker på!» röt han till. Åter lyckades han bemästra sin vrede, och fortsatte i låg, förklarande ton:

»Sir du, jag hade mina planer, och de var, som de var, de. Så kommer Jullan och du och åtskilliga andra och ha andra planer – jo, det har ni,» skrek han. »Nå, så är det. Och nu gäller det bara att försöka få en smula reda i det här –»

Vickberg stod i dörren.

»Hennes nåd låter hälsa –»

»Hva fan – hva i – krummelur!»

Han gjorde en häftig åtbörd, och Vickberg böjde sig förskräckt åt sidan.

Men i detsamma stod hennes nåd själf på tröskeln.

»Roger, du har låtit kalla mig?»

»Nej, så – nej så in i helvete –»

»I så fall föreligger ett misstag, men icke det ringaste skäl att förifra sig.»

Hon gick bort till honom, klappade honom vänligt på axeln och sade smeksamt frågande:

»Var det kanske Blenda, du önskade tala med?»

Förbluffad och kufvad svarade baronen:

»Jaha – med din tillåtelse –»

»Nå, då är Vickberg beskedlig och ber de båda unga komma hit.»

Vickberg ilade.

Hennes nåd tillade:

»Ja, jag antar, att du inte har något emot, att Per också kommer?»

Härpå gaf hans nåd intet svar. Med nästan öfverdrifven, skyndsam artighet bjöd Sara en stol.
Domprostinnan nickade välvilligt:

»Du är då alltid så tjänstvillig, söta Sara,» och så satte hon sig. – Tystnad.

Blenda var svullen och röd. Per var också röd och hans läppar rörde sig oupphörligt, som om han mumlat någonting tyst för sig själf. Han hade en hel del att göra med sin näsduk, sina glasögon och sina fickor. Vickberg, som tydligen hade en stark uppfattning af ögonblickets betydelse, framsatte stolar, på hvilka Per och Blenda togo plats.

Baronen sade:

»Jag tror att Blenda har gråtit?»

»Tyvärr har jag varit den ofrivilliga anledningen,» sade Per.

Baronen sade: »Per behagade tills vidare tiga.»

Och domprostinnan: »Vill Vickberg vara god och lämna rummet och stänga dörrarna.»

»Vickberg stannar,» skrek baronen. »Stanna!»

»I så fall går jag,» förklarade domprostinnan. Men då baronen icke motsade henne, förblef hon sittande.

»Jag önskar tala med lilla Blenda i en ganska viktig sak,» började nu baronen för andra gången, och hans stämma lät en smula mera jovialisk. »Hon min lilla vet ju – inte sant?– att vi upprättat ett testamente till förmån direkt för Jacob och indirekt för henne själf, hvasa? Det vet vi? Och så ha vi reda på den lilla bestämmelsen angående Jacob och Blenda, hvasa, vi ha ju reda på den?»

Då Blenda icke svarade, inföll domprostinnan irriterad:

»Herre gud, Roger, det har ju alla människor reda på, hvart vill du egentligen komma?»

Men baronen hvarken såg eller hörde sin syster. Han sade med en viss anstrykning af högtidlighet:

»Nu vill jag fråga lilla Blenda, om du för din del är nöjd med testamentet och dess bestämmelser?»

Blenda teg. Alla med undantag af Per hade sina blickar fästade på henne. Hur skulle hon kunna svara? Och hvad skulle hon kunna svara?

»Du vill inte svara mig? – Nå så, då ska vi kanske göra dig en annan fråga: håller du af den där krummeluren Jacob?»

Blenda teg. Domprostinnan utbrast:

»Nej, vet du, Roger, att i tjänstefolkets närvaro –»

Vickberg tryckte sig upp emot dörren. Baronen öppnade sin mun, men täppte den med käppkryckan. Plötsligt sade Blenda ganska klart och tydligt:

»Jaa, det gör jag.»

»Sir man, sir man,» jublade hans nåd, »sir man på bara, hihi. Vi är inte något gammalt blindstyre ännu inte. Vi ha våra märken, hvasa, Vickberg? Hvasa, krummelur?»

Och Vickberg tillät sig att småle mot sin herre. Men domprostinnan sade:

»Jag förstår dig inte, Roger. Ingen har väl betviflat, att Blenda hyser en systerlig tillgifvenhet för den unge mannen? Han är ju så godt som hennes fosterbror.»

»Du är då så förbåldt tjatig, min söta,» fnurrade han till. »Nå, min snälla Blenda, gif nu tant klart besked. Vill du gifta dig med din 'fosterbror' eller ej? – Se så, svara nu. Man får fördöme mig inte vara ett sånt där sjåp inte.»

»Roger, detta är upprörande! Vill du verkligen, att hon i tjänstefolkets närvaro –»

Men nu var det ändtligen slut med baronens förunderliga långmodighet denna dag. Han sköt upp på sina långa ben och han slog käppen i bordet, fullständigt ruinerande mahognyskifvans inläggningar.

»Tjänst – tjänst – tjänst – tjänstefolket, säger du! Genast hör han – Enbergskan, Tony, Johnsson, Johnsson – genast, hör du, genast, genast –!»

»Då går jag.»

»Gå – gå –» skrek han »– va – va – va –»

»Roger, Roger, du får slag! Akta dig! Tänk på Per, tänk på, hur det gick för stackars Per! Vickberg kom och hjälp!»

Men Vickberg fanns icke längre tillstädes. Per fick ta sin onkel om lifvet och föra honom bort till soffan.

»Va – va – va –» ramsade baronen på. Till slut lyckades han dock fullborda ordet. »Vatten.»

»Det är slag, det är slag,» jämrade domprostinnan och Sara. Men sedan hans nåd tömt ett glas vatten, sade

han helt lugnt och icke utan en viss fryntlighet:

»Nej, fördöme mig, om jag fått slag.» Och han nöp sig i låren. Domprostinnans ömhetsbetygelser afbrötos därigenom, att fru Enberg, Toni, Johnsson och Vickberg intågade i ofvannämnda ordning. De stannade vid dörren, som Vickberg stängde bakom dem. Vickberg trädde fram för truppen och sade: »Ers nåd –» Och de tre gjorde sina reverenser. Baronen vinkade med handen. Bra, bra. Det blef en stunds tystnad. Hans nåd satte sig upp i soffan.

»Johnsson – hm – nå så, kom fram Johnsson.»

Johnsson trädde närmare och gjorde en af sina mest beundransvärda bugningar.

»Johnsson lär gå omkring och prata – prata om barnen?»

»Åäårr» började Johnsson men fick brådt att dölja sitt älsklingsljud bakom näsduken. Domprostinnan hviskade tämligen hörbart:

»Jag må säga – det tycks bli ett fullständigt vittnesförhör –»

»Jaha, ma chère – just,» kom det häftigt från hennes bror.

»Nå, Johnsson, han lär ha gått och spionerat på barnen?»

»Som ers nåd befaller – men se det har jag då inte gjort. Fast nog har jag sett dem både här och där – ifall det är det, ers nåd befaller.»

»Han lär ha gjort det, ja. Nå så. Hvad har Johnsson fått för en uppfattning då? Har det sett ut, som om de skulle hålla af hvarandra, barnen?»

»Jaha, ackurat – ackurat som hans nåd befaller. Ti' minstingen ha de sett ut som fästfolk, respekt till sägandes. Ja, med all respekt förstås. För si naturligen något flams som bland sämre folk har det ju inte varit. Fast nog så kärvänligt och sedesamt. Ackurat som hans nåd befaller.»

»Mycket bra, Johnsson, mycket bra. – Nå, Lovisa, har hon haft samma uppfattning som Johnsson, hvasa?»

Tveksam och darrande trädde Lovisa Enberg några steg närmre sin herre. Och hviskande, nästan ohörbart sade hon:

»Eftersom nådig baron befaller, så vill jag säga min uppfattning, att jag alltid trott, att fröken Blenda hållit af våran gosse. Och att gossen håller af henne, det vet jag.»

Baronen satte handen bakom örat.

»Hva säger människan?»

»Ackurat detsamma som jag,» bedyrade Johnsson med en stor gest. Han började redan känna sig mera varm i kläderna.

»Men, Roger – om jag ändå kunde förstå –»

»Nehej, söta Jullan, du förstår icke, men jag skall väl förklara det jag. Här går du och säger, att jag ingenting begriper och ingenting ser och ingenting uppfattar. Att jag är en blind och döf och lam gammal gubbe, som bara har alla möjliga vanvettiga idéer –»

»Nej, men Roger –»

»Jo, säger jag! Och att det är en sådan där förbåldt idiotisk nyck af mig, att jag vill gifta ihop de där två. Men nu sir du, nu sir du! Nu sir du väl för böfveln, att det är den allmänna meningen –»

»Jo, jag sir,» härmade domprostinnan. »Men här är det icke fråga om den allmänna meningen utan om hvad Blenda vill.

Och Blenda vill icke.»

Baronen blinkade, ansiktet slappnade till. Han såg trött och sjuk ut. Hakan hängde.

Men plötsligt knep han ihop läpparna, knöt händerna.

»Nej,» spottade han fram. »Hon vill väl inte. Jag börjar förstå det. – Men hvems – hvems fan är felet?»

»Du vill väl icke insinuera –»

Han reste sig. Som en stor, ilsken älgtjur stod han där med sänkt hufvud, glimmande ögon.

»Jag insinuerar icke, jag säger öppet, och ni må höra det allesamman – tjänstefolket eller hvad fan ni är. –

Den där kvinnan –»

Han sträckte sin långa arm och hand mot domprostinnan. Men pekfingret böjdes i kramp.

»Den där kvinnan,» upprepade han, och hans röst blef gäll, nästan pipig. »Den där kvinnan!» skrek han för tredje gången. –

Domprostinnan var fullständigt hvit i ansiktet. Hennes ögon stodo vidöppna – icke en blinkning.

Det var tyst, man höll andan. Ett ögonblick. –

Och därpå Blendas röst:

»Jag vill – vill – gifta mig –»

Hon kastade sig öfver stolskarmen. Och grät och grät.

Hans nåd drog en djup suck. Armen sjönk. Han gick fram till Blenda och tog med båda händerna under hennes armar.

»Kom med mig, min söta vän!» sade han lugnt. Hon reste sig.

Och stödd mot den hjälplöst, hejdlöst gråtande flickan, sprattlade baron Roger de Sars in i sitt arbetsrum.

XIV.
Hans nåd fortsätter förhöret.

»Nå, så – jag får visst lof att lägga mig en smula på sängen. Det känns så förbåldt sprattligt i benen. – Si så, nu tar vi oss en stol – jaså på sängkanten. Nå så.

Hvad är det nu vi gråter för?»

»Har inte onkel en näsduk att låna mig,» frågade hon i jämmerlig ton. Hon tog utan vidare näsduken ur hans ficka, torkade ögonen och snöt sig.

»Ja, nu ska jag inte gråta mer,» sade hon.

»Nå si, det var snällt. Skulle vi då vilja säga, hvad vi egentligen grät för?»

»Å, det var för mycket, det,» suckade hon och stirrade sorgset, djupsinnigt framför sig. »Vet du, onkel jag har varit ledsen så länge – jag har varit ledsen – ja, ända sedan i går kväll,» preciserade hon. »Och när sen Per till på köpet tog sig för med att gräla på mig, så började jag gråta, och sen så –»

»Grälade han på dig? Det var tusan.»

»Jo, du må tro! Han sa', att jag koketterade för de där båda otäcka – tänk! Och så sa' han, att jag koketterade för honom också. Och att jag kommit in till honom bara för att göra mig till och för att göra narr af honom. Och därför att hans mamma hade skickat mig.»

»Hvasa? Hade hon skickat dig?»

Blenda betänkte sig ett ögonblick.

»Ja – på sätt och vis. Men jag hade i alla fall tänkt gå in till honom för att säga adjö ordentligt. Och så ville jag tacka, därför att han varit snäll mot mig. – Är det att kokettera?»

»Kommer an på,» muttrade hans nåd förargad. »Men hvad tusan hade du inne hos karn att göra?»

»Det har jag ju sagt. Men det värsta var, att jag inte kunde få tag på någonting riktigt dräpande att svara honom. Utan så sa' jag bara: fula krummelur. Alldeles som du brukar säga. Och det lät ju så gräsligt fånigt. Och så började jag gråta, förstås –»

»Ja, hva tusan hade du –»

»Det var det första, det. Och sedan ställde du ju till med ett sådant bråk – ja, du milde! Och då grät jag för det och för att alla människor tittade på mig. Och sedan grät jag, därför att du var så hiskligt ond. Seså ja, tänkte jag, nu får han slag och så är det också mitt fel. – Jo, du kan ställa till, du,» snyftade hon till.

»Säg – hva har jag egentligen med ditt förbaskade testamente att göra? Inte ett steg kan jag ta, utan att folk ska sticka mig det där under näsan. Men det undanber jag mig. Jag struntar i ditt testamente, så mycket du vet det.»

»Är hon rosenrasande unge! Det är ju henne, det gäller.»

»Äsch, det där om giftermålet? – Det är ju bara ett påhitt. Det har du glömt – ja, inom fjorton dar. Och sedan kommer du nog och frågar: Hva fan har de där krummelurerna gått och gift sig för? Hvem har bedt dem om det? Jag känner dig nog, onkel.

För resten – det är väl inte något roligt att gifta sig? Inte hade du roligt, då du var gift? – Nej, jag ska inte gifta mig förrän jag blir femtio år. Och då ska jag ta en gammal gubbe som du. Och den ska jag vara riktigt snäll emot och spela kort med och ha en hund tillsammans med. Tycker du inte det? – Men Jacob ska gifta sig med en väldigt rik och förnäm fröken. Och de ska få vådligt många barn. Och dem ska jag vara gudmor åt. Jaha du.»

Hans nåd kände sig plötsligt fruktansvärdt sömnig. Dagens ansträngningar verkade. Tankarna miste sitt sammanhang. Han mindes icke längre, hvad det var, han skulle tänka på, han tappade tråden och lät udda vara jämnt.

För att hon icke skulle tro, att han sof, mumlade han:

»Hör nu – det är riktigt trefligt – att talas vid –»

»Ja,» sade Blenda eftertänksamt. »Det är trefligt att ha någon att tala med. Tant Enberg är nog snäll, men man kan inte resonera med henne. Förr bråkade hon, därför att jag var för mycket tillsamman med Jacob. Och nu är det nästan tvärtom. – Åja, jag förstår nog. Men alltsamman beror på, att hon tror, att jag är kär i Jacob.

Hör du, onkel,» hviskade hon och lade väckande sin hand på hans stora mage. »Tant tror, att jag är kär i Jacob.»

»Ö-uff – är – du det?»

Hennes svar dröjde en stund, en så pass lång stund, att hans nåd hann slumra in på nytt.

Därpå afgaf hon sitt svar, långsamt och högtidligt:

»Nehej, det är jag inte.

Ser du, onkel, jag tycker ju väldigt mycket om honom. Jag tycker om att se honom och att vara tillsammans med honom, och jag tycker om, att han talar om sagor för mig. Och jag tycker väldigt mycket om att han kysser mig.»

Hans nåd spratt upp ur sin slummer och spärrade upp ögonen.

»Hvasa – hva säger du?»

Hon svarade ytterst energiskt:

»Jag säger, att jag tycker väldigt mycket om att kyssa honom. Jacob, förstår du. Ä, du förstår då ingenting. Jag tycker om att kyssa honom, säger jag.»

»Nå så,» mumlade hans nåd. »Då är det ju bra då. – För resten – för resten säger de, att ni bada tillsamman.»

»Hvem har sagt det? Tant Lovisa förstås? Ja, aldrig har jag hört på maken! Ska det nu vara någonting att bråka om? Det ha vi ju alltid gjort. Och tänk – ändå tror den dumma tant, att jag är kär i honom. – Hör nu, onkel, skulle du vilja bada tillsammans med en människa, som du vore kär, riktigt kär i – förstår du? Hva?»

»Det – vete – fan –» halfsnarkade baronen.

»Nej, det skulle du visst inte vilja. Per till exempel –»

Hon tystnade, försjönk i djupa tankar. Baronens snarkningar började bli reguljära och lugna.

Men då Blenda tänkt sina tankar till slut, sade hon:

»Inte för det jag tror, att jag är kär i honom heller.» Och efter en stund tillade hon missmodigt: »Jag tycker ju om nästan hvarenda ny pojke, jag ser. Aldrig blir jag så där riktigt kär, inte. Nehej, det blir jag inte,» konstaterade hon sorgsen och förargad. Och i förargelsen tog hon sig för med att riktigt ordentligt skaka om hans nåds mage.

»Hvasa – hva fan tar du dig till med, krummelur?»

»Ja, när du bara ligger och snarkar –»

»Fördöme mig, om jag snarkar –» gäspade hans nåd. »Nå så, vi skulle ju ha ett seriöst samtal, hvasa? Om giftermål, ja. Egentligen är det förbåldt idiotiskt att tala om den saken. Frågan är för tidigt väckt, det är den. Men vi äro alla dödliga, och jag ville förekomma vissa spekulationer. – Nå, ännu lefver vi väl några år. Och

lilla hennes nåd kan få betänketid. Vi skicka Jacob till universitetet, så får vi se, hvad det varder af den krummeluren. Och under tiden sitta vi här på Rogershus och fullkomna våra talanger och se oss om.

Är vi öfverens,» frågade han och räckte fram handen.

»Ja – inte för att det blir så vidare roligt, när Jacob är borta. – Men kör till.»

Och för att göra aftalet högtidligare och så att säga mer affärsmässigt, tillade hon:

»Topp, onkel, det tummar vi på.»

Och så tummade de.

»Se så, nu kan du gå efter Vickberg.»

Hon nickade men rörde sig icke ur fläcken.

»Håhå jaja,» suckade hans nåd. »Är det något annat?»

»Nej – ja, det vill säga – jag ville bara veta – om du är ond på Per?»

Baron gjorde en riktigt ful gubbe. Men innan han hann svara, sade Blenda:

»Tyst! – Det är någon, som knackar.»

»Det är Vickberg det. Gå och öppna!»

Blenda kröp ihop.

»Jag törs inte.»

Hon kröp upp i sängen så långt hon bara kunde komma.

»Lilla, söta onkel, jag törs inte.»

»Hva nu då? Hvarför det då?»

»Tänk, om det är Jacob –»

»Stig in!» skrek hans nåd.

Det var Jacob.

XV.
Jacob och Blenda.

Jacob kom direkt från Tanningen. Han hade en hastig och ganska lång marsch bakom sig och såg tämligen upphetsad ut.

»God afton,» hälsade han. Han tog bössan från axeln och ställde den vid dörren.

»God afton, god afton,» besvarade baronen hans hälsning. Blenda kom sig icke för. –

»Är Blenda här?»

»Det måtte du väl si. Hvar har du hållit hus?»

»Vid Tanningen,» svarade han kort. Blenda tyckte, att han såg förfärligt upphetsad ut. Hon drog åt sig benen.

Ja, en smula upphetsad var han ju. Hela vägen hade han varit spelande glad. Han hade svurit för sig själf, att nu skulle han lägga betsel i mun på den krånglande Blenda. Herre du min je – nu kunde det vara nog med nycker! Fick han henne bara i enrum, så –

Och så hvisslade han, och så trallade han, och så lossade han ett skott för Blenda och ett för sig själf. –

Men den första han mötte på Rogershus, var Lena. Och hon berättade, att nu vore Per och Blenda förlofvade.

»I helvete!» snäste Jacob.

Nå, icke var det ju mycket att fästa sig vid, hvad den där lyssnande lögnhalsen behagade prata. Men om han lade samman det med en hel del andra omständigheter så –

»Jag ska be att få tala med Blenda.»

»Hvad är det fråga om?»

»Det ska jag säga henne.»

»Nå så – dra åt skogen med er! Fördöme mig, om jag har lust att vaka hela natten! Kalla hit Vickberg.»

Men Blenda bad:

»Å, snälla, söta onkel, får jag stanna. Jag är så rädd.»

Och då hon märkte, att hon icke på något håll möttes af förståelse, upprepade hon trotsigt:

»Joho, jag är rädd.»

Ingen människa kunde förbjuda henne att vara rädd.

»Är det mig, du är rädd för?» frågade Jacob. »Jag tänker inte så mycket som nypa dig en gång. Jag kan ju lämna bössan här, ifall du tror, att jag tänker skjuta dig.»

»Fördöme mina sprattliga ben, är inte ungarna splittergalna! Gå er väg, säger jag, och kalla hit Vickberg! God natt, min söta. Vi kan talas vid i morgon. God natt, sa' jag.» Och han gaf henne rent af en liten knuff i ryggen.

Blenda hoppade hastigt ned från sängen. Att bli bortkörd! Hon sade icke god natt. Utan att se på Jacob gick hon förbi honom ut ur rummet. Han tog sin bössa och följde henne.

»Glöm inte Vickberg,» ropade baronen. Men uppmaningen var öfverflödig. Den trogne Vickberg hade ljudlöst smugit sig in genom tapetdörren och stod redan vid sin herres hufvudgärd.

*

Barnen gingo tysta genom arbetsrummet och det nu människotomma biblioteket, nedför stora trappan och ut på gården. Men då Blenda ville gå in i inspektorsflygeln, tog Jacob henne hårdt i armen och svängde henne bort från dörren.

»Nej du, nu vill jag tala med dig!»

Hon stretade emot, så mycket hon förmådde. Hon tog till och med ett stadigt tag i den tjocka luggtofsen, som stack fram under hans mössa. Men då ingenting halp, blef hon plötsligt spak och bad:

»Å söta, snälla, rara, lilla Jacob var inte ond på mig!»

»Jag är väl inte ond, därför att jag vill tala med dig. Kom, så går vi och sätter oss på gungbrädan.»

»Det är så mörkt i parken.»

»Jaså, du är fortfarande rädd? Jag har ju lofvat att inte skjuta på dig,» hånade han.

»Ställ ifrån dig bössan då!»

»Nej, hör I himmelska hottentotter, jag tror tösen –»

Men han ställde bössan mot väggen, han slog armen kring hennes lif och förde henne in under almarna.

»Vill du vara snäll nu?»

»Ja.»

»Vill du tala om allting riktigt, som det är?»

Jo, det ville hon.

»Hvarför kom du inte upp till Tanningestugan, då jag bad dig? Nej, kom inte med mor! Narras inte! Alldeles som om vi brukade be mor om lof! Hur många gånger ha inte vi gått ditupp, utan att någon människa vetat af det?»

»Förr ja – men nu så –»

»Hvad är det nu då?»

»Å, nu är det ju så fånigt! Alla människor säger, att vi ska gifta oss.»

»Än sen då?»

»Än sen!» Hon suckade tungt. »Ja, det kan jag väl tro, att du inte förstår mig. Ingen människa begriper, hvad jag menar.

För resten ska jag säga dig, Jacob, att det är riktigt styggt af dig och onkel att ställa till med det här. Ni förstör ju allting för mig!»

»Hvad är det, vi förstör?»

»Å, allt som är roligt.» Hon suckade tungt, trött och resigneradt. Det var ju icke lönt att försöka förklara. Herre gud, när människor icke vill förstå. –

Ja, hvad tänkte Jacob nu på? Han satt där så tyst, han var ond förstås.

»Blenda,» hviskade han, »vill du inte gifta dig med mig?» Och han lade tonvikt på vill. Hon hörde nästan endast detta vill.

»Nej, lilla Jacob, lilla, snälla, rara Jacob –»

»Tänk!» Han sade det helt sakta.

»Ja, men jag tycker vådligt mycket om dig!» skyndade hon sig.

Han nickade och klappade henne på kinden, som om han velat säga, att det trodde han nog.

Plötsligt frågade han:

»Tycker du inte om, när jag kysser dig?»

»Jo, jo, jo –»

»Nej – det gör du nog inte.»

»Joho,» snyftade hon till. Och hon slog armarna kring hans hals och kysste honom – ända till dess han började värja sig.

Han sade:

»Ja, då är du ond på mig. Hva för är du?»

»I dag är jag inte ond. I går var jag. Det var därför, att du inte brydde dig om, att jag var ledsen.»

»Herre gud, barn!» afbröt han otåligt. »Jag var ju själf så glad öfver – ja, du vet. Och jag trodde, du skulle bli lika glad.»

»Pytt blef jag! Det var också något att bli glad öfver –»

»Men i alla söta helgons namn, kan du då inte säga mig hvarför, hvarför?»

»Å, snälle, blif inte ond!» bad hon.

»Nej!» röt han. »Men du är då så förbannadt dum. Kan du inte säga –»

»Hvarför jag inte vill gifta mig?» högg hon i. Hon talade helt beskäftigt för att om möjligt lugna honom – och sig själf. »Jo, ser du, lille Jacob – Tänk nu, om vi skulle gifta oss, hvad skulle vi då göra? Vi skulle väl bo på Klockeberga, kan jag tro. För inte på Björkenäs, det säger jag dig! Nå, hvad skulle vi göra hela dagarna? Vi skulle väl bli så utledsna på hvarandra –»

»Tala för dig själf!»

»Ja, men säg – hvad skulle vi göra?»

»Å, vi kunde väl göra detsamma som nu. Jag kunde berätta sagor för dig. Jag kunde köpa hem hela parlass med konstiga böcker och sätta ihop alla möjliga konstiga sagor åt dig. Eller tycker du kanske inte om sagor längre?»

»Jo då – jag tycker förfärligt, förfärligt mycket om sagor. Men ser du, det är just det. Om vi gifta oss, hvad skulle det sedan bli af sagorna?»

»Bli af?»

»Ja. Sen blefve det ju rakt ingenting med dem.»

»Det förstår jag inte.»

Hon trampade otåligt. Hon tog hans hand och slog honom på fingrarna.

»Å, det är bara för att du inte vill förstå! Om vi ska gå där på Klockeberga hela vårt lif och sköta om landtbruket och kreatur och drängar och pigor och barn och allt, hvad det blir – hvad är det då för roligt med sagorna? Du kan väl förstå, att sagor är roliga, därför att man tror, att en vacker dag ska allt det där lustiga hända en själf. Därför, ser du, är det så ohyggligt roligt med riktigt konstiga sagor – bara de sluta bra, förstås.

Snälla söta, rara Jacob, säg att du förstår mig! Jag blir så ledsen annars!»

Hon bad honom, med händer och läppar, med hela sin kropp, att han måtte förstå, hvad hon menade.

Efter en stund sade han lågmäldt, blygt:

»Kunde det inte vara en saga, att vi gifte oss?»

Hon försökte se honom i mörkret. Hon ville se, om han menade allvar. Eller om han bara sa' så, därför att han tyckte, hon var dum. Men hon kunde ingenting se.

Då började hon tänka efter. Hon tänkte, hon tänkte – kunde det verkligen vara en saga, en vacker underlig saga?

Men hennes barnsliga sinne var bortskämdt med alltför granna färger. Han hade själf skämt bort henne, gifvit henne de starkaste, bjärtaste, mest orimliga färger. –

Nej, hon kunde aldrig, aldrig tro, att detta skulle blifva en vacker, underlig saga. Nej, det skulle icke vara en saga för henne, det skulle icke vara en saga för honom. –

O! Jacob, som skulle röfva dottern till en arabisk sheik. Som själf skulle bli en arabisk sheik! Som skulle rida en hvit arabisk springare! –

»Nej, lille, lille, lille –»

Hon kastade sig öfver honom och grät med näsan intryckt mellan hans hals och krage. Grät bittert öfver att detta icke kunde vara sagan.

»Det är inte värdt att gråta. Det är det ju inte värdt.»

Hon kväfde gråten, så godt hon kunde, och flyttade sig ifrån honom. Hon ville så ogärna, att han skulle finna henne obehaglig. Och för att komma i jämvikt, för att ha någonting att säga, frågade hon:

»Tycker – tycker inte du också om sagor?»

»Nej,» svarade han kort. Och i ett nu blef han ursinnig. Han slog bort hennes hand, som låg kvar på hans knä.

»Det är ju bara strunt, det där du pratar! Det är ju bara idiotisk, idiotisk smörja. Det är lögn alltsamman. Det är ju ingen mening med det. Är det kanske? Du både ljuger och narras!»

Ja, det kunde hon väl ha tänkt sig. Men hvarför frågade han då?

»Ska vi gå in nu, Jacob?»

»Nej.»

Han hade varit i ganska stor spänning, under det att han väntade på hennes svar. Han hade icke känt spänningen så starkt, så länge den varade. Men nu förstod han, att han måste ha varit mycket ifrig. Han

kände sig matt i armar och ben. Och plötsligt kändes det, som om en mängd myror krupit öfver hufvudsvålen. Han tog af sig mössan och strök med handen öfver håret. Det var vått.

»Känn, så våt jag är i håret,» sade han. Hon kände.

»O ja, hvad du måtte vara varm! Gick du så fort? Sätt på dig mössan, så att du inte förkyler dig.»

Det är inte därför att jag har gått fort, tänkte han, det är därför att du har varit så elak. Och kanske för att på något sätt meddela henne detta, sade han:

»Jag är inte alls varm, jag fryser, så jag skakar.»

»Du skulle dricka lite varm mjölk. Beda är ute, men vi kan be Lena tända upp.»

»Nej – tack,» drog han på det.

Hon reste sig.

»Åjo, kom!»

Han grep efter henne och ryckte henne ned till sig.

»Blenda lilla – nu skall du inte vara rädd för mig. Lofva det! – Ja, jag ska inte vara ond på dig. Jag lofvar. Men på ett villkor – hör du det! På ett villkor: att du svarar – hör du det! – att du säger mig precis, hur det är!»

Hon satte sig tätt intill honom och lofvade.

»Tycker du om Per?»

Han kände, att hon skalf till. Det retade honom. Hva fan är hon nu rädd för? Jag ämnar minsann inte slå henne.

Men just som han hade tänkt detta, kom en ny tanke. En tanke, som han icke kunde komma lös ifrån. En tanke, som han kände i hela sin kropp. Som han kände i magen, som gaf honom kväljningar. –

Hur skulle det vara att slå henne? Hur skulle det kännas? Hur skulle det kännas i händerna? Hur skulle det kännas i öronen att höra. –

»Hvarför skulle jag inte tycka om honom? Han är snäll.»

»Javisst är han snäll,» upprepade han. »Tycker du mer om honom än om mig?»

»Hvarför skulle jag göra det? Jag har ju bara känt honom några dar. Och dig har jag känt så länge. Och du är så snäll,» kom det smeksamt.

Tänk, så hon kan säga! Men jag hör på rösten – jag hör nog. –

»Hvarför är du rädd? Hvarför kan du inte säga, som det är? Hvarför tycker du om honom? Är han vacker?»

»Å nej då!»

»Tycker du om honom, därför att han gjorde så där i går kväll? Därför att han var häftig och svor och domderade? Tror du inte, att jag också kan vara häftig?»

»Jo, det ska gud veta!» suckade hon.

»Hva är det då? Är det, därför att han är ny? Därför att du aldrig sett honom förr?»

Tänk om det är därför! Hon blef blossande röd, hon blef varm öfver hela kroppen. Det kändes som en skam.

»Usch, hvad Jacob är stygg!»

Men hon kände på sig, att hennes ord icke haft uppriktighetens klang. Och för att öfvertyga honom fann hon på att säga:

»Tycker du, att Per ser ut som en sagoprins?» Det föreföll henne själf ganska löjligt. Per – en sagoprins! Ja, hon måste verkligen skratta litet. Det gladde henne så, att hon kunde skratta! Nu trodde nog icke Jacob längre, att det var Per. –

Han satt tyst, han satt där tyst. Å, det var så tyst i mörkret! Svart och otäckt. Om hon ändå visste, hvad Jacob tänkte på.

»Hvad tänker du på?» hviskade hon. Och i en ännu lägre hviskning: »Tänker du på mig?»

»Nej. – Jag tänker på egendomarna.»

Det kunde hon icke förstå. Tänkte han på egendomarna?

Han fortsatte:

»Ja, du vet väl, att om vi inte gifter oss, så förfaller testamentet. Egendomarna gå visst till någon stiftelse.»

Han sade det så där fullständigt likgiltigt. Men hon hajade till och drog djupt efter andan.

»Får du inte en smul då?» frågade hon.

»Nej, det är klart. Det har han sagt bestämdt ifrån. Gör vi inte som han vill, så blir det ingenting af hela kalaset.

Det förstås – du får väl alltid, hvad du behöfver. Du är ju flicka, så dig kan han väl icke lämna på bar backe.»

»Är det – är det inte mycket ledsamt för dig, Jacob?»

Han ryckte på axlarna.

»Visst tusan är det ledsamt, det kan du väl begripa.»

Hon frös, så att hon huttrade. Hon försökte säga något, men hon fick icke fram det. Nej, hon fick icke fram det. Hon måste säga det så, att han trodde henne. Hon måste säga det, så att han trodde hon skämtat hela tiden, bara skämtat. Kifvats med honom, narrat honom. Men det gick icke, hon fick icke fram det. Bara därför att hon frös så förskräckligt. Käkarna voro alldeles stela. De stodo på spänn, klapprade.

»Å-å-å,» stönade han.

Nej, nu måste det fram. Nu fick det komma fram, bäst det kunde!

»Ja-acob lille,» huttrade hon. »Är det så – så vet du väl – det kan du väl förstå – att jag har skämtat. Hela tiden, förstår du. Visst vill jag gifta mig –»

Tänk, hvad hon kan säga – tänk hvad hon kan säga – upprepade han för sig själf. Och så satt han där och

förundrade sig öfver att hon kunde säga saker, som han för guds död och pina icke kunde tro på. – Sancto diavolo! svor han en fäderneärfd ed. Det skulle ha känts skönt, ifall han förmått bli så där riktigt ursinnigt, blindt rasande.

Men han var så eländigt trött, så eländigt snopen, så eländigt slokörad. Och kall om ryggen som en våt hund.

Nu sutto de där i mörkret på hvar sin kant af bänken, tysta.

Tysta, ja.

Blenda smålog matt åt sig själf. Hvad hon än sa', så satt han där lika tyst ändå. – Ja, ja, hon fick väl lof att försöka göra det riktigt godt igen. Och så sade hon, nästan sömnigt:

»Jacob lille – du förstår väl, att det var skoj alltsamman. Det där om sagorna. Och det där om Per också.»

Hon sade det sömnigt och mildt. Hon mindes icke riktigt, hvad det var, hon hade sagt om sagorna. Och om Per. Men i alla fall var det väl bäst att taga tillbaka. –

Jacob sade:

»Då är det Per i alla fall.»

Och i detsamma, han sade det, fick han en känsla, som om någon gifvit honom ett kraftigt knytnäfsslag i mellangärdet. Han fick kväljningar. Blodet sprutade upp i hufvudet på honom. Myrorna kröpo öfver hufvudsvålen, dråsade ned öfver pannan, öfver ögonlocken, öfver kinderna. –

»Blenda, Blenda, Blenda!» skrek han.

Han ville endast klaga. Han ville skrika ut. Han ville säga henne, att han var så dödligt ledsen, dödligt utpinad. Så dödligt, dödligt.

»Blenda, Blenda!» skrek han.

Men det lät som ett ilsket vrål.

Hon sprang ifrån honom.

XVI.

Hans nåd sofver och vakar och hvad som därunder sker. Sjätte skärmytslingen, som lyktar med en stor seger för domprostinnan.

Hans nåd hade en obehaglig dröm. Han drömde, att baronen och kammarherren Roger Gustaf Adolf Abraham Bernhusen de Sars var död, och att dess högtidliga likbegängelse förestod.

Bjudningarna voro utfärdade, gästerna komna. Men det var likväl mycket tyst på Rogershus. Och genom fönstren flöt ett matt, hvitt ljus – nästan som månsken.

Roger de Sars stod i det lilla fönstret ofvan portalens ur – ett litet fönster till en liten skrubb, som han icke besökt sedan sina gossår. Han stod där och höll räkning på gästernas ekipager. Fyratiotre landåer och i slutet af filen den stora likvagnen med fyrspann och förridare.

Roger de Sars stod och höll räkning på alla sina gäster, han mumlade deras namn ett efter ett – så att säga anmälde dem för sig själf. Och det gladde honom, att de kommit så mangrant det de Sarska husets fränder

och vänner sedan ett halft sekel tillbaka. Han kände dem alla med undantag af en liten, torr gumma, som satt ensam i sin vagn och broderade på en hvit skjorta.

»Det var då förbåldt underligt,» mumlade baron Roger och tryckte sin panna hårdt, hårdt mot fönsterrutan.

Men i detsamma hörde han en röst – salig svärfars eller den gamle klockarens – och rösten sade:

»Se, där står den siste Bernhusen de Sars.»

Baron Roger tryckte händerna mot sitt ansikte, så hårdt han förmådde. Hufvudet värkte. Och han blygdes inför dessa kära fränder och vänner, som voro komna att hämta hans döda, hjälplösa kropp.

Och nu kände han, att någon stod bakom honom. Tvenne magra, skrumpna händer stuckos fram bakifrån och började knäppa upp hans väst. En blid, sprucken stämma hviskade i hans öra: »Si så, lilla Roger, var nu snäll, så ska du få en ren skjorta.»

»Mon dieu,» tänkte hans nåd, »det är ju tant Laura. Så taktlöst, att jag glömt bjuda henne. Jag trodde att hon var död.»

Tant Laura trädde skjortan öfver hans hufvud, men halslinningen var för trång. »Akta mitt hufvud,» bad han, »det värker så förbåldt. Det är bäst, att vi ropa på Vickberg.»

Och Vickberg var där. Men det var icke Vickberg utan salig fars gamle Johan.

»Mon dieu, Johan, jag trodde du var död!» »Här hjälper det icke att vara död, lille baron. Kyrkoherden väntar, och kistan är redan öppnad.» »Så i Gud den allsmäktiges namn då –» mumlade hans nåd.

Och nu stod han framför den väldiga ekkistan. Han sökte förgäfves räkna silfverbeslagen. Men han fann till sin tillfredsställelse, att de vore många och stora. »Så ha de då ändå en smula aktning för mig, fast jag är den siste –» tänkte han. Och han läste på silfverplåten Roger Gustaf Adolf Abraham Bernhusen de Sars. »Det äger sin riktighet, det är jag,» sade han.

Men tant Laura klippte med en sax rundt kring hans hufvud och sårade honom oupphörligt i tinningen.

»Tag bort henne,» skrek han i full förtviflan, »det är inte hon, det är Jullan, som klädt ut sig.» Då trängde sig alla fränder och vänner omkring honom, skrattande. Kyrkoherden, den gamle Hygaeus, knackade med sina hårda knogar på hans hjässa. »Lille Roger, minnas vi sjunde budet? Du skall förlåta din syster.»

»Ja, ja,» skrek han och började klänga uppför kistan. Han såg ned i mörkret och skymtade en hvit klädnad. »Tyst, tyst,» hviskade Hygaeus, »det är Ulla Siedel. Väck henne ej, på det att hon icke måtte få se ditt stora fula hufvud.»

Han satte sig på kistkanten och trummade sakta med fötterna. »Kära fränder,» sade han. »Jag är så ensam. Det är förbåldt hyggligt af er, att komma allesamman. Jag är så ensam. När ni lagt locket på kistan finns ingenting kvar efter mig. Ingen! Lägg på locket, så är jag putz weg. Haf medlidande med mig, kära fränder!» »Du har ju Ulla,» svarade de. »Där nere ligger Ulla.» Och Hygaeus – men det var icke han utan domprosten Per – tog honom hårdt, hårdt kring hufvudet. »Af jord es du kommen, svåger, och till jord skall du åter varda. Ned med dig i kistan.»

De togo honom med våta, iskalla händer och lade honom i kistan. »I Guds den allsmäktiges namn,» mumlade han. Men då de skulle skrufva på locket, befanns det, att Roger de Sars’ hufvud var för stort. De slogo honom med hammare i hufvudet. Öfversten, hans gamle chef, slog honom med svärdsfästet i hufvudet. –

Och midt emot honom i sängen satt Ulla Siedel med lyftade, knäppta händer, med motvilja och afsky i hela sitt väsen. – »Å gud, hvilket hufvud! Hvilket monster! Tag bort honom! Tag bort den fule –»

Hans nåd vaknade.

Det var en förbåldt ruskig dröm. Hufvudet värkte fortfarande, hjärtat bultade. Han ville sätta sig upp eller åtminstone vända på sig. Men han kände sig så trött och domnad. Nåja, han kunde också ligga stilla. Hjärtat skulle nog lugna sig. Bara han kunnat gnida sig på hjässan. –

Armarna kändes oböjliga.

Herre gud ja, låg han där och tänkte, ni ska få se, att jag börjar bli riktigt gammal. Fan till Hygaeus att ha hårda knogar! Nå, det är maran. Men han brukade göra så, när vi inte kunde läxorna. Sjunde budet, ja. Inte böfveln kommer jag ihåg sjunde budet. Du skall icke göra hor? Hvasa? Herre gud ja, vi äro alla syndare. Men si, jag förstår ändå inte sammanhanget. Nå, det är maran. Hvad tusan åt jag i går kväll? Det kan icke fan komma ihåg. Herre gud ja, du skall icke missbruka Herren din Guds namn. – Nå, jag skulle kunna ringa på Vickberg. Krummeluren skulle kunna läsa för mig ur Guds ord. Katekesen ja. Fan till Hygaeus! För resten fick jag inte läsa tidningen i går. Det var ett sådant förbåldt lefverne. Jullan, ja. – Men si, jag förstår inte sammanhanget, hvasa? Du skall icke göra hor? – Nå, det är maran. Si, jag kunde ta och ringa på krummeluren. Om jag bara krökte ett par gånger på armen, så ginge det. Si, jag har tydligen legat på armen. Nå, nå, det kan också göra detsamma. Krummeluren får hvila på sitt öra. Jag behöfver honom inte. Gammalt folk blir så förbåldt besvärliga. Och så tröttnar di på en. Nå, det är egalt. Hjärtat, det lugnar sig. Det är det där fördömda hufvudet, som värker. Men si, hufvudvärk, det kan hvem som helst ha. Hvem är det, som brukar ha så ondt i hufvudet? Blenda? Eller är det Jullan, kanske? – Men si, jag förstår ändå inte sammanhanget. Fördöme den Hygaeus, hvad han knackade. – Men det kan inte böfveln komma ihåg sjunde budet.

Hans nåd låg där och funderade öfver sjunde budet och öfver sammanhanget, han funderade. –

Sommarmorgonens tidiga ljus började tränga genom persienner och gardiner. Myggorna surrade utanför nätet.

Hans nåd kisade med ögonen, slöt dem, kisade. –

Hva fan – hva fan? Hjärtat slog volt och strupen kändes svullen. – Mot det hvita, svagt belysta myggnätet såg han en silhuett, ett magert hufvud. Och han förnam en skroflig, hviskande röst:

»Sir du döden? Sir du döden?»

Men det var han själf, som hviskade. Och nu sade han med kraftig, klar stämma:

»Så, i Guds den allsmäktiges namn då – men sjunde budet kan icke fan minnas!»

Och under några ögonblicks krampaktig, smärtsam spänning trodde han verkligen, att dessa ord skulle blifva Roger de Sars' sista här i lifvet.

Men nu rörde sig silhuetten. Myggnätet fladdrade, och hans nåd hörde sin trogne Vickbergs stämma: »Hvad befaller ers nåd?»

»Si, si,» kom det svagt och stötigt. »Är det han, söte krummelur?»

»Mår ers nåd inte väl?»

Han var törstig och önskade vatten. Men han förmådde icke forma orden. I stället gaf han tecken genom att räcka ut tungan. Vickberg hämtade vin.

»Tack, tack,» mumlade han. Och efter en stund. »Det var skönt. Nu är jag glad i hjärtat igen.»

Vickberg tog sin stol och satte sig vid hans hufvudgärd. Han betraktade honom oroligt uppmärksamt. Han såg, att baronen långsamt höjde och sänkte högra handens fingrar. Höjde och sänkte det ena efter det andra, utan uppehåll. Till slut blef Vickberg förtviflad. Han tog sin herres hand, smekte den och hviskade lugnande:

»Se så, hans nåd, se så, kära baron!»

Då började Roger de Sars gråta. Han grät icke hårdt och krampaktigt som en stor människa. Han grät i små snyftningar. Han snyftade sig till sömns och snyftade i sömnen. Vickberg släppte icke hans hand.

På slaget åtta vaknade han. Han frustade till, snarkade, rosslade. För Vickbergs öron lät det som begynnande dödsrosslingar. Och med skälfvande händer sköt han kuddarna upp under sin herres rygg.

Men hans nåd hade hämtat krafter i sömnen. Han kunde till och med röra armen. Endast underkäken var obehagligt slapp och svår att styra.

»Vickberg du,» sluddrade han, »hvar hafva vi snuset?»

Och högst egenhändigt tog han en pris af den förtjuste Vickbergs snus. Han lyfte handen till mun – men längre kom den icke. Armen slappnade plötsligt, och handen föll ned på täcket. Han stirrade förundrad, bedröfvad på sin hand, och tårarna kommo honom i ögonen.

Det var då också förbåldt underligt – Men så gjorde han en liten, nästan omärklig axelryckning och sluddrade:

»Det är osså tout à fait égal.»

»Hans nåd mår icke väl?»

»Jo bevas – äh,» gäspade han stort, sjönk tillbaka mot kuddarna och slöt ögonen.

»Vill ers nåd sofva? Ska jag hänga filtar för fönstren?»

Baronen rynkade pannan till svar. Om en stund sade han:

»Sänner Vickberg till sunde budet?» Vickberg förstod icke alls, och vresigt upprepade han:

»Sänner Vickberg till sunde budet? Hur lyder det?»

Vickberg räknade tyst på fingrarna.

»Du skall icke stjäla, ers nåd.»

Baronen öppnade ögonen stort.

»Det var fan,» sade han.

»Om ers nåd ville sofva lite, lite till? Klockan är bara åtta. Och hans nåd har säkert sofvit illa.»

»Jag har sofvit hela natten, sa jag säja honom. Men jag har haft maran, å det är förbåldt obehagligt. Har han

haft maran?»

Jo, Vickberg brukade drömma om en gammal le käring, som lade stora, tunga lock på hans mage.

»Äs, det va osså något!» triumferade hans nåd. »Mig lade de i en sista, en sista, förstår han. Det var Jullan å Per å gamle Hysäus. Men vi hade för stort hufvud, hihihi –»

Nu yrar han, tänkte Vickberg.

»Å så slo Hysäus oss i hufvudet si så här å sa': minns sunde budet – jaha sa' han» –

»Drömmar fara som strömmar,» framkastade Vickberg.

»Nä, födöme mig – Det ä' Han som sickar oss drömmar –»

Vickberg vrängde till ett småleende. Men baronen såg icke hans grimaser. Han frågade.

»Hva har Jullan för sig?»

Vickberg förmodade, att hon ännu icke stigit upp. Efter hvad han trodde sig veta, hade hon för afsikt att jämte herr Per resa med elfvatåget.

»Så, hon sa resa?» suckade hans nåd. Och i sucken låg en smula sorg och stor, stor lättnad.

»Jag vill tala mä henne.»

»Hennes nåd kommer utan tvifvel för att taga afsked.»

»Jag vill tala mä henne nu, om hon osså är i bara särsen – Särken, sa' jag,» rättade han sig med en ansträngning.

»Du sall inte säla – du sall inte säla,» hälsade hans nåd sin syster. Hon slöt honom till sitt bröst, vaggade honom i sina armar.

»Roger, Roger, hvad menar du?»

Han fick med svårighet och med många afbrott berätta hela sin förfärliga dröm. Han uteglömde några detaljer men lade till så många fler, som hans sjuka fantasi så småningom spunnit samman. Han lefde tydligen alltjämt i nattens förvirrade värld.

Och som ett omkväde i hans klagande berättelse återkom ständigt:

»– å så slo han mig i hufvudet och sa': du sa inte säla!»

»Men herre gud, du har ju aldrig stulit! Det är ju alldeles meningslöst. Om han förebrått dig ditt häftiga lynne –»

Det var då sant. Stulit hade han fördöme honom aldrig gjort. Icke så mycket som en knappnål. Men nu hade i alla fall gubben Hygaeus sagt så, och naturligtvis var det någon mening med hans ord.

»Det är ju ridikylt, det är ju fullständigt nonsens.»

»Du sa inte säga så – det är inte alls riddi – för jag har sulit.»

Hon ryckte på axlarna. –

»Jo,» skrek han, och högra handen plaskade tungt ned på täcket. »Jag har bedragit min egen syster på hennes arfvedel. Det var därför han slo mig i hufvudet, den fan –»

Det klack till i domprostinnan, hon måste anstränga sig till det yttersta för att icke visa sin sinnesrörelse. Hon rodnade.

»Å, så du säger –» mumlade hon.

Jo, jo, jo! Men nu, just nu hade han fattat ett beslut. Hans kvarlåtenskap skulle delas i tre lika stora delar: en för Julia, en för Blenda och en för Jacob. Detta var Roger de Sars' sista vilja.

Och nu brast han åter i gråt. Domprostinnan gjorde en stor åtbörd och böjde sig ned öfver hans bädd. Hon sträckte ut händerna och betraktade honom med hänryckning, ungefär som en madonna betraktar sitt barn.

»Hvad du är god, Roger! Hvad du är god, min älskade bror!»

»Jaha,» samtyckte han naivt belåtet. Han rynkade pannan, fingrarna plockade nervöst, han letade efter ord.

»Men sir du – sir du – gifta sig, sir du, gifta sig sa de. Fördöme mig. För det ä' så lyckligt. Jag vet, att di bli lyckliga. För sir du, det har jag osså drömt.»

Domprostinnan kände sig obehagligt berörd och måste släppa fram en liten spetsighet.

»Du tycks ha hunnit med mycket i natt, kära Roger.»

»Jaha, det har jag, för si jag har inte sofvit på hela natten. De fördömda – vänjer mig af med att sofva.»

»Nåja, det blir naturligtvis som du vill. Men jag tänker väl, att vi ställa giftermålet på framtiden –»

»Näej, näej,» kved han. »För jag vill si dem gifta. Jag vill si, att jag har några efter mig. Jag vill si dem, jag vill si dem,» bad han.

»Ja, ja, bara du lugnar dig. I dag kan det ju i alla fall icke ske.» Och domprostinnan gick in på alla hans förslag, nöjd med att de icke kunde förverkligas i dag, och förvissad om, att morgondagen skulle bringa nya utvägar. Tåligt lyssnade hon till gubbens fantasier om de båda ungas lycka. När orden tröto honom eller blefvo alltför orediga kom hon honom till hjälp. Ja, ja, de skulle bo på Klockeberga. Och själf skulle hon bo på Björkenäs, och de skulle alla tre komma till Rogershus. – Om de skulle få barn? Ja, naturligtvis skulle de få. – O, en sådan försoning, en sådan lycka! Och aldrig mer några fördömda mar-drömmar. –

Till slut talade domprostinnan ensam. Hon talade så uppbyggligt. Och allt under det hon i sitt stilla sinne formulerade ett lämpligt bref till Abraham Björner, framtrollade hon de vackraste syner för gubbens glittrande, feberheta ögon.

»Du är så säll, du är så säll! Jag vill syssa dig, jag vill syssa dig midt på mun!»

»Å, Roger, hvilket ögonblick!»

Och med all den grace, som ännu fanns kvar i hennes fylliga kropp, böjde hon sig ned öfver brodern och tryckte en kyss på den skälfvande gamla munnen.

I detsamma – liksom för att celebrera det högtidliga ögonblicket – aflossades ett skott i parken.

*

Fru Enberg stod på trappan till inspektorsflygeln, då skottet brann af.

Hon hade haft Blenda sittande hos sig hela natten, och först nu på morgonen hade hon fått flickan i säng. Nu hade hon gått ut för att leta efter Jacob.

Den feta frun stirrade ned mot marken med denna djupsinniga blick, som människor anlägga, då de hvarken vilja eller kunna tänka längre. – Skottet väckte henne. Hon såg Toni komma rusande ut ur slottets köksdörr, rusa ned i parken. Alltjämt utan tankar men suggererad af herr Tonis vilda flykt, började den feta frun lunka nedåt parken, så fort hon förmådde.

Vid husknuten möttes hon af herr Per. Hon stannade.

»Hvem i Jesu namn är det, som skjuter?» flämtade hon. Men han gick förbi henne utan att svara. Han såg underlig ut i ansiktet och höll sig hoptryckt, som om han haft ondt i magen, eller som om han burit något mellan vänstra armen och sidan. Fru Enberg såg gapande efter honom. Hon såg honom sjunka ned på slottstrappan.

»Åååå,» stönade han. Fru Enberg ville gå fram till honom. Men hennes knän kändes obehagligt slappa. Hon tog stöd mot väggen.

»Hvad är det i Jesu namn – snälla, goda herr Per –»

»Han har skjutit på mig.»

»Toni?» frågade hon. »Har Toni skjutit?»

»Er son, för tusan! Jacob. Han stod bakom häcken. Å-å –»

»Träffade han?»

»Visst djäfvulen,» svor Per till. Mödosamt reste han sig, och med högra handen stödjande sig mot muren, började han klättra uppför trappan. Lovisa skulle gärna ha velat hjälpa honom. Men hon kom icke ur fläcken. Det var inte lönt att försöka. –

Och så får hon se Toni komma med Jacob. De gå sida vid sida, de gå på ett högst underligt sätt. Toni håller Jacobs hufvud tryckt in under högra armen. De gå tvärs öfver gårdsplanen och försvinna i betjäntflygeln.

Lovisa gaf sig själf en knuff och slog sig på låren. Och så vågade hon försöket att gå tvärs öfver gården. Hon gick uppför betjäntflygelns mörka trappa och stannade utanför herr Tonis dörr. Hon knackade.

Intet svar, intet ljud. Då frågade hon: »Får jag komma in?» Och efter en stund svarade herr Toni: Nej.

Hon dröjde några ögonblick vid dörren och började därpå återtåget öfver den mörka vinden, nedför den mörka trappan. Och under det att hon trefvade sig fram i mörkret, sade hon till sig själf:

»Hvad skulle det också tjäna till? Hvad skulle jag kunna göra för honom? Det är ju ingen, som bryr sig om, hvad jag tycker.»

Hon grät icke, men då hon åter kom ut i solljuset voro hennes ögonlock röda, svullna som efter häftig gråt.

Blenda hade svept en filt kring sig och stod på inspektorstrappan.

»Tant – Jacob?»

»Nej, det är ingen fara med Jacob.»

»Skottet då? Jag hörde ett skott.»

»Det träffade herr Per. Men jag tror inte det är farligt. Han kom själf gåendes och talade med mig.»

»Hvar är han nu då? Hvar är han nu då?»

»Han gick väl upp på sitt rum. Kom nu, Blenda, så att du inte förkyl dig.»

Men Blenda tog henne i axlarna.

»Ska du inte gå upp till honom? Ska du inte hjälpa –?»

»Det är sant,» sade fru Enberg. »Jag har blitt så glömsk.» Och med trötta, slappa steg drog hon åter ut öfver gårdsplanen. Hon tyckte själf, att hon påminte om en stackars vingsvedd fluga, som krälar i ändamålslösa kretsar kring lampan. Då hon hunnit stora trappan nedanför herr Pers fönster, hörde hon domprostinnans röst:

»Därhän har det således gått! Packet vill mörda oss!»

Fru Enberg tvärstannade, slöt ögonen och gjorde en min, som om en hotande näfve kommit hennes näsa för nära. Och plötsligt gjorde hon en klumpig men snabb helomvändning och småsprang tillbaka till inspektorsflygeln.

»Domprostinnan är hos honom,» flämtade hon. »Det är inte värdt, att jag går dit. Lilla Blenda, jag kan inte, jag kan inte!»

Blenda följde henne in i kammaren, de satte sig på sängen, och Blenda tog hennes hand.

Om en stund frågade hon med ansträngning:

»Var det Jacob –?»

Fru Enberg svarade icke. Hon fortsatte att stirra. Den där sköna, tanketomma stirrningen. –

Blenda sade:

»Är han hos Toni? Ska jag inte gå upp till honom?»

»Hva skulle det tjäna till?»

Men Blenda reste sig hastigt. Hon tog reda på skor och strumpor. Hon kastade öfver sig kjolarna och knäppte blusen.

»Hva ska det tjäna till?» upprepade Lovisa. »Mig släppte de inte in ens.»

»Ja, men jag vill –»

Lovisa stirrade efter henne. Det var så skönt att stirra. Det var tyst att stirra.

Men då farstudörren föll igen, ryckte hon till. Hennes muskler spändes krampaktigt och ett ofrivilligt leende drog isär mungiporna. Det kändes så plågsamt, leendet, så outhärdligt plågsamt, att hon till slut måste trycka ihop munnen med händerna.

*

»– men jag vill in!» Och dörren öppnades.

»Nu har jag lugnat honom, och jag vill icke, att ni skall göra det värre igen.»

Blenda stannade strax innanför dörren. På soffan låg Jacob. Hufvudet låg på karmen, hängde nästan utanför karmen. Han blundade.

»Är han sjuk?» hviskade Blenda. Och Toni svarade hviskande: »Hur det är med honom, det vet ni kanske bättre än jag.»

»Är det mitt fel – alltsamman?»

Han slog ut med båda händerna, ryckte på axlarna. De svartbruna ögonen skelade. Men han gjorde sig tydligen stor möda med att behärska rösten.

»Fröken Blenda vet kanske icke, hvad som förekommit? Jacob gick i parken för att skjuta de vilda kattorna. Då var olyckan där, och kulan träffade herr Per.»

»Gick det illa – träffade det illa?»

»Det tror jag icke. I så fall hade herr Per icke kunnat gå så väl.»

»Å, så väl – å, så väl –» Hennes röst steg och sjönk med gråten, som ville bryta fram.

Hon steg på tå öfver de knakande tiljorna.

»Lille Jacob – så väl –» hviskade hon.

Han gjorde en otålig rörelse, som kom henne att tvärstanna. Han sade:

»Det är inte sant, som far säger. Jag gick i parken för ingenting, jag bara gick där. Men när jag fick se honom, blef jag ond. Och då gjorde jag det. Jag tänkte inte öfver det, jag blef ond.»

»Jacob lille,» snyftade hon till.

»Nu får fröken icke hetsa upp honom mera. Det kan vara nog för denna gång. Jag hade stor möda att lugna honom. Han ville göra sig illa. Nej, nu får fröken verkligen gå.» Och han ryckte henne med sig bort till dörren.

Jacob kastade otåligt med hufvudet. Och plötsligt satte han sig upp, kröp upp i soffhörnet och drog benen till sig.

»Låt Blenda vara, far, jag måste i alla fall tala med henne. – Å, sätt dig där i hörnet, i andra hörnet. Och snälla far – gå ut ett tag!»

Motvilligt öppnade Toni dörren. »Men du får inte –»

»Nej, nej, jag ska inte!»

Blenda satte sig i soffan.

Hon såg på Jacobs stora heta ögon. Men då han vände blicken mot henne, sjönko hennes ögonlock som till sömn.

»Blenda får icke vara ond på mig nu längre,» sade han. »Jag visste inte riktigt, hvad jag gjorde. Och han blir nog snart bra. Det var bara salongsgeväret jag hade. Och kulan snuddade nog bara –

Ja, det är ju förstås inte min förtjänst,» smålog han matt. »Men i alla fall – får du inte vara ond. Vi ha varit

goda vänner, så länge, länge – så, länge, du har funnits till, lilla Blenda.»

»Jag är inte ond. Jag är bara ledsen att det är mitt –»

Han skakade otåligt på hufvudet.

»Och ser du,» återtog han efter en stund. »Nu blir det –

Nu ska far och jag resa till Italien.»

»Ska du resa?»

Han slöt ögonen och nickade.

»Vi ska resa. – Och vi ska inte komma igen.»

Nu kunde hon se på honom, nu, då hans ögon voro slutna. Å, så hopsjunken han satt där, liten och blek och mager. Med tumsbreda ränder under ögonen. Han såg ut, som han gjorde den där sommaren, då han legat i mässlingen hela våren. Det var samma sommar, de första gången vandrade upp till Tanningen.

Hans läppar sköto fram. De voro bleka och darrade. Blenda kunde godt se, att de darrade.

Då sade hon:

»Vill du, att jag ska följa dig till Italien?»

Hon tänkte: Om han nu säger ja, så skall jag följa honom. Då är det, det bästa jag kan göra, då vill gud, att jag skall göra det. Gode gud, nu vet du precis hur det är. Om du vill, att jag skall följa honom, låt honom då säga ja. Om du vill, om du vill, om du vill –

»Hvad skulle det tjäna till?»

Hon betänkte sig ett ögonblick. Därpå:

»Det tjänar inte till någonting. Men om du vill, så gör jag det.»

»Nej – jag vill inte. Du sa' i går kväll, att du ville gifta dig med mig. Jag började tala om egendomarna bara för att pröfva dig. Och när du sa', att du ville, förstod jag alltsamman –»

»Hvad förstod du?»

»Jag förstod, att du inte vill. Jag förstod, att du bara ville vara snäll mot mig.

Å, lilla Blenda, lilla Blenda!» Han tryckte sig hårdt in i soffhörnet. Han drog upp benen och knäppte händerna kring knäna.

»Ser du, jag skulle nog ha lugnat mig – jag skulle nog ha kunnat – jag skulle – om jag bara fått tid. Om jag gått upp till Tanningen. Men det kunde jag inte heller. Och så fick jag se honom, och då gick det så –»

Gode Gud, tänkte Blenda, nu vet du precis, hur det är. Om han vill att jag ska följa honom, så gör jag det, mer kan jag inte göra.

Och hon frågade:

»Vill du inte, att jag ska följa dig?»

Han kastade sig fram emot henne. Hon måste anstränga sig för att icke göra en förskräckt undvikande rörelse. Hon kände hans heta, lite fuktiga hand mot sin kind. Hon hörde honom säga:

»Nej, jag vill icke. Om du följer mig, så kommer jag att bli elak mot dig. Jag vet det. Det är icke bara för din skull, jag inte vill. Det är också för min egen. Jag vill icke bli elak mot dig.»

»Du skulle inte – du skulle inte –» mumlade hon.

»Jo,» sade han. Och han grep henne i axeln.–

Hon ryckte till och drog sig undan. Han släppte sitt tag. Han rätade upp sig och spände ut bröstkorgen.

»Nu vet du, att jag inte vill.»

Hennes spänning gaf vika. Hon sjönk ihop. Hon hade ju icke sofvit, och hon hade varit rädd. Men nu orkade hon icke vara rädd längre. Hon orkade icke vara ledsen, hon orkade ingenting. Och hon kände det som en befrielse. Sömnigt och tungt lade hon sitt hufvud på hans axel. Han ville draga sig undan, men hon slog armarna kring honom.

»Jacob lille – jag vill bara kyssa dig.»

Hon sträckte sig emot honom. Och med slutna ögon och hårdt hopknipna läppar kysste han hennes mun. En hastig gosskyss, som knappt snuddade vid hennes läppar.

XVII.
Sjunde skärmytslingen, som är den sista.

Dagen gick långsam, tyst och dyster öfver Rogershus. Gårdsplan och park lågo öde. I slottet hördes endast tjänstefolkets hviskningar och då och då ett gällt skri eller några häftiga ord från den upprörda domprostinnan.

Hans nåd var tills vidare okunnig, om hvad som händt. Han sof under tredubbla lås – bibliotekets, arbetsrummets och sofrummets. Och Vickberg vakade öfver hans sömn.

Men domprostinnan gick i en ständig, orolig kretsgång mellan sitt rum, Pers rum och den obevekligt stängda biblioteksdörren.

Klockan elfva kom inspektor Halling från staden, medförande doktorn. Lena, som hela dagen befann sig på spejarestråt, tröstade de förskräckta köksorna med, »att herr Per bara fått en usel skråma, som skulle vara läkt om ett par dar.» Med baronen var det däremot enligt Lenas utsago betydligt värre. Han hade »blod i hjärnan». Och det lät ju hemskt nog.

Om »olyckan» talades så litet som möjligt. Det vet en väl, att ett sådant där otäckstyg kan brinna af, bara man tittar på det. Och dum den, som ställer sig i vägen.

Nej, den stora frågan, som ifrigast diskuterades inom köksafdelningen, var denna: Ska hon fara, eller ska hon inte? Och med »hon», uttaladt i en både föraktfull och förskräckt ton menades ingen mindre än hennes nåd, änkedomprostinnan Hyltenius.

»Det var då själfva håken, att han skulle gå och bli uppfläkt, sonen hennes. För nu tar hon sig förstås anledning att stanna. Och så blir det aldrig slut på eländet,» klagade Lena. Och därpå aflade hon följande högtidliga löfte:

»Men det lofvar jag, att är det så, att Han i sin nåd låter henne komma i väg i dag, så är det Lena Andersson,

som inte går i hagen på tre lördagskvällar!»

Och sedan hon sålunda i vittnens närvaro hembjudit den Högste ett så stort offer, som han rimligtvis kunde begära, begaf hon sig åter ut på spejaregång.

Men det var så välsignadt tyst på Rogershus, denna olyckliga dag. I ena flygeln sutto fru Enberg och Blenda, i den andra Toni och Jacob. Och om man så stack hela örat in i nyckelhålet, hörde man icke ett muck för det.

Endast från Johnssons kammare hördes ett oafbrutet mummel. Lena måste glänta på dörren. Där satt Johnsson i sängen och rakade sig med fubblig hand, och svor och förbannade. På sin högra sida hade han en ölkagge, och på sin vänstra sida hade han en porterkagge.

»Kom in jänta och tag rakkyssen af vackre Johnsson,» bjöd han. Men Lena hade minsann icke lust att flamsa. Visste inte Johnsson af, att herr Per var skjuten?

»En mer eller mindre!» hickade Johnsson och gjorde en storartadt frikostig åtbörd. Och drack henne till.

Nå, då visste han väl icke heller, att hans nåd låg för döden? – Men icke ens detta budskap gjorde något djupare intryck på Johnssons öfver jordens sorger höjda sinne.

»Hvem djäfvulen ligger inte för döden?» skröt han. »Sir hon inte, att en håller på att raka liket? Jonssöner och de Sarsar, di lefver och dör för hvarann. Hälsa hans nåd, min sköna, att vackre Johnsson är rakad och beredd för färden.»

Den kommer håken och hämtar, tänkte Lena. Hon smällde igen dörren och begaf sig ned till stallarna för att bland menige man utbreda sina viktiga nyheter.

För en gångs skull hade Lena hört tämligen riktigt – åtminstone hvad herr Per beträffade. Hennes farhågor angående hans nåds tillstånd voro däremot betydligt öfverdrifna. Visserligen hade doktorn sagt, att här möjligen förelåg en lindrigare hjärnblödning. Men den sjukes allmänna tillstånd var efter omständigheterna ganska tillfredsställande. Hvarken hjärta eller respiration gåfvo anledning till allvarligare bekymmer.

Men ro måste han naturligtvis ha. Doktorn skulle återkomma senare på dagen.

*

Framemot middagen råkade domprostinnan i en häftig tvist med sin son. Deras röster hördes öfver hela gårdsplanen, hördes ända in i köket. Nyfikenheten var kolossal, men någon närmare upplysning, om hvad som föregick, kunde ej erhållas, då ju den sakkunniga Lena fortfarande befann sig nere i stallarna. För att åtminstone vara valplatsen något närmare, gjorde Rika sig ett ärende upp till fröken Siedel. I korridoren mötte hon domprostinnan. Det var ett fasansfullt men intressant ögonblick. Domprostinnan var enligt Rikas uppgifter röd och uppsvälld som si så här. Och förbaske mig om hon inte haltade af ilska. För si jag kan väl aldrig tro att sonen gett sig till att sparka henne på benen? Det ska han väl ändå vara för svag och uslig till. –

Då domprostinnan stängde dörren till sonens rum, hade hon sagt: »Jag vet min plikt.»

Herre jemini då!

Ungefär en timme senare beställde domprostinnan fram ekipage. Stor uppståndelse. Nils körde fram med galavagn och galahästar och galalivré. Inom köksafdelningen diskuterades drickspenningsfrågan på det lifligaste. Och Lars höll sig beredd att bära ned bagaget.

Men däraf blef intet.

Hennes nåd – hennes nåd rätt och slätt och utan bagage – kom med raska steg utför trappan och besteg vagnen. Den påpassliga Lena skyndade till med filtar. Och i belöning fick hon höra, hur Nils vördsammast dristade fråga, om man samtidigt finge hämta läkaren från staden.

Nej. Hennes nåd nästan hviskade en adress till kusken. För ett ögonblick förlorade Nils sin värdiga hållning – han uppriktigt sagdt stod och gapade på hennes nåd. Därpå stramade han upp sig, besteg sin tron, saluterade – och i väg.

Kvar stod Lena, den olyckliga Lena, som icke uppfattat ett dugg af adressen.

*

Hans nåd låg och sof.

Vickberg strök öfver, smekte sidentäckets kant. Ja, sof du min gubbe lilla, mumlade han för sig själf. Du behöfver bara sömn, så blir du frisk igen. Jag känner dig nog, din argbigg, det är inte första gången ilskan står dig efter lifvet. Men du har din sömn, du. Och så är du hjälpt.

Det var det egendomliga med Vickberg, att då han satt vid sin sofvande herres bädd, förlorade han all sin högtidlighet, all sin stränga korrekthet, ja, nästan all sin respekt. Då tyckte han om att gifva sin herre förtroliga tilltal. Han kallade honom min gubbe lilla, och han kunde tillåta sig att under nattens tysta timmar läxa upp herr baron och kammarherren på ett ganska eftertryckligt sätt. Du är just icke något ljushufvud, du, brukade han säga. Det skulle roa mig att veta, hur du skulle bete dig, ifall Vickberg kom på den idén att skudda stoftet af fötterna. Du bör allt vara en smula beskedlig mot Vickberg, min gosse, annars kan det gå dig illa. Man håller inte ut längre, än man håller. Så mycket du vet det, gamle älgtjur!

Men att hålla ut, det var Vickberg i självfva verket fast besluten för. Något nöje var det icke, men man har sina plikter. Och den siste Roger Bernhusen de Sars skulle icke få komma på dekis, för så vidt Vickberg kunde hindra det.

Det knackade på biblioteksdörren.

Vickberg ryckte på axlarna. Domprostinnan!

»Hon är galen, människan,» mumlade han. »Doktorn har ju sagt, att han inte får störas.»

Knackningarna upprepades allt tätare och hårdare. Vickberg sträckte på sig behagligt, vårdslöst och gäspade stort. – Nå, han var väl tvungen att gå bort och lugna henne. Han reste sig, och anläggande en så pass bekymrad och bister min, som han ansåg sig för tillfället kunna begagna, smög han sig på tå bort till bibliotekets dörr.

Då han lade handen på dörrvredet, hörde han Tonis hviskande röst: Vickberg, Vickberg. –

Det var någonting oerhördt. Hastigt reglade han upp, öppnade: »Hva i –?»

»Du måste väcka hans nåd.»

»Är du galen, människa? Hvarför?»

»Domprostinnan har hämtat länsman. Han vill häkta Jacob.»

Länsman på Rogershus för att –?

Vickberg rätade upp sig.

»Du väntar här,» sade han.

»Ja, men lofva, att du väcker honom!»

Den djupa, betydelsefulla fåran plöjdes fram i Vickbergs panna.

»Inför detta måste hvarje annan hänsyn vika.» –

Hans nåd vaknade långsamt. Ögonlocken gingo några gånger upp och ned. Slutligen satte han sig upp och såg sig omkring efter filbunken.

»Jag har ansett mig böra väcka ers nåd, emedan någonting ytterst obehagligt inträffat. Som ers nåd behagade minnas aflossades i dag på morgonen ett skott i parken –»

Det kunde baronen icke erinra sig.

»Så skedde emellertid,» fortsatte Vickberg brådskande. »Det var Jacob, som sköt, och olyckligtvis träffade skottet herr Per.»

»Det var fan! Gjorde han det med flit?»

»Därom vågar jag icke uttala mig. Nog af, herr Per sårades – till all lycka mycket lindrigt –»

»Ja, hvad tusan väcker du mig för? Jag är väl ingen fördömd fältskär –»

»Ers nåd, det är icke därför – Domprostinnan Hyltenius har ansett nödvändigt att tillkalla länsman. Och det är inför detta –» Vickberg skalf på rösten. »Ers nåd – en häktning på Rogershus –»

Baronen lyfte med anmärkningsvärd lätthet sin högra hand.

»Krummelur – nu tar han om alltsammans.»

Och Vickberg tog om. Han vidgick, att han trodde det existerade en viss jalousi mellan de båda unga männen. Under alla förhållanden var det ju ytterst taktlöst af Jacob –

»Taktlöst,» upprepade baronen. »Ja, det kan man säga. Nå, vidare.»

Och Vickberg förtalte åter om domprostinnans lilla bragd. Och i sin upphetsning råkade han tillfoga:

»Jag tillstår, att jag icke förstår hennes nåds handlingssätt –»

Baronen kisade mot honom.

»Det är det heller ingen, som har begärt af honom, kära vän.»

Vickberg stramade till.

»Hvad befaller ers nåd?»

»Jaha,» suckade baronen, »vi få väl lof att stiga upp. Låt hälsa kommissarien, att han ingenting företar sig, förrän vi talat med honom.»

Hofmästaren förde befallningen vidare till Toni. Då han återvände, hade baronen egenhändigt dragit på sig sina strumpor.

»Men ers nåd, ers nåd –»

»Vet han, jag känner mig riktigt kry. Si bara på armen! Si bara!» och han gjorde några rätt lediga rörelser.

»Ers nåd talar också mycket bättre.»

»Tala,» fräste han till. »Hva fan pratar han för slag. Tror han inte, att jag lärt mig tala?

Nej, inte nattrocken! Inte nattrocken! Sir han, doktorn kommer ju. Och en sådan där tror alltid, att man är sjuk, om man går i nattrock. Och dessutom,» tillade han med en viss egendomlig betoning, »är det sista aftonen min syster uppehåller sig på Rogershus. Il faut faire les honneurs, förstår han.

Apropos. Har jag träffat domprostinnan i dag?»

»Ers nåd hade ett längre samtal med domprostinnan.»

»Nå så! Hva sa' jag då? – Å, genera sig inte, min söte! Jag vet ju, att han inte lyssnar. Men han har ju öron att höra med.»

Det hade Vickberg mycket riktigt, och han hade också en dunkel aning om, att hans nåd sagt sig vilja skrifva ett nytt testamente. Dela sina ägodelar i tre lika delar, en för domprostinnan –

»Que le diable m'importe! Si, det var drömmen. Nå så.

Hihihi –» brast han ut i skratt. Han skrattade länge, och hans stora mage hoppade af skratt eller möjligen af nervositet.

»Käppen! Nu äro vi färdiga. En pris, s'il vous plait. Ja, för resten – gif mig hela dosan! Han ska få igen den. – Jaså, länsman är på Rogershus. – Käppen – si så. Vi taga emot i biblioteket. Var god be domprostinnan och kommissarien – hur är namnet? Hvasa? Vallquist? Godt, jag ska ha den äran att taga emot herr kommissarien Vallquist.

Allons, mon cher!»

Domprostinnan befann sig redan i biblioteket. Hon skyndade med utsträckta armar mot sin bror. Men på halfva vägen stannade hon och armarna sjönko.

»Roger,» sade hon i djup alt, »du är ond på mig?»

»Pas du tout, pas du tout, ma chère!» Han småskrattade. »Nu som så ofta misstar du dig fullständigt på mina känslor ...»

Nu anmälde Vickberg:

»Kommissarien Vallquist.»

En liten, satt, fyrkantig man med yfviga, gulbruna knäfvelborrar, en man med jätteaxlar, jättehänder, jättefötter –

»Goddag, min kära kommissarie. Var god och tag plats. Jag står, jag står. Jag har legat hela dagen. Ja, det skulle ha varit mig kärt att se honom, min bäste, ifall icke anledningen vore så förbåldt löjlig. Nej, var så god och sitt, säger jag –»

Kommissarien satte sig längst ned vid dörren.

»Nå, min bäste, det har berättats honom en riktig röfvarehistoria om ett skott, som aflossats här på gården?»

»Roger –» afbröt domprostinnan.

»Ma chère, jag får fästa din uppmärksamhet på, att detta tills vidare är ett samtal mellan kommissarien och mig. Tyvärr ett tämligen löjligt sådant. Men i alla fall måste jag be dig –

Nå, kommissarien, hvad är det, vi ha hört?»

»Joo,» började han och han antog en så pass hög ämbetsmannamin, som ställets helgd och herr baronens närvaro tillät. »Joo, domprostinnan Hyltenius har inför mig angifvit en viss Jacob Enberg, boende här på Rogershus. Det tycks inte vara mindre än mordförsök, han har gjort sig skyldig till.»

»Bien! Och hvad är nu hans mening?»

»Mening? Jag har naturligtvis ännu icke kunnat bilda mig någon åsikt –»

»Mon dieu!» Hans nåd började blifva nervös. »Hvad tänker han företa sig, min gode man?»

»Joho, det kan jag säga.» Och nu reste kommissarien borst. »Jag tänker min plikt likmätigt häkta bemälte Enberg.»

»Mycket bra. Om jag förstått er rätt, är det på domprostinnans angifvelse ni vill inskrida?»

»Jaha.»

»Godt. Nu ber jag domprostinnan i min närvaro upprepa sin angifvelse.»

»Det kan inte falla mig in.»

»Dina skäl, om jag får be?»

»Skäl? Men Roger, hvad menar du? Har jag angifvit? Tror du att jag är en människa, som går omkring och angifver?»

»För ögonblicket ser det nästan så ut. Men ingen skulle vara gladare än jag, ifall det hela visade sig vara ett misstag. – Alltså, kommissarien hör, att domprostinnan icke gjort någon angifvelse.»

Länsman vred sig oroligt på stolen och ref sig i ryggen.

»Det begriper jag då inte, hur domprostinnan kan säga –»

»Kan kommissarien påstå, att jag anklagat den där Enberg för mordförsök?»

Kommissarien förlorade tålamodet.

»Nej, men hör nu människa –»

»Hvilket språk! Roger –»

Hans nåd såg ganska glad ut.

»Skulle kommissarien godhetsfullt vilja låta min syster berätta, hvad hon sagt. Damerna ha ju tyvärr i regel icke reda på, hvad de säga. Men här skulle ju möjligen kunna föreligga ett undantag.»

»Ha, ha, ha,» skrattade länsman, smickrad af, att hans nåd behagade skämta.

Men domprostinnan pöste som en kalkon, och hon talade i djupaste alt.

»Jag har sagt den där personen, att min son Per blifvit sårad i höften. Men huruvida skottet aflossades i illvillig afsikt eller af våda, det torde vara den där personens och icke min sak att utreda.»

Hans nåd snöt sig ljudligt och sjönk ned i sin stora länstol.

»Så var det med den saken. Sedan nu angifvelsen reducerats till sitt verkliga värde, skulle jag vilja råda er till, att redan i kväll taga reda på, hvad den sårade själf menar om saken. Husfolket står också till herr kommissariens disposition. Emellertid vill jag» – han tuggade – »vill jag utbedja mig, att ni tills vidare uppskjuter förhöret med Enberg. Jag tror, att gossen är alltför upprörd för att kunna ge klara besked.»

Kommissarien gjorde en klumpig bugning och marscherade ut. Hans nåd tog sig en ny pris, tog den grundligt och betänksamt.

»Vickberg!» Han vinkade honom till sig. »Känner han den där gode mannen?»

»Mycket väl, ers nåd.»

»Nå – och han har ingen svårighet att tala med honom?»

»Nej – nej – nej inte alls.»

»Det var bra det, för si det har jag. – Tag nu de här nycklarna och gå in efter min portfölj – han vet?»

Julia och hennes älskade bror voro ensamma i biblioteket.

»Roger –»

»Till din tjänst!»

»Du är väl inte ond på mig?»

»Au contraire! Du skötte dig förträffligt. Jag försäkrar, att du fullständigt konsternerade krummeluren. Hihi – det var riktigt trefligt –»

Domprostinnan smålog skälmskt och gaf honom smäktande ögonkast.

»Du är således åter min gode, käre bror? Å, Roger – i morgse – hvilket ögonblick!»

»Jaha visst, ja. Du lär ju ha varit inne hos mig?»

»Lär – ha varit –»

»Ja, sir du – jag kommer min själ inte ihåg det. Men Vickberg påstår, att du var inne och satt på sängkanten. Jag hoppas, du förlåter alla dumheter jag eventuellt kan ha sagt?»

Domprostinnan förmådde – förmådde ingenting. Hans nåd fortsatte tankfullt:

»Sir du, det är något rent märkvärdigt det där. När jag har haft maran, kommer jag inte ifrån den, ens då jag vaknar. Det är en fullständig yrsel. Jag vet fördöme mig inte, hvad jag säger.»

»Jaså – inte – Du vill således påstå, att du inte vet, hvad du sade mig i morgse? Du vill påstå, att du inte minns – Du minns kanske inte, att du bad mig, att jag skulle kyssa dig?»

»Sir du det! Sir du det!» skrek hans nåd. »Jag tycks ju ha varit fullkomligt oregerlig!»

»Det – det är ovärdigt –»

»Ja, men hvarför tusan gjorde du det? Du kunde ju förstå, att jag yrade.»

Han tog sig en tredje pris.

Vickberg kom med portföljen. Hans nåd låste upp den och tog fram några papper.

»Jaha – tjihitt – nu går Vickberg efter vännen Vallquist. Han väntar tills mannen fullgjort sina åligganden. Sedan tar han honom afsides och hälsar honom från domprostinnan Hyltenius, som högeligen beklagar det besvär, hon onödigtvis vållat honom. Och så trycker du hans hand och gör i öfrigt, hvad fan ingifver dig att göra. Blir han fundersam, så säger du, att det är ersättning för en onödig tjänsteresa. Förstår han, hvasa?»

Vickberg förstod fullkomligt.

Och åter var domprostinnan och hennes bror allena i biblioteket.

»Dithän har således din underliga tillgifvenhet för den där slyngeln bragt dig. Du vill muta en statens tjänsteman –»

»Mais que faire, cherie? Du har ju gått här och idisslat mina skyldigheter. Jag börjar tro dig. Jag har kanske skyldigheter, det är kanske min plikt, att söka hålla reda i det här gamla nästet, så länge mina sprattliga ben bära mig. Det är kanske min skyldighet att söka hjälpa de här ungdomarna, som vuxit upp ikring mig, vuxit upp gudi klagadt på en slump – si så där. Hvasa? Hvad tycker du?»

»Jag tycker – jag tycker, att du har burit dig skamligt åt emot mig! Du tvingade mig att göra mig löjlig inför den där personen. Du tvingade mig att förneka mina egna ord –»

»Det var således jag, som tvingade dig?»

»Ja,» svarade hon kort och sträft. Det ryckte och arbetade i hennes ansiktsmuskler. Och plötsligt brast hon ut:

»Och så narrade du mig! Du narrade mig!»

Hans nåd betraktade henne uppmärksamt.

»Det var således för att vinna vissa fördelar af mig, som du tog tillbaka angifvelsen?»

»Ja.»

»Du hade således icke en tanke på skammen? Icke ens vid lugnare besinning hesiterade du inför detta?»

Hon såg honom rätt in i ögonen.

»Du börjar upprepa dina frågor väl ofta, min käre Roger. Hur ofta vill du egentligen att jag skall besvara dem?»

Han sjönk ihop, han såg mycket, mycket gammal ut. Men han smålog.

»Du har rätt, ma chère. Jag börjar bli tjatig. Och vi förstå inte hvarandra. I alla fall – har du bestämt dig för att resa?»

»Jag reser i morgon med första tåget.»

»Med första tåget? Då får du förlåta, att jag tar farväl af dig i kväll. Mina krafter är nog inte så stora. – Nå så, hvad var det, jag ville säga? Jo – jag har ju verkligen ingen aning om, hvad jag sa' dig i morgse. Men jag kan förstå, att jag gifvit dig alltför stora förhoppningar beträffande det testamente, jag nu tänker upprätta.» Han gjorde en sorglustig grimas. »Jag vill hoppas, det blir mitt sista.

Mitt sista. – Ja, du förstår kanske, att Blenda blir min universalarfvinge. Jag vill emellertid försäkra dig, att jag skall söka göra det legat, som skall utgå till dig och din dotter så stort, som det är mig möjligt.»

Domprostinnan hade rest sig. Han räckte fram handen.

»Det är mig pinsamt att i denna stund behöfva tala om affärer. Mais que veux-tu – hvad vill du väl?» upprepade han sakta.

»Farväl, Roger.» Hon gick förbi honom, lämnade rummet.

Handen sjönk. Han satt framåtlutad, stödd mot sin käpp. Han nickade några gånger, nickade bejakande åt sina tankar. Och han smålog för sig själf, smålog som en gammal, trött människa gör, glädjelöst och lugnt, utan hopp och utan oro.

*

Toni sprang upp till fru Enberg, han kom med andan i halsen.

»Det är slut, det är öfver, det är bra! Allting är bra,» skrek han. »Han har rest, han kommer icke igen! Det var herr Per, som gjorde, att han reste. Å, tack åt herr Per!»

»Tala tystare, Toni! Hon har somnat.»

»Sancta Maria, har hon somnat? Ja, barnen, Lovisa, de äro lyckliga. Tänk – nu sofva de båda! O ja, det har varit svåra dagar för dem. Stackars gosse! Men nu är allting bra. Är icke Lovisa glad?»

»Jo – jag är glad.»

Han trefvade i mörkret, och hans händer träffade hennes feta, uppsvällda ansikte.

»Du är ledsen, därför att gossen skall resa?» Han förstod, att hon grät. Men hennes snyftningar ljödo som tunga, mödosamma, krampaktiga andetag. Han kunde knappt förstå hennes sorg, själf var han så vettlöst lycklig. –

»Han skall skrifva till Lovisa, hvarenda dag skall han skriva. Och Lovisa skall skrifva. Och jag skall skrifva och berätta allting om honom. Jag skall lära att skrifva riktigt vackert om honom. På det sättet skall Lovisa icke bli ensam.»

»Nej, nej –»

»Lovisa blir icke ensam, Lovisa blir icke ensam!» återtog han otåligt.

»Nej, jag blir icke ensam,» upprepade hon.

En lång stilla, hvilande tystnad kom öfver dem. De kunde höra den sofvande flickans lugna, jämna andhämtning.

»Det är bäst, att Toni går nu. Jacob kunde vakna.»

»Ja, jag skall gå.» Och tveksamt: »Lovisa – vill du lofva mig en sak? När du säger farväl åt gossen – gör det

icke för svårt –»

Han lyssnade efter svar. Han var rädd, att han gjort henne illa och sträckte ut sina händer för att finna henne.

Ur mörkret – långt, långt bortifrån tycktes det honom – hörde han hennes röst:

»Nej – jag ska inte göra det svårt för honom.»

*

Vickberg stod inför sin herre. Han var icke fullt säker på, huruvida baronen vakade eller sof. Men han sade:

»Kommissarien bad mig framföra hans vördsamma tack till ers nåd. Han fann ersättningen alltför rundligt tilltagen. Dessutom bad han mig hälsa, att saken efter herr Pers vittnesmål fått ett helt annat utseende. Och att han icke vidare hade någon som helst anledning att befatta sig med densamma.»

»Nå så – det var en förståndig krummelur.» Baronen lutade sig tillbaka i stolen. »Hvad har han vidare att andraga, min söte?»

Vickberg ville ödmjukast råda hans nåd, att genast gå till sängs. Doktorn hade sändt bud, att han skulle komma till Rogershus först följande morgon. Men han hade på det strängaste anbefallt fullständig hvila.

»Ja, sir han – anbefalla, det kan jag också. Lugn och hvila och godt humör, ja – men fördöme mig, om de säljer di sakerna på apoteket. – Var god och hjälp mig, jag vill promenera mig en smula.»

Och hans nåd vandrade omkring i sitt bibliotek, petade på sina böcker, strök dem öfver ryggarna, tog ut den praktfulla Corinne, bläddrade, ställde åter in den.

»Hör nu, var snäll och tänd lampan på skrifbordet.»

»Ja, men ers nåd tänker väl inte –?»

»Si så, si så, gör som jag säger!

Hör nu, Vickberg, hvad ska vi göra med honom, gossen?» Han talade genom den öppna dörren. Vickberg kom. I handen höll han ännu den kolnade tändstickan, som han betraktade med allvarlig uppmärksamhet.

»Ers nåd – jag har hört att fadern – det vill säga Toni – önskar ta honom med sig till Italien.»

»Det var tusan! Hvad säger Enbergskan om det?»

Vickberg höjde beklagande på axlarna.

»Hvad ska hon säga? Jag tror icke, att hon har något att invända.»

Baron Roger stultade omkring och stötte med käppen.

»Jaså, di krummelurerna – di behagar göra sina arrangemanger utan att fråga mig till råds?»

»Ack, ers nåd, det är ju bara en önskan –»

»En önskan, ja. Hva fan – jag hade också en önskan. Hade jag inte, hvasa? Men det var ingen, som brydde sig om min önskan.» Han stötte i mattan, piskade stolsitsarna.

»Ba!» bröt han ut. »Mig är det tout à fait égal.» Och med en bister grimas tillade han: »Hufvudsaken är, att folk och fä inte bli skjutna här på Rogershus. Hvasa? Hvad tusan har jag med den där krummeluren att

göra? Han må fara åt helvete, ifall det roar.»

»Jag får således underrätta dem om, att ers nåd bifallit deras begäran?»

»Underrätta dem bäst han vill. Men ska de resa, så ska de resa strax. Jag vill fördöme mig inte ha lösdrifvare på gården. Förstår han, hvasa?»

Jo, Vickberg förstod.

»Och så kan han underrätta dem om – ifall det behöfs – att testamentet är sönderrifvet. Begriper han? I små, små bitar –»

Äfven detta begrep Vickberg. Och han trodde icke heller, att Jacob väntat sig något annat.

»Jaså, han gör inte det? – Och för resten vill jag ha frid på gården. Alla utbölingar ska bort. Hur är det egentligen med den där Per, hvasa? Kan han flyttas? I så fall får han ge sig i väg till Björkenäs eller hvart tusan han vill.

Och Blenda ska också till Björkenäs.»

»Blenda?»

»Jaha!» bräkte hans nåd ursinnigt. »Har du mistat hörseln, du dumme krummelur? Jag skall fördöme mig pracka på den där dumme Siedel allt hvad jag kan. Hon får inte komma igen – hon får inte komma igen förrän i oktober. Jag kan också vilja ha frid, hvasa?

Men den andra – den där dumma – hva heter hon – Sara? Hon får stanna. Hon är dum som ett spån och spelar écarté som en riktig demimonde – hihihi – Vet han inte af, att sådana där damer plär spela écarté?»

Nej, det visste han icke, men han trodde baronen på hans ord. Och i sammanhanget härmed vågade han vördsamt fråga, om det icke nu vore tid att gå till sängs?

»Nej – nej det vill jag inte. Sir du,» fortsatte han en smula skamset. »Sir du, jag är nästan rädd. Det var så förbåldt obehagligt med kistan och med Hygaeus, som knackade mig i skallen.»

»Sådant upprepas aldrig två nätter i rad. Fiskartorpsmalin påstår för öfrigt, att sådana drömmar ska betyda ett långt lif.»

»Säger hon det? – Ja, ja. – Han såg min själ kry ut, gubben – Hygaeus menar jag. Men man ska aldrig göra sig för säker, sir han. – Hör nu, ge mig ett glas sherry.»

Då Vickberg kom med vinet, hade baronen satt sig vid skrifbordet. Han hade papper framför sig och penna i hand.

»Nej, men ers nåd, det går inte an, det går inte an!»

Baronen vände sig långsamt emot honom.

»Hör du, Vickberg, det var en sak – Om Jacob – Ja, du kan säga det åt Toni. Du kan säga honom, att för gossens framtid skall det naturligtvis sörjas härifrån. Ja, jag menar – du förstår? Beloppet stipulera vi närmare framdeles.»

Vickberg bugade.

»Jaha, det var det.» Baronen suckade tungt och kliade sin kala hjässa med pennskaftet. »Det är ju tusan. Kan

du begripa, hvarför det ska klia, när det inte finns något hår?»

Vickberg skakade på hufvudet till tecken, att han allt fortfarande ej kunde gifva någon antaglig förklaring af detta fenomen.

Baronen började skrifva.

»Men, hvad tänker ers nåd göra?»

»Si, si, en sån nyfiken krummelur,» muttrade baronen allt under det han skref. »Fördöme mig – ska han inte – ha reda på – allt hvad jag gör. – Gif hit vinet! Åhå – det kändes skönt.

Jag skrifver till Abraham Björner. Nu vet han det. Si, man ska icke göra sig för säker.»

Och baronen skref. Och Vickberg stod bakom hans stol och skakade på hufvudet, trampade, hostade och gaf sitt missnöje de tydligaste uttryck.

Ändtligen var brefvet färdigt, skrifvet med ojämna, omöjliga, nästan oläsliga bokstäfver. Hans nåd läste igenom och tycktes belåten med sitt verk.

»Snuset, Vickberg!» Han tog sig en försvarlig pris, vände bort hufvudet, så att papperet ej skulle fläckas, nös, nös –

Och därpå gjorde han en stor sväng med högra armen. Nu kom det viktigaste, det ojämförligt viktigaste: namnteckningen.

Vickberg sträckte sig på tå och läste öfver sin herres axel.

Roger Bernhusen de Sars.

Hans nåd lade ifrån sig pennan, läskade arket. Han sneglade upp på sin tjänare.

»Hvasa?»

Vickberg blef generad, han stammade:

»Ja, ers nåd – det namnet – det – det har stått på många viktiga papper. Det är ett betydelsefullt namn.»

Men baronen hörde honom ej. Han stödde hufvudet i händerna och såg med kisande ögon på de många snirklarna, de underligt hopslingrade linjerna.

Riktiga krummelurer. –

Vickberg lade handen försiktigt på hans axel.

»Ers nåd,» hviskade han, »nu är vi tvungna att gå och lägga oss.»

»Ja, ja –» Han rätade upp sig och andades djupt. Men han kunde icke taga blicken från papperet.

»Sir du, Vickberg, det där – det är jag.»

Den skrumpna, blåaktiga fingern vandrade skälfvande från bokstaf till bokstaf.

Roger Bernhusen de Sars.

»Och tänk – snart är det slut.»

* * *

INNEHÅLL.
